

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav dálného východu

Bakalářská práce

Hedvika Pohlová

ADAPTACE SEVEROKOREJSKÝCH UPRCHLÍKŮ NA ŽIVOT V KOREJSKÉ REPUBLICCE

Adaptation of North Korean Refugees to Life in the
Republic of Korea

Praha, 2017

Vedoucí práce: Mgr. Marek Zemánek, M. A., Ph.D.

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Marku Zemánkovi, M. A., Ph.D. za trpělivost a veškeré rady, kterými přispěl k vypracování této diplomové práce. Rovněž patří můj dík rodině za poskytnutou podporu a zázemí a dále Reníkovi, Magd'ulíně a Zorce za skvělou společnost během studií ♡.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 31. července 2017

.....

Hedvika Pohlová

Abstrakt

Cílem této bakalářské práce je poskytnout ucelený přehled věnovaný usídlování a integraci severokorejských uprchlíků v Jižní Koreji. První část práce nabízí stručné představení do problematiky a věnuje se současným trendům a charakteristikám severokorejské migrace. Poté pojednávám o přístupu jihokorejské vlády v uprchlické otázce a o vývoji politiky zacílené na podporu severokorejských uprchlíků. Práce pokračuje podrobným popisem programu podpory uprchlíků a jim dostupných benefitů. V poslední kapitole pak uvádím překážky adaptace Severokorejců usídlených v Korejské republice.

Abstract

The Bachelor's thesis aims to provide a comprehensive overview of the North Korean refugees' settlement and integration in South Korea. The first part of the thesis offers a brief introduction to the subject and explores contemporary trends and patterns in the North Korean migration. I then discuss the South Korean government's attitudes towards the refugee issue and the development of policies aimed at supporting North Korean refugees. The thesis continues with a detailed description of the support program and benefits available to the refugees. Finally, the last chapter of the thesis highlights the barriers posed to the adaptation of North Koreans settled in the Republic of Korea.

Klíčová slova

Severokorejští uprchlíci, adaptace, integrace, překážky adaptace, uprchlická politika, systém vládní podpory, hanawŏn

Keywords

North Korean refugees, adaptation, integration, barriers to adaptation, refugee policy, government support system, hanawon

OBSAH

SEZNAM ZKRATEK	13
ÚVOD.....	14
1 UVEDENÍ DO PROBLEMATIKY SEVEROKOREJSKÝCH UPRCHLÍKŮ	16
1.1 DEMOGRAFICKÁ STRUKTURA SEVEROKOREJSKÝCH UPRCHLÍKŮ	16
1.2 CESTA NA JIH A TRANZITNÍ ZEMĚ	20
1.2.1 Organizované útěky za pomoci převaděčů	21
1.2.2 Čína a nucená repatriace uprchlíků	22
1.2.2.1 Uprchlík vs. ekonomický migrant	23
1.2.3 Další tranzitní země a způsoby útěku.....	24
2 HISTORICKÝ VÝVOJ UPRCHLICKÉ OTÁZKY	30
2.1 1945 – 1962, OBDOBÍ BEZ PLATNÉ LEGISLATIVY	31
2.1.1 1945 – 1950	31
2.1.2 1950 – 1953	32
2.1.3 1953 – 1962	33
2.2 1962 – 1978, ZÁKON O SPECIÁLNÍ PODPOŘE PRO ZASLOUŽILÉ OSOBY A SEVEROKOREJSKÉ PŘEBĚHLÍKY	34
2.3 1978 – 1993, ZÁKON O KOMPENZACI PRO HRDINNÉ SEVEROKOREJSKÉ PŘEBĚHLÍKY	36
2.4 1993 – 1997, ZÁKON O ZABEZPEČENÍ PRO PŘEBĚHLÉ KRAJANY ZE SEVERU	38
3 AKTUÁLNÍ STAV PODPORY SEVEROKOREJSKÝCH UPRCHLÍKŮ.....	43
3.1 1997 – DOSUD, ZÁKON NA OCHRANU A PODPORU PŘI USÍDLOVÁNÍ OBYVATEL UPRCHLÝCH ZE SEVERNÍ KOREJE	44
3.1.1 Vládní postoj k problematice uprchlíků.....	44
3.1.1.1 1997 – 2008	45
3.1.1.2 2008 – 2016	45

3.1.1.3	Finanční zatížení	47
3.1.2	Nejdůležitější změny právní úpravy a politiky	48
3.2	SYSTÉM VLÁDNÍ PODPORY SEVEROKOREJSKÝCH UPRCHLÍKŮ K ROKU 2017	53
3.2.1	Podmínky poskytování vládní podpory	55
3.2.2	Žádost o ochranu a vstup do KR.....	56
3.2.3	Hanawŏn, instituce primární péče a podpory	57
3.2.3.1	Příprava na zaměstnání	59
3.2.3.2	Orientace v jihokorejské společnosti.....	60
3.2.3.3	Informace o systému podpory	60
3.2.3.4	Zdravotní péče a psychická stabilita.....	61
3.2.3.5	Přípravný program pro děti a mladistvé	62
3.2.4	Základní finanční podpora.....	63
3.2.5	Motivační bonusy a podpora spoření	65
3.2.6	Podpora bydlení.....	67
3.2.7	Hana centra	70
3.2.8	Podpora zaměstnanosti.....	71
3.2.9	Podpora vzdělávání	74
3.2.10	Systém místních podpůrných pracovníků	75
3.2.11	Další nezbytná asistence.....	76
3.3	PODPORA ZE STRANY NEVLÁDNÍCH SUBJEKTŮ.....	77
4	REÁLNÁ ADAPTACE A JEJÍ PROBLÉMY	79
4.1	ZDRAVOTNÍ PROBLÉMY UPRCHLÍKŮ	80
4.1.1	Fyzické zdraví	80
4.1.1.1	Oslabená tělesná kondice	80
4.1.1.2	Nejčastější fyzické obtíže.....	82
4.1.2	Psychický stav.....	84
4.2	SOCIOEKONOMICKÉ PROBLÉMY ADAPTACE	86

4.2.1	<i>Kulturní šok a společenská integrace .....</i>	86
4.2.1.1	Ztráta ideálů a míra spokojenosti	87
4.2.1.2	Diskriminace a přijetí jihokorejskou společností	88
4.2.1.3	Problém identity	90
4.2.1.4	Jazyková bariéra	92
4.2.2	<i>Aspekty materiální adaptace.....</i>	94
4.2.2.1	Život v konzumní společnosti	95
4.2.2.2	Nezaměstnanost	96
4.2.2.3	Finanční situace	100
4.2.2.4	Komplikace v procesu vzdělávání.....	101
ZÁVĚR		104
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....		107
LEGISLATIVNÍ PRAMENY		107
BÍLÉ KNIHY		108
DALŠÍ ZDROJE		108
SEZNAM GRAFŮ		115
SEZNAM TABULEK.....		116
SEZNAM OBRÁZKŮ.....		117

SEZNAM ZKRATEK

ČLR – Čínská lidová republika

KLDR – Korejská lidově demokratická republika

KR – Korejská republika

KRW – Jihokorejský won

SSSR – Sovětský svaz socialistických republik

USA – Spojené státy americké (United States of America)

UNHCR – Úřad OSN pro uprchlíky (United Nations High Commissioner for Refugees)

ÚVOD

Vypracovaná bakalářská práce se věnuje problematice severokorejských uprchlíků usídlených v Korejské republice a jejich adaptaci. Jejím cílem je vytvoření komplexního textu dotýkajícího se všech zásadních oblastí této problematiky, který bude ilustrovat jak teoretický legislativní rámec, který má za úkol vytvářet vhodné podmínky k integraci uprchlíků, tak vlastní skutečnost adaptace.

Na téma je nahlíženo ze dvou hledisek, a to nejdříve z hlediska poskytované vládní podpory, která má začleňování utečencům usnadnit, a poté z opačného pohledu na reálnou situaci a problémy, které integraci ztěžují. I přes štedrý systém finanční, materiální i nemateriální podpory, která je uprchlíkům jihokorejským státem poskytována, nedosahuje adaptace severokorejských utečenců do místní společnosti kýžené úspěšnosti. Negativní faktory ovlivňující integraci jsou mnohé a lze je vysledovat poměrně snadno. Mimo možnosti neefektivního nastavení systému, kterou se ve své práci nezabývám, se jedná o problémy, které si s sebou uprchlíci nesou ze Severní Koreje, ale také o další komplikace vznikající až během procesu adaptace. Ze situace severokorejských utečenců v Korejské republice je patrné, že i původně jeden národ se sdílenou historií k sobě hledá cestu velmi obtížně a že několik desetiletí dokáže jeho příslušníky naprosto odcizit.

Práce se skládá z celkem čtyř částí a obsahově je zaměřená především na poskytovanou podporu a její vývoj. Práce začíná úvodem do problematiky severokorejských uprchlíků a věnuje se popisu a specifikům uprchlické populace. Dále pak popisuje proces útěku od překročení severokorejské hranice do Číny až po vstup do Korejské republiky.

Druhá kapitola se věnuje historickému vývoji situace severokorejských uprchlíků přicházejících na Jih a právním úpravám, které během let regulovaly poskytovanou pomoc a podporu ze strany jihokorejské vlády, a jejich změnám.

Nejobsáhlejší část práce, kterou je třetí kapitola, pak představuje aktuální systém na podporu severokorejských uprchlíků. Nejprve stručně popisuje vývoj, změny a novelizace platné legislativy a poté se již detailněji zaměřuje na stav dostupné podpory k roku 2017. Tato kapitola má dle zadání také přiblížit nevládní organizace a iniciativy. Vzhledem k rozsahu kapitoly i celé práce jsem se rozhodla věnovat se tomuto tématu pouze okrajově a velmi stručně nastínit typy nevládních organizací, které působí v dané oblasti.

Poslední praktičtější zaměřená část práce mapuje nejčastější problémy Severokorejců na Jihu, které jsou následkem předchozích životních podmínek a zážitku či vznikají až po příchodu do Korejské republiky. I přesto, že práce si neklade za cíl hodnotit systém podpory, je v této kapitole možné upozorovat ty nejpálčivější potíže, se kterými se uprchlíci potýkají a na které je třeba podporu více zacílit.

Během psaní této práce a především třetí kapitoly jsem z velké části využívala oficiálních zdrojů jihokorejských institucí, a to především Ministerstva pro sjednocení a jím každoročně vydávaných bílých knih. Dalšími významnými prameny pak byly oficiálně dostupná znění zákonů týkajících se regulace uprchlické problematiky. V části věnující se reálné situaci jsem naopak čerpala z nezávislých zdrojů, aby nedocházelo k možnému politickému zkreslení informací. Výjimku pak tvoří oficiální průzkumy provedené mezi uprchlickou populací v Korejské republice. Nejobtížnější byla práce se zdroji při psaní kapitoly o vývoji uprchlické otázky, kde se někteří autoři ve svých tvrzeních neshodovali, a dohledání informací týkajících se těchto nesrovnalostí bylo komplikované. Informace uvedené v této práci jsou čerpané z anglických a korejských zdrojů, které jsou téměř všechny dostupné v elektronické podobě.

Pod pojmem cílová země a Jih je v této práci myšlena Korejská republika, pod pojmem Sever je myšleno území Korejské lidově demokratické republiky. Pojmem uprchlík či utečenec je vždy označován jedinec, který uprchl z Korejské lidově demokratické republiky na území Korejské republiky. Termínem přeběhlík je pak označován jedinec, jehož útěk bývá politicky motivován a dá se částečně považovat za zběhnutí. V práci se objevuje také označení migrant, které, pokud stojí samostatně bez přívlastku, s sebou nemá nést žádné konotace a vyjadřuje pouze pouhý fakt změny místa pobytu. Výraz podpora označuje, pokud není uvedeno jinak, souhrnně materiální i nemateriální podporu a benefity poskytované severokorejským uprchlíkům Korejskou republikou. Pod pojmem finanční podpora mimo jinak definující kontext se pak má na mysli základní finanční částka poskytovaná Severokorejcem po příchodu na Jih, která není vyplácena na konkrétní účel, v korejštině se jedná o termín Čöngčhakküm.

Pro přepis korejských názvů vyskytujících se v této práci je užito české populární transkripce.

1 UVEDENÍ DO PROBLEMATIKY SEVEROKOREJSKÝCH UPRCHLÍKŮ

1.1 Demografická struktura severokorejských uprchlíků

První korejsí uprchlíci rozděleného poloostrova se objevují po skončení druhé světové války a rozdělení Korejského poloostrova mezi sféry vlivu Spojených států amerických (USA) a Sovětského svazu (SSSR). V této době byla migrace z jedné poloviny poloostrova do druhé obousměrná a docházelo k ní výhradně z politických důvodů. Po tomto prvotním přelivu obyvatelstva se poměry ustálily a útoky byly pouze výjimečným jevem.

Ke změně situace však došlo v devadesátých letech, na jejichž počátku negativně poznamenal Korejskou lidově demokratickou republiku (KLDR) a její ekonomiku rozpad SSSR. Země procházela silnou hospodářskou krizí, která byla později ještě umocněna vlivem přírodních živlů. Tato bezútěšná situace na Severu zásadně ovlivnila migraci směrem na Jih.¹ Primárně byly tedy v těchto letech důvody k útěku humanitární. Je nutné zmínit, že krize a postupný kolaps národního hospodářství KLDR měl za následek vážnou potravinovou krizi, která místní populaci bezprostředně ohrožovala na životě. Nejstřízlivější odhady udávají, že v důsledku hladomoru přišlo o život až pět procent severokorejské populace.²

Od této doby se počet uprchlíků přicházející na Jih postupně zvyšoval a jejich počet kulminoval v roce 2009, během něhož vstoupilo do Korejské republiky téměř 3 tis. osob severokorejského původu. Obrat v tomto trendu nastal v roce 2012, kdy došlo k výraznému snížení množství Severokorejců přicházejících do Korejské republiky. Po smrti Kim Čong-ila a během procesu přebírání moci jeho nástupcem Kim Čong-ünem režim zintenzivnil kontrolu hranic a zavedl další opatření s cílem zabránit útěkům a jejich potencionálnímu růstu

---

¹ *Vývoji situace na poloostrově a jejím důsledkům na migraci se blíže zabývám v kapitole Historický vývoj uprchlické otázky.*

² HAGGARD, Stephan a Marcus NOLAND. *Hunger and Human Rights: The Politics of Famine in North Korea*. Washington, D. C.: U. S. Committee for Human Rights in North Korea, 2005, s. 18. ISBN 0-9771-1110-5. Dostupné také z: https://www.hrnk.org/uploads/pdfs/Hunger_and_Human_Rights.pdf

v důsledku změn v zemi, což by mohlo ohrozit stabilitu KLDR.³ Detailní vývoj počtu příchozích uprchlíků od roku 1993 je možné vyčíst z tabulky 1.

Tabulka 1 - Počet příchozích uprchlíků podle jednotlivých let

Roky	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	1993 – 2016 celkem
Celkem	8	52	41	56	86	71	148	312	
Roky	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	
Celkem	586	1 142	1 285	1 898	1 384	2 028	2 554	2 803	
Roky	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Celkem	2 914	2 402	2 706	1 502	1 514	1 397	1 275	1 418	
									29 582

Pramen: *Tchonggjedžarjo. Tchongilbu, vlastní zpracování*⁴

Současné podněty k opuštění domovské země se značně rozrůznily a ve většině případů není možné určit jednoznačnou motivaci Severokorejců k útěku. Mezi uprchlíky dominují důvody ekonomické a vidina lepšího života a příležitostí pro sebe i své potomky. Dostupnost informací o okolním světě a životním standardu na Jihu se s postupem let zvýšila, a to především díky přílivu nelegálně pašovaných jihokorejských kulturních artiklů z Číny a jejich dostupnosti na severokorejském černém trhu. Severokorejci jsou tak schopni lépe uchopit tragickou realitu situace na Severu, což je často vede k pokusům o útěk z ní. Kromě již chronické neschopnosti KLDR postarat se o své obyvatelstvo a zároveň jeho lhostejnosti vůči strádání severokorejského lidu hraje roli i stále porušování, či spíše absence, lidských práv a krutost režimu.⁵

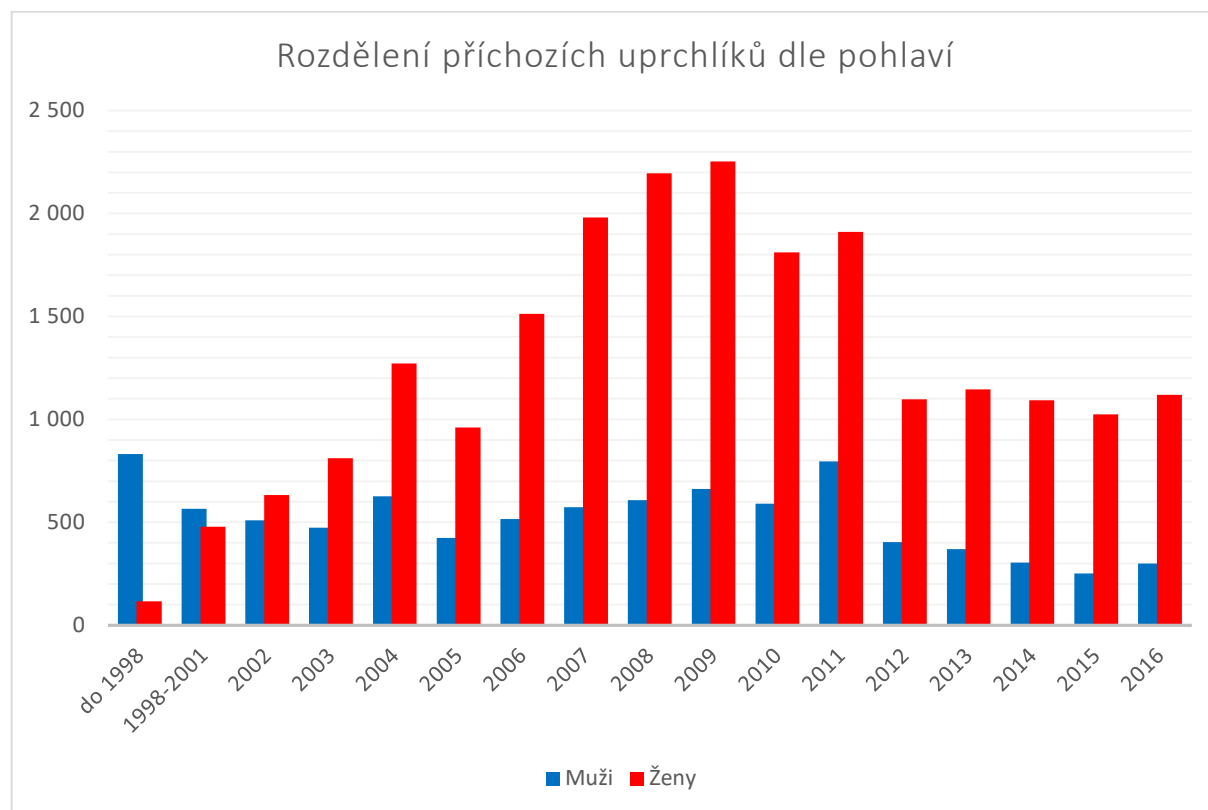
Specifickým rysem severokorejské uprchlické populace je až extrémní převaha žen. Tento fenomén je viditelný zhruba od přelomu tisíciletí, jak ilustruje graf 1.

³ *White Paper on Human Rights in North Korea 2015* [online], 2015. Seoul: Korea Institute for National Unification [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: http://www.kinu.or.kr/www/jsp/eng/report_view.jsp?menuIdx=648&category=000%20%EC%9D%B8%EA%B6%8C&thisPage=1&contId=1472282

⁴ *Tchonggjedžarjo. Tchongilbu* [online]. Sōul tchūkpjōlsi: Tchongilbu [cit. 2017-02-06]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=3099>

⁵ *White Paper on Human Rights in North Korea 2015* [online], 2015. Seoul: Korea Institute for National Unification [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: http://www.kinu.or.kr/www/jsp/eng/report_view.jsp?menuIdx=648&category=000%20%EC%9D%B8%EA%B6%8C&thisPage=1&contId=1472282

Graf 1 - Příchozí uprchlíci dle pohlaví

Pramen: Tchonggjedžarjo. Tchongilbu, vlastní zpracování⁶

Důvodem je především, v korejském kulturním kontextu paradoxní, větší svoboda severokorejských žen. Muži jsou více veřejně zapojeni do pracovního a režimem řízeného života místních komunit, a tak je jejich náhlé zmizení brzy ohlášeno. V případě žen se situace značně liší. Jejich tradiční role a předpokládaný život v domácnosti jim umožňuje nepozorovaně opustit zemi, aniž by to v krátkém časovém horizontu severokorejské autority zaznamenaly.

V době ekonomické a potravinové krize začaly severokorejské ženy této výhody využívat a nelegálně překračovat hranici, a to často aniž by plánovaly trvale opustit KLDR. V Číně měly totiž možnost krátkodobé práce, kde mohly vydělat dostatečnou částku na to, aby obstaraly základní potraviny, léky a další nezbytnosti. Poté se vracely zpět ke svým rodinám i s takto získaným zbožím. Některé z nich se však rozhodly v Číně zůstat a případně pokračovat

⁶ Tchonggjedžarjo. Tchongilbu [online]. Söul tchükpjölsi: Tchongilbu [cit. 2017-02-06]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=3099>

do KR.⁷ V současné době už Severokorejky z velké části zemi opouští s cílem dostat se na Jih vědomě a plánovaně.

Nejpočetnější podíl mezi dnešními uprchlíky pak tvoří ženy v produktivním věku mezi dvaceti až padesáti lety, což lze zaznamenat v tabulce 2. Ženy jsou však zároveň také nejohroženější skupinou během cesty na Jih, kdy jsou často součástí obchodu s bílým masem. V Číně, kde v důsledku politiky jednoho dítěte vznikl uměle vytvořený nepoměr mezi populací mužů a žen, jsou Severokorejky prodávány do manželství s čínskými muži a nevyhýbá se jim ani nucená prostituce. Není proto výjimečné, když do Korejské republiky tyto ženy přicházejí s dítětem narozeným ve třetích zemích.⁸

Tabulka 2 - Počty uprchlíků v KR podle věku

Věk	do 9	10 až 19	20 až 29	30 až 39	40 až 49	50 až 59	nad 60	Celkem
Muži	624	1 572	2 406	2 028	1 286	491	325	8 732
Ženy	620	1 918	6 092	6 661	3 801	1 147	920	21 159
Celkem	1 244	3 490	8 498	8 689	5 087	1 638	1 245	29 891

Pramen: Tchonggjedžarjo. *Tchongilbu*, vlastní zpracování⁹

Severokorejští utečenci, kteří přicházejí do Korejské republiky nebo tajně žijí v Číně, pocházejí především z oblastí severních provincií KLDR v blízkosti hranic s Čínou. Není to však dáno pouze příhodnou geografickou pozicí. Tyto severní oblasti totiž patří k nejchudším v zemi a kvůli svému hornatému charakteru je zde celonárodní problém s nedostatkem potravin ještě umocněn. Podle statistiky Ministerstva pro sjednocení pochází nejvíce uprchlíků z provincie Severní Hamkjöng, nejsevernějšího regionu poloostrova vůbec. Utečenci z této oblasti tvoří více než polovinu ze všech severokorejských uprchlíků aktuálně žijících v KR.¹⁰

---

⁷ KIM, Sung Kyung, 2016. Mobile North Korean women and their places in the Sino-North Korea borderland. *Asian Anthropology* [online]. **15**(2), s. 122-123 [cit. 2017-05-02]. DOI: 10.1080/1683478X.2016.1215540. ISSN 1683-478x. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/1683478X.2016.1215540>

⁸ *Ibid.*, s. 124-127

⁹ Tchonggjedžarjo. *Tchongilbu* [online]. Söul tchökpjölsi: Tchongilbu [cit. 2017-02-06]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=3099>

¹⁰ *Ibid.*, s. 401-406

1.2 Cesta na Jih a tranzitní země

Cesta severokorejských uprchlíků do cílové země je velmi nebezpečná a fyzicky i psychicky náročná. Přestože obě země sdílí společnou hranici, je téměř nemožné přeběhnout přímou cestou z jedné Koreje do druhé. Kvůli ostře střežené a hustě zaminované demilitarizované zóně musí tedy Severokorejci ve většině případů absolvovat zhruba 10 tis. kilometrů dlouhou cestu na sever s cílem dostat se na Jih. Úspěšnost útěku navíc není zaručená a její šance se zvyšuje s finančními možnostmi uprchlíků. Postupně se totiž z této strastiplné poutě severokorejských utečenců stal rozsáhlý a organizovaný byznys sítě převaděčů.

Čínská lidová republika (ČLR) je tranzitní zemí téměř pro všechny utečence, kteří se vydají na cestu do Korejské republiky. Mimo samotného přesunu do Číny, během něhož se uprchlíci musí dostat přes jednu z řek lemujících ostře střeženou hranici, je hrozba navrácení do KLR a následného potrestání značně vysoká právě na území ČLR. Čínská vláda i přes mezinárodní opozici uprchlé Severokorejce repatriuje a odevzdává do rukou severokorejského režimu k potrestání za nelegální překročení hranice. Důvodem k tomuto jednání není pouze jakési přetrvávající historické partnerství těchto dvou zemí. Čína v tomto případě pragmaticky následuje své zájmy a snaží se udržet status quo v oblasti. Předchází tak obávané možnosti destabilizace severokorejského režimu v důsledku masového odlivu Severokorejců, stejně jako usídlování rozsáhlých komunit těchto uprchlíků na svém území.

Z výše uvedených důvodů absolvuje cestu velká část uprchlíků s pomocí převaděčů. Jejich úkolem je zajistit co nebezpečnější a potencionálně nejúspěšnější přesun daných osob od jejich vstupu na čínské území až po dosažení hranice třetí země, ve které požádají Korejskou republiku o ochranu a transport do cílové země. Z ČLR tedy jejich cesta nejčastěji pokračuje do zemí jihovýchodní Asie. V závislosti na konkrétních okolnostech může tato cesta trvat několik dní až několik let.¹¹

---

¹¹ SONG, Jiyoung, 2015. Twenty Years' Evolution of North Korean Migration, 1994-2014: A Human Security Perspective. *Asia & the Pacific Policy Studies*[online]. John Wiley, 2(2), s. 403-406 [cit. 2017-05-02]. DOI: 10.1002/app5.82. ISSN 20502680. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1002/app5.82>

1.2.1 Organizované útěky za pomoci převaděčů

Role převaděčů během útěku z KLDR a přesunu do finální destinace je velmi kontroverzní. Utečencům s cestou na Jih v rámci humanitární mise pomáhají náboženské a neziskové nevládní organizace působící především na území ČLR. Z důvodu stíhání ze strany čínské vlády za napomáhání nelegálním migrantům je však jejich činnost značně limitovaná. Mimo tyto organizace tedy nabízí severokorejským uprchlíkům asistenci také profesionální a poloprofesionální pašeráci lidí motivovaní finančně. I přes z morálního hlediska pochybné pohnutky jim však nelze upřít jejich nezastupitelnou roli, kterou zastávají. Sami uprchlíci přiznávají, že bez jejich pomoci by většina pokusů o útěk byla neúspěšná a končila repatriací do KLDR.

Během dvou desetiletí nahradila amatérské převaděče systematicky organizovaná síť relativně úspěšná ve svých aktivitách. Každý únik a přesun je, v případě volby důvěryhodných převaděčů, pečlivě naplánován a připraven. Zvolená trasa je pak rozdělena na úseky, kde jsou uprchlíkům přiděleni místní průvodci, kteří díky znalosti daného regionu a vybudovaným kontaktům v lokální komunitě zajišťují co možná nejhladší průběh cesty. Řetězec zapojených jedinců asistujících převaděčům je velmi dlouhý. Figurují v něm osoby rozličného původu a postavení od severokorejské hraniční stráže přes čínské podnikatele až po původem severokorejské uprchlíky již usídlené v Korejské republice.¹²

Služby převaděčů nejsou zadarmo a i po pokrytí všech nezbytných výdajů vznikajících během cesty se jedná o poměrně výdělečnou, avšak nebezpečnou aktivitu. Cena se zvyšuje úměrně s mírou rizika hrozícího během cesty a odráží se v ní také aktuální politická a ekonomická situace v regionu. Během posledních několika let finanční náročnost organizovaných útěků značně vzrostla. Stalo se tak především v důsledku tvrdých opatření nového vůdce severokorejského režimu zaměřených na zamezení útěků ze země. Došlo k posílení ostrahy hranice s ČLR a zpřísnění trestů pro osoby zapojené do převaděčské sítě.

---

¹² *Ibid.*

Vojáci a hlídači, kteří za úplatu nechají Severokorejce přejít hraniční řeku do Číny, čelí nyní při odhalení trestu smrti.¹³

I v minulosti, kdy ještě částky vyplácené převaděčům nedosahovaly aktuálního maxima, nebylo pro drtivou většinu Severokorejců reálné zajistit potřebný finanční obnos. Jejich možnosti tedy závisely především na příbuzenstvu již usídleném na Jihu, případně na ochotě převaděčů svolit k platbě až po vstupu do KR a obdržení státní finanční podpory. Mnoho utečenců pak právě z důvodu nedostatku finančních zdrojů nedobrovolně uvízlo na území Číny. Při současných podmínkách však představuje obrovský problém už jen samotné překročení hranice oddělující KLDR a ČLR.¹⁴

1.2.2 Čína a nucená repatriace uprchlíků

Když v devadesátých letech zachvátil KLDR hladomor, začali Severokorejci z existenčních důvodů překračovat hranici do Číny s cílem obstarat životně důležité nezbytnosti. Co nejdříve to pak bylo možné, navraceli se zpět do svých domovů a ke svým rodinám. Velké množství čínských občanů za hranicemi, především zde sídlící minorita etnických Korejců, jim poskytovalo pomoc a soucítilo s nimi. Sami totiž v důsledku politiky Velkého skoku zažili podobnou situaci, kdy naopak oni hledali pomocnou ruku za hranicemi. V začátcích frekventované a zpětné migrace byly k tomuto jevu částečně tolerantní i čínské authority. Pro Severokorejce tedy po uplacení hraniční stráže nebylo problematické vstoupit na území ČLR a případné zadržení za nelegální překročení hranice pro ně nebylo příliš ohrožující.¹⁵

Postupně však narůstalo množství Severokorejců přebývajících v Číně dlouhodobě a také se zvýšil počet těch, kteří se rozhodli pokračovat v cestě s finální destinací KR. Tato situace

---

¹³ *Jen úplata severokorejské hraniční stráže za umožnění přechodu řeky z KLDR na čínské území činí aktuálně přibližně 15 mil. KRW, zatímco na konci roku 2016 se částka rovnala 10 mil. KRW. Před nástupem Kim Čong-ŭna se přitom podle dostupných svědectví hodnota úplatku severokorejských vojáků pohybovala mezi 2-4 mil. KRW a na počátku nového tisíciletí se dokonce jednalo pouze o 50 tisíc KRW.* (MOK, Yongjae, Cost of North Korea Defection Soars Amid Tighter Restrictions. In: *Radio Free Asia* [online]. 2017-05-19 [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: <http://www.rfa.org/english/news/korea/defectors-05182017161546.html?searchterm:utf8:ustring=cross+tumen>)

¹⁴ *Perilous Journeys: The Plight of North Koreans in China and Beyond* [online], 2006. Seoul/Brussels: International Crisis Group. s. 14 [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: <https://www.crisisgroup.org/asia/north-east-asia/korean-peninsula/perilous-journeys-plight-north-koreans-china-and-beyond>

¹⁵ *Ibid.*, s. 5-9

přestala být přijatelná pro KLTR i pro ČLR. Došlo tedy ke zpřísnění politiky, které se mimo uprchlíků týkalo i pracovníků neziskových a náboženských organizací působících v Číně, kde pomáhaly severokorejským uprchlíkům. Čínská strana přistoupila k intenzivnímu vyhledávání utečenců na svém území a nekompromisním repatriacím zadržených osob. Zároveň stanovila pokuty pro čínské občany jakkoliv podporující uprchlíky a odměny za nahlášení Severokorejců nelegálně pobývajících v ČLR.¹⁶

Čína svůj tvrdý postoj v této kontroverzní problematice dosud nezměnila. Silná kritika a apel na změnu čínské politiky vůči severokorejským uprchlíkům se neustále ozývá z řad mezinárodních organizací a zastánců lidských práv. Čínská vláda však tyto výzvy odmítá a dál repatriuje odhalené Severokorejce na svém území zpět do KLTR. Navracené osoby pak v KLTR zemi čelí nehumánnímu zacházení a trestům, které v některých případech končí až smrtí právě z důvodů nelidských podmínek během výkonu trestu. V ojedinělých případech může být repatriovaná osoba odsouzena za vlastizradu k trestu smrti.¹⁷

Jak už bylo zmíněno výše, velká část severokorejských žen je v Číně nedobrovolně zapojena do sexuálního obchodu a některé z nich během tamějšího pobytu otěhotní. Pokud pak dojde k repatriaci žen v průběhu těhotenství, režim v zájmu zachování rasové čistoty zabráni porodu dítěte. Pokud již není možné přerušit těhotenství před narozením dítěte, je po porodu usmrceno. Způsoby uskutečnění uvedených praktik jsou často více než nelidské. Nastávající matky jsou v některých případech brutálně zbity s cílem vyvolat potrat a v případě narození dítěte je odloženo a bez jakékoliv péče pomalu umírá.¹⁸

1.2.2.1 Uprchlík vs. ekonomický migrant

Čína Severokorejce soustavně repatriuje a argumentuje tím, že se nejedná o uprchlíky, jak je definuje Úmluva o právním postavení uprchlíků z roku 1951, jejímž signatářem je od roku 1982. Zadržené severokorejské utečence účelně označuje za nelegální ekonomické

---

¹⁶ *The Invisible Exodus: North Koreans in the People's Republic of China* [online], 2002. New York: Human Rights Watch. s. 16-18 [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/reports/2002/northkorea/norkor1102.pdf>

¹⁷ *Ibid.*, s. 19-28

¹⁸ *White Paper on Human Rights in North Korea 2015* [online], 2015. Seoul: Korea Institute for National Unification [cit. 2017-02-02]. Dostupné z: http://www.kinu.or.kr/www/jsp/eng/report_view.jsp?menuIdx=648&category=000%20%EC%9D%B8%EA%B6%8C&thisPage=1&contId=1472282

migranty a s tímto stanoviskem je ze svého území vyhošťuje a navrací zpět do KLR. Od roku 1986 navíc platí bilaterální dohoda mezi ČLR a KLR, ve které se obě země zavazují ke spolupráci v zájmu zamezení nelegálního pohybu osob. Svůj výběrový postoj k uprchlické otázce tak dala Čína najevo pouhé čtyři roky od podepsání zmíněné mezinárodní úmluvy definující uprchlíky z mezinárodněprávního hlediska.¹⁹

Přestože mnoho Severokorejců opouští svou domovinu z ekonomických či humanitárních důvodů, které nejsou důvodem k přiznání statusu uprchlíka, v případě překročení hranice a opuštění území KLR se tato situace mění. Severokorejští uprchlíci se na základě hrožících perzekucí v případě navrácení na území KLR stávají takzvanými uprchlíky *sur place*, jak je definuje Úřad OSN pro uprchlíky (UNHCR). Čína tedy nepostupuje v souladu s mezinárodní úmluvou, když Severokorejce následně repatriuje. Osoby se statutem uprchlíka, včetně uprchlíků *sur place*, mají právo na ochranu a musí být dodržen základní non-refoulement princip, tedy princip nenavrácení těchto osob do země, kde jim hrozí nebezpečí. I přes nediskutabilní porušování zásad stanovených Úmluvou o právním postavení uprchlíků tato situace přetrvává. UNHCR totiž nedisponuje dostatečnými pravomocemi, které by umožňovaly ČLR za její jednání postihovat.²⁰

1.2.3 Další tranzitní země a způsoby útěku

Pokud se utečencům podaří bezpečně dostat na čínské území a následně bez problémů Čínu procestovat, jejich další kroky vedou nejčastěji do zemí jihovýchodní Asie. Konkrétně se jedná o Laos, Barmu, Kambodžu, Vietnam a Thajsko. Preferované tranzitní země se během let měnily podle jejich přístupu k problematice severokorejských uprchlíků, který se odvíjí především od zahraničních vztahů s oběma Korejemi, Čínou a mezinárodní komunitou a od ekonomických zájmů těchto zemí.²¹ V posledních letech vede nejfrekventovaněji užívaná trasa z ČLR přes Laos a Thajsko, kde již utečenci zažádají o ochranu a přemístění do Korejské

---

¹⁹ *The Invisible Exodus: North Koreans in the People's Republic of China* [online], 2002. New York: Human Rights Watch. s. 29-33 [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/reports/2002/northkorea/norkor1102.pdf>

²⁰ *Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status under the 1951 Convention and the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees* [online], 1979. Geneva: UNHCR [cit. 2017-05-07]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/4d93528a9.pdf>

²¹ *Detailní a povětšinou stále validní informace o postoji jednotlivých tranzitních zemí JV Asie a jejich zacházení s uprchlími Severokorejci je možné vyčíst ve zprávě Mezinárodní krizové skupiny (International Crisis Group) s titulem *Perilous Journeys: The Plight of North Koreans in China and Beyond* z roku 2006.*

republiky. Udává se, že průměrně až kolem devadesáti procent severokorejských uprchlíků přicestuje do KR právě touto cestou, a to z důvodu shovívavé thajské politiky vůči utečencům.²²

Další možná trasa, která byla populární zejména na konci devadesátých let a počátkem nového milénia, vede přes Mongolsko. Ač je vzdálenost z Číny kratší než v případě výše zmíněných zemí jihovýchodní Asie, jedná se o velmi namáhavou a nebezpečnou cestu. Utečenci totiž musí částečně přejít Gobi, jednu z největších pouští světa. Není neobvyklé, když se v poušti putující uprchlíci ztratí. Takové případy pak nejčastěji končí smrtí z dehydratace organismu či podchlazení v důsledku prudkého poklesu teplot během noci. Pokud je útěk úspěšný, není z diplomatického hlediska problém Severokorejce přepravit na Jih. Mongolská vláda se k otázce uprchlých Severokorejců staví vstřícně. Na narůstající počet severokorejských uprchlíků využívajících tuto trasu však zareagovala Čína a posílila hlídky v hraniční oblasti. Přechod z čínského území do Mongolska se tak stal velmi obtížným a nejistým, a tak postupně zájem o tuto tranzitní zemi ze strany uprchlíků i převaděčů opadl.²³ Možné trasy přes ČLR, další tranzitní země jihovýchodní Asie a Mongolsko jsou vyobrazené na obrázku 1.

---

²² MORRIS, James, Korean woman highlights role of Thailand in the plight of North Koreans seeking freedom. In: *Thai Examiner* [online]. May 8, 2017 [cit. 2017-05-07]. Dostupné z: <http://www.thaia Examiner.com/thai-news-foreigners/2017/05/08/north-korean-human-trafficking-thailand-crossroads/>

²³ *Perilous Journeys: The Plight of North Koreans in China and Beyond* [online], 2006. Seoul/Brussels: International Crisis Group. s. 19 [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: <https://www.crisisgroup.org/asia/north-east-asia/korean-peninsula/perilous-journeys-plight-north-koreans-china-and-beyond>

Obrázek 1 – Možné cesty z KLDK do KR

Pramen: Tchalpuknanmintŭre kjŏngno²⁴

Pouze malá část využije k útěku ze Severní Koreje Rusko. Většinou se jedná o režimem legálně vyslané pracovníky, především dřevorubce a stavební dělníky, kterým se podaří opustit dozorem hlídané pracoviště. Ojediněle je pak využívána přímá trasa z KLDK do Ruska přes společně sdílenou hranici, kde jsou podmínky k jejímu překročení velmi nepříznivé, stejně jako

²⁴ Tchalpuknanmintŭre kjŏngno, In: *Sadanpobin pukchaninkwŏnsiminjŏnhap* [online]. [cit. 2017-05-12]. Dostupné z: <http://nkhrrscuefundkr.weebly.com/494574455251008-510604711144172-50416510774576845796.html>

nepřímý přechod na ruské území přes Čínu.²⁵ Mimo obtížnosti cesty zde hrají roli i fyzické a jazykové odlišnosti, které uprchlíkům ztěžují skrývání jejich severokorejského původu.

Movitější Severokorejci na území Číny si mohou za značný finanční obnos opatřit falšované doklady a jihokorejský cestovní pas a zakoupit letenku přímo z ČLR do Korejské republiky. Častým způsobem, jak se dostat do cílové země přímo z čínského území, byly svého času i vpády do sídel zahraničních ambasád a UNHCR v Pekingu. Často se jednalo o větší skupiny severokorejských uprchlíků organizované převaděči, jejichž útoky byly často medializovány, což zvýšilo tlak na Čínu a samotné ambasády.²⁶ Čínská vláda reagovala zvýšením ostrahy ambasád a instalací bariér z ostatních drátů v blízkosti sídel vybraných zahraničních diplomatických misí. Zároveň také zatlačila na státy mající v ČLR své zastoupení.²⁷ Pravděpodobnost úspěšnosti dosažení cílové prudce klesla a tento způsob útoku již dnes není tak častý.

Mimořádná příležitost k uprchnutí se může naskytnout Severokorejčům pracujícím mimo KLDR ve prospěch režimu. Pro nejnižší dělníky a dělnice vyslané do zahraničí je jakékoliv vzdálení se z pracoviště či ubytovacích zařízení velmi obtížné z důvodu neustálého dozoru. Naplánování jejich útoku je tak značně komplikované.^{28,29} Pro osoby zaměstnané na vyšších pracovních pozicích, jejichž selekce je velmi důkladná a možná pouze v rámci určité privilegované skupiny severokorejského obyvatelstva, je pak tato možnost útoku o něco

---

²⁵ CHOI, Young-jin, 2011. Human Right Infringement on North Korean Refugees, Migration Networks and Policy Implications in Asia. In: *Tchongilkwa pchjŏnghwa* [online]. 3čip 1ho. Sŏul tchŭkpjŏlsi: Tchongilpchjŏnghwajŏnguwŏn, s. 398-401. Dostupné z: <http://tongil.snu.ac.kr/pdf/110929/10.pdf>

²⁶ *Asi nejznámějším případem je incident z roku 2002, kdy se pět Severokorejců snažilo vniknout na území japonského konzulátu v čínském Šen-jangu. Čínská stráž se utečencům snažila ve vstupu za bránu zabránit, což se v případě dvou žen a dítěte násilným zásahem podařilo. Následně pak byli ze zdánlivého bezpečí japonského konzulátu vyvedeni i zbývající dva muži. Zásah čínské strany i jeho přehlížení japonskými zástupci byl zaznamenán na videokameru a jeho zveřejnění vyvolalo mezinárodní kritiku a rozvířilo debatu o čínském postoji k severokorejským uprchlíkům. Právě díky silnému mediálnímu tlaku byla skupina pěti uprchlíků propuštěna a přepravena do KR. (The Invisible Exodus: North Koreans in the People's Republic of China [online], 2002. New York: Human Rights Watch. s. 28-32 [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/reports/2002/northkorea/norkor1102.pdf>*

²⁷ *The Invisible Exodus: North Koreans in the People's Republic of China [online], 2002. New York: Human Rights Watch. s. 28-32 [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/reports/2002/northkorea/norkor1102.pdf>*

²⁸ *Investigativní reportáž o severokorejských dělnících pracujících legálně, avšak za neetických podmínek v EU, konkrétně v Polsku, je možné shlédnout zde: <https://www.youtube.com/watch?v=SPjKs8NuY4s>*

²⁹ Pukchan hŏo küllodžatŭre sam (3), In: *Čajuasiapangsong* [online]. 2017-06-14 [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: http://www.rfa.org/korean/weekly_program/baa9c694-b300b2f4/thursday-06132017160544.html

přístupnější, avšak stále velmi riziková.³⁰ Nesrovnatelně jednodušší je proces úniku pro severokorejské diplomaty či studenty v zahraničí. Osoby takto vyslané mimo KLR si získaly určitou důvěru režimu a požívají v dané zemi relativní svobodu. Mohou tedy požádat o azyl a ochranu místní ambasády či mezinárodní lidskoprávní organizace.³¹

Geografická poloha umožňuje přístup k moři, a tak se Severokorejčům nabízí i možnost využití vodní trasy, a to vedené Východním (Japonským) či Západním (Žlutým) mořem. Počet uprchlíků, kteří se na Jih doplaví, je ale omezený. Je to dáno restrikcí pohybu osob, která platí jak na pevnině, tak na moři, a potřebou zkušeností s plavbou v místních vodách. Většina utečenců, která volí cestu po moři, tedy pochází z pobřežních oblastí a provozuje převážně rybářskou činnost. Právě pro rybáře totiž není problém získat loď a další potřebné vybavení k plavbě. Aby však nevzbudili podezření, musí severokorejské břehy opustit s minimálními zásobami pitné vody, jídla i paliva a kompasem jako jediným možným navigačním zařízením. Cesta po moři je riziková především z důvodu nevyzpytatelnosti přírodních živlů a nespolehlivosti starých motorů montovaných do lodí. Pokud se plavidlo s uprchlíky odchýlí od plánované trasy, osoby na palubě se ocitají v bezprostředním ohrožení života, a to právě kvůli limitovanému palivu a ostatním zásobám. Dalším rizikem pak je možné odhalení severokorejskými loďnými hlídkami.³²

Nepříliš běžnými případy, které vždy budí velkou pozornost, jsou přeběhnutí Severokorejců demilitarizovanou zónou oddělující obě Koreje. Celkem čtyř kilometrové pásmo, které je nutné během útěku překonat, je plošně zaminované a jeho přechod je nadmíru riskantní. Samotná demilitarizovaná zóna i okolní oblasti jsou navíc pod neustálým vojenským dohledem obou zemí a v případě zachycení nepovoleného pohybu lze očekávat okamžitou reakci. Tuto cestu tak nejčastěji podnikají severokorejsí vojáci sloužící právě v blízkosti hraniční demarkační

---

³⁰ Příkladem může být případ z dubna roku 2016, kdy z režimem provozované tradiční korejské restaurace v Číně zběhlo celkem třináct Severokorejců. Tento incident byl pro KLR velmi nepříjemný, což bylo znásobeno také bezprecedentním přístupem Číny. Čína totiž v tomto případě uprchlíkům nebránila v následném přesunu do KR a oficiálně uznala a stvrdila jejich právo na odcestování na základě platných dokumentů. North Korean restaurant defectors 'were in China and left legally', In: BBC [online]. 12 April 2016 [cit. 2017-06-13]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-asia-36021981>

³¹ CHOI, Young-jin, 2011. Human Right Infringement on North Korean Refugees, Migration Networks and Policy Implications in Asia. In: *Tchongil kwa pchjonghwa* [online]. 3čip Iho. Söul tchökpjölši: Tchongilpchjonghwajönguwön, s. 401-416. Dostupné z: <http://tongil.snu.ac.kr/pdf/110929/10.pdf>

³² KANG, Čong-ku, Sütchiropchom · tchongnamu pujöčapko pchado hečchimjö pchilsae tchalpuk. In: *Jönhapnjusü* [online]. 2016/08/24 [cit. 2017-07-12]. Dostupné z: <http://www.yonhapnews.co.kr/bulletin/2016/08/24/0200000000AKR20160824118151065.HTML>

linie a přilehlém demilitarizovaném pásmu, kteří jsou obeznámeni se zdejšími územími a jeho specifickými rysy.³³

---

³³ Skandál způsobil v roce 2012 incident, kdy příslušník severokorejské armády zběhl na Jih přes demilitarizovanou zónu, aniž by jeho pohyb a přítomnost jihokorejské jednotky zaregistrovaly. Nepozorovaně se tak přiblížil až k vojenským objektům a upozornil na sebe zaklepáním na dveře kasáren. Událost poukázala na nedbalý přístup jihokorejských vojáků a zanedbání povinností. (Military Admits Lies and Lapses Over Defection, In: *Chosunilbo* [online]. October 11, 2012 [cit. 2017-07-14]. Dostupné z: http://english.chosun.com/site/data/html_dir/2012/10/11/2012101100762.html)

2 HISTORICKÝ VÝVOJ UPRCHLICKÉ OTÁZKY

Přestože první zákon zohledňující severokorejské uprchlíky na území Korejské republiky byl schválen v roce 1962, nucená migrace v rámci Korejského poloostrova a první uprchlíci se objevují již od poloviny čtyřicátých let dvacátého století, tedy od osvobození Koreje a jejího rozdělení na dvě okupační zóny. Od této doby se situace uprchlíků na Jihu a postoj vlády k nim vyvíjely v závislosti na několika faktorech.

Zásadní roli v uprchlické otázce hraje mezinárodní a domácí politická situace. Význam severokorejských uprchlíků se tak během několika desetiletí naprosto změnil a z hrdinů, kterými byli prohlašováni během studené války, se postupně společně s pokusy jihokorejské vlády o určitou normalizaci vztahů s KLDŘ stali politickou překážkou bilaterálních jednání.

Také rostoucí počty uprchlíků viditelné především od konce devadesátých let a změna v jejich sociálním původu byly rozhodujícími impulsy k přehodnocení tehdejší uprchlické politiky. Do roku 1998 vstoupilo na území Korejské republiky celkem 947 severokorejských uprchlíků. Již o čtyři roky později však samotný roční přírůstek poprvé překročil hranici 1 000 osob a v roce 2009 dosáhl svého dosavadního maxima, kdy Jižní Korea přijala 2 914 uprchlíků.³⁴ Úměrně rostoucí finanční zátěž státu a s tím i úzce spojené postoje jihokorejské společnosti k uprchlíkům, které se ochlazují s každou další generací, zásadně ovlivnily směřování politiky a systému podpory. Původně velmi štědrá materiální podpora poskytovaná hrstce severokorejských utečenců elitního postavení nebyla dále udržitelná a v případech zvyšujících se počtů uprchlíků nízkého původu ani žádoucí.

Postupně se tedy začal formovat odlišný systém reagující na novou situaci a usilující o zvýšení samostatnosti Severokorejců žijících na Jihu. Nynější zákon z roku 1997, který stanovuje podobu tohoto systému a zajišťuje severokorejským uprchlíkům ochranu a podporu, je v pořadí již čtvrtou právní úpravou. V této části práce se budu věnovat právě procesu a pozadí vývoje uprchlické politiky od praktické neexistence jakéhokoliv právního rámce, který by garantoval a reguloval poskytovanou podporu, po již zmíněnou současnou právní úpravu platnou od roku 1997.

---

³⁴ Tchonggjedžarjo. *Tchongilbu* [online]. Söul tchökpjölsi: Tchongilbu [cit. 2017-02-06]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=3099>

2.1 1945 – 1962, období bez platné legislativy

2.1.1 1945 – 1950

Po druhé světové válce a osvobození od japonské nadvlády byla Korea rozdělena podél 38. rovnoběžky na dvě poloviny. Severní část, kde byla později ustanovena Korejská lidově demokratická republika, byla pod vlivem SSSR, jižní část, tedy nynější Korejská republika, pak pod vlivem USA. Toto nové uspořádání Korejského poloostrova vyprovokovalo první vlnu inter-korejské migrace.

Uprchlíci v těchto letech opouštěli svou domovinu výhradně z politických důvodů a přesouvali se podle svého ideologického přesvědčení. Pokud totiž tak neučinili a dali najevo svůj nesouhlas s daným systémem, čekaly je politické represe, omezená práva a další problémy pro ně samé i pro jejich rodinu. Na Jih tedy ze Severu přicházeli především velkostatkáři, kapitalisté, kolaboranti s Japonci nebo křesťané. Po příchodu pak byli tito lidé souhrnně označováni jako wöllumin, tedy ti, co přešli na Jih. Typicky to byli velcí odpůrci poměrů na Severu, kteří po útěku zakládali antikomunistické organizace. Usadili se v Soulu pod Namsanem, kde vytvořili chudinskou čtvrť Hăbangčchon, v překladu Vesnici osvobození.³⁵

Odhaduje se, že během let 1945 – 1950 přišlo na Jih asi 750 tis. osob původem ze Severní Koreje. Přesné počty však určit nelze, protože po osvobození se do rodných oblastí na Jihu vraceli i Korejci, kteří byli nuceně přesunuti Japonskem během okupace poloostrova. Takový příliv lidí do země, navíc těsně po osvobození, kdy ještě částečně přetrvávaly struktury koloniální vlády a kde ani po roce 1948 nebyl zcela zaběhnutý nově ustanovený politický systém, byl velkým náparem. Evidovat tedy všechny příchozí osoby nebylo pro pověřené orgány zvládnutelné. Současně pak i zajištění sociálního blahobytu pro všechny tyto migranty nebylo stoprocentní.³⁶

---

³⁵ CHUNG, Byung-Ho. Between Defector and Migrant: Identities and Strategies of North Koreans in South Korea. *Korean Studies* [online]. 2008, **32**, s. 5 [cit. 2017-02-06]. ISSN 0145840X. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/23718929>

³⁶ FOLEY, James A. 'Ten Million Families': Statistic or Metaphor? *Korean Studies* [online]. 2001, **25**(1), s. 100-105 [cit. 2017-02-06]. ISSN 0145840X. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/23719473>

2.1.2 1950 – 1953

Období od roku 1950 do roku 1953 je spojené s korejskou válkou, která se v těchto letech na poloostrově odehrávala. Během prvního roku války se frontová linie posouvala tam a zpět, což se odrazilo i v uprchlické problematice.

Z výše uvedeného důvodu se v tomto období objevuje i ne zcela dobrovolná migrace. Válečné uprchlíky tedy můžeme rozdělit na dvě skupiny. Do jedné patří ty osoby, které přeběhly do druhé části poloostrova z vlastní vůle. Druhou skupinu pak tvoří ti, kteří neměli jinou možnost a byli nuceni se přesunout. Někteří z nich byli uneseni, stali se oběťmi nucených prací nebo byli donuceni sloužit v armádě. Jiní se přesunuli, aby unikli bojům, ale měli však v úmyslu se do své domoviny vrátit. Definitivní rozdělení poloostrova po válce jim to ale již nikdy neumožnilo.³⁷ Ve velkém množství případů nebylo prakticky možné určit, jaký byl opravdový důvod uprchlíků k přesunu. Postoj k válečným uprchlíkům byl proto v této době značně ambivalentní. Pro Severokorejce na Jihu bylo nutností explicitně vyjadřovat své antikomunistické postoje a případnou inklinaci ke křesťanství, jinak byli objektem nedůvěry a podezírání ze strany společnosti a státu.³⁸

Pro období korejské války je ještě obtížnější stanovit i jen přibližné počty osob, které se během zmíněných tří let přesunuly ze severní části poloostrova na Jih. Důvodem je samozřejmě fakt, že se země nacházela ve válce, během které se bojová linie posouvala velmi rychle a často a nepřítel se opakovaně zmocnil hlavního města. Vzhledem ke ztrátám na životech i majetku navíc neexistují žádná spolehlivá data, ze kterých by bylo možné čerpat informace. Je však odhadováno, že počet severokorejských válečných uprchlíků se mohl pohybovat kolem 650 tis. osob.³⁹

---

³⁷ *Moguge ibangin: Namhane pukchanitchaldžumin* [online]. Söul/ Brussels: International Crisis Group, 2011, s. 6 [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: http://old.crisisgroup.org/_media/Files/asia/north-east-asia/north-korea/208%20Strangers%20at%20Home%20-%20North%20Koreans%20in%20the%20South%20KOREAN.pdf

³⁸ CHUNG, Byung-Ho. Between Defector and Migrant: Identities and Strategies of North Koreans in South Korea. *Korean Studies* [online]. 2008, **32**, s. 6 [cit. 2017-02-06]. ISSN 0145840X. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/23718929>

³⁹ FOLEY, James A. 'Ten Million Families': Statistic or Metaphor? *Korean Studies* [online]. 2001, **25**(1), s. 104-105 [cit. 2017-02-06]. ISSN 0145840X. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/23719473>

2.1.3 1953 – 1962

V období po skončení korejské války se migrace v rámci poloostrova prudce snížila. Drtivá většina uprchlíků, která se ze severní části poloostrova přesouvala na Jih z důvodu politické preference, tak totiž učinila již během let 1945 – 1953. Od poloviny padesátých let začala navíc Severní Korea velmi účinně střežit své hranice, čímž zajišťovala zároveň ochranu proti možnému vniknutí jihokorejských tajných agentů a také mohla případně odvrátit nepovolené pokusy o opuštění země.⁴⁰

Osoby prchající z KLRD po uzavření příměří v roce 1953 patřily na Severu k určité, většinou elitní, skupině lidí, jejichž funkce jim dávala možnost snadněji překročit hranice. Od této doby až do devadesátých let byli uprchlíky z velké části vojáci, a to především piloti, kteří mohli jednoduše přeletět vzdušnou hranici, a příslušníci elitních jednotek sloužících v blízkosti demilitarizované zóny. Další prominentní skupinou mezi uprchlíky byli v těchto letech také severokorejské diplomaty působící v zahraničí, což jim dávalo jedinečnou možnost dostat se do Korejské republiky, aniž by museli během svého útoku překročit hranice KLRD.⁴¹

Severokorejské uprchlíky této doby byli na Jihu vřele vítáni a oslavováni. Jejich útoky totiž byly po konci Korejské války brány jako faktická demonstrace vítězství Jihu nad Severem, třebaže příměří ukončilo válku bez vítězů či poražených. Kim Söng-kjöng ve své práci nazývá severokorejské uprchlíky jako „přítomné, avšak přeběhlé nepřátele“, čímž vcelku trefně ilustruje funkci, kterou plnili v jihokorejské společnosti. Uprchlíky byli efektivním nástrojem, který vláda používala k umělému vytvoření nové identity Jihokorejčů v poválečné Korejské republice. Jižní a Severní Korea byly stavěny do protikladu a také kdysi jednotný korejský národ začal být vnímán a vymezován v opozici my a oni. Utečenci veřejně odsuzovali Severní Koreu jako chudý, autoritářský a nelidský stát a naopak vyzdvihovali Korejskou republiku jako prosperující svobodnou zemi plnou možností. Asistovali jihokorejské vládě v její propagandě a podněcovali mezi obyvatelstvem ještě silnější antikomunistické nálady.⁴²

---

⁴⁰ LANKOV, Andrei. Bitter Taste of Paradise: North Korean Refugees in South Korea. In: *The North Korean Refugee Crisis: Human Rights and International Response*. Washington, D. C.: U. S. Committee for Human Rights in North Korea, 2006, s. 54. ISBN 0-9771-1111-3. Dostupné také z: https://www.hrnk.org/uploads/pdfs/The_North_Korean_Refugee_Crisis.pdf

⁴¹ *Ibid.*

⁴² KIM, Sung Kyung. "Defector," "Refugee," or "Migrant"? North Korean Settlers in South Korea's Changing Social Discourse. *North Korean Review* [online]. 2012, 8(2), s. 98-99 [cit. 2017-02-07]. ISSN 15512789. Dostupné z: <https://search.proquest.com/docview/1682440687?accountid=35514>

Důležitá symbolika severokorejských uprchlíků přeběhlých na Jih společně s hodnotou vybavení a informací, které často jako elitně postavená skupina ze Severu přinášeli, se odrazily i v postoji jihokorejské vlády. Ta si byla vědoma veškerých služeb, které jí uprchlíci prokazovali, a náležitě je za to oceňovala.⁴³ Zde položené základy více než vstřícné uprchlické politiky, která je patrná až do konce studené války, jsou pak v dalších letech zakotveny i právně.

2.2 1962 – 1978, Zákon o speciální podpoře pro zasloužilé osoby a severokorejské přeběhlíky

Dne 16. dubna 1962 vstoupil v platnost Zákon o speciální podpoře pro zasloužilé osoby a severokorejské přeběhlíky (Kukkajugongdža mit wöllum küsundža tchükpjöl wönhoböp)⁴⁴. Byl to první právní dokument, který uznával existenci severokorejských uprchlíků na území Korejské republiky a stanovoval jejich právo na speciální podporu poskytovanou jihokorejskou vládou. Již z názvu tohoto zákona je však patrné, že nebyl určen exkluzivně k regulaci uprchlické politiky. Severokorejští uprchlíci byli ve znění zákona právně postaveni na roveň patriotům, veteránům a osobám, které se zasadily o jihokorejský stát, a tento zákon jim garantoval nadstandardní zacházení.⁴⁵ Přeběhlíci ze Severu se tedy v této době kromě štedré finanční podpory těšili i všeobecné úctě a postavení hrdinů. Byli symbolem nadřazenosti jihokorejského systému a dominance nad Severem, pro svět obecně pak představovali důkaz

---

⁴³ Přeběhlíci byli v těchto letech důležití nejen pro Korejskou republiku. Rovněž Spojené státy americké vykazovaly o severokorejské uprchlíky zájem. Kromě jejich ideologické hodnoty byli totiž v období stupňujícího se napětí studené války významným informačním zdrojem. Před koncem korejské války v roce 1953 USA spustily takzvanou operaci Moolah s cílem získat výkonný sovětský letoun MiG-15. Prostřednictvím letáků shozených z letadel a rádiového vysílání vyzývali Američané severokorejské, čínské a ruské piloty těchto letounů k přeletu do Korejské republiky. Za letoun jim byla přislíbena peněžitá odměna ve výši 50 000 amerických dolarů a pro prvního pilota, který stroj Američanům doručí, navíc bonus dalších 50 000 dolarů. Američanům se nakonec podařilo MiG-15 získat, bylo to však až po uzavření příměří, které ukončilo válku v Koreji. 21. září 1953 přistál na letecké základně Kimpcho severokorejský pilot No Küm-sök a v rámci operace Moolah obdržel odměnu 100 000 dolarů. Sam však uvedl, že před přiletem do Korejské republiky o operaci a odměně nevěděl. (America's \$100,000 Deal with a North Korean Defector. In: *Politico Magazine* [online]. March 17, 2015 [cit. 2017-02-09]. Dostupné z: <http://www.politico.com/magazine/story/2015/03/north-korean-defector-mig-fighter-pilot-harden-116146>)

⁴⁴ Na konci roku 1975 byl zákon zrevidován. V rámci této revize byl lehce pozměněn jeho oficiální název, ve kterém byla nově vynechána explicitní zmínka o severokorejských utečencích. Zákon tedy od tohoto roku existoval pod názvem Zákon o speciální podpoře pro zasloužilé a další osoby (Kukkajugongdža tung tchükpjöl wönhoböp).

⁴⁵ Kukkajugongdža mit wöllum küsundža tchükpjöl wönhoböp. Kukpangbu, Kukkapohunčchö, 1962, zákon číslo 1053. Dostupné také z: <http://www.law.go.kr/lsInfoP.do?lsiSeq=5286&ancYd=19620416&ancNo=01053&efYd=19620416&nwJoYnInfo=N&efGubun=Y&chrClsCd=010202#0000>

morální výhry kapitalismu a demokratického systému nad komunismem. Roční přírůstek uprchlíků zůstával v těchto letech nízký a jejich socioekonomický původ se neměnil. Jednalo se tedy stále o osoby privilegovaného postavení. Orgánem, který měl v této době na starosti záležitosti spojené s uprchlickou problematikou, byl wŏnhochchŏ, Úřad pro záležitosti veteránů. Výše podpory pak byla udávána prezidentským dekretem.⁴⁶

Zákon blíže definoval severokorejské uprchlíky mající právo na podporu jako vojáky, kteří se vzepřeli severokorejskému režimu a zběhli na Jih během své služby, administrativní a výkonné pracovníky severokorejského státu a jeho institucí, kteří přeběhli na Jih, a dále civilisty, kteří uprchli ze Severní Koreje s tajnými informacemi.⁴⁷ Tyto osoby byly pak dále kategorizovány podle toho, jak významný přínos představovaly pro jihokorejský stát.

Na počátku existence tohoto zákona byli severokorejští utečenci klasifikováni do tří skupin na základě důležitosti pozice, kterou v KLDR zastávali, a hodnoty vybavení či informací, které s sebou na Jih přinesli. Výše finanční podpory se pak odvíjela právě od této kategorizace. Například v roce 1965 obdržela první skupina uprchlíků 1 mil. jihokorejských wonů (KRW), druhá skupina 700 tis. KRW a poslední skupina 500 tis. KRW.⁴⁸ Kim Sŏng-kjŏng ve své práci nabízí srovnání s dobovými údaji o příjmech v Korejské republice na základě novinového článku z roku 1966, podle něhož byla v těchto letech měsíční mzda více než poloviny jihokorejských dělníků pod hranicí 5 tis. KRW. Znamená to tedy, že podle platného zákona měl uprchlík patřící do nejvyšší třídy právo na finanční podporu v hodnotě více než patnácti ročních příjmů takového dělníka.⁴⁹

V rámci revize zákona byly později kategorie významnosti uprchlíků rozšířeny ze tří na pět.⁵⁰ S rostoucí životní úrovní na jihu poloostrova se postupně zvyšovala i přidělovaná finanční podpora. Bylo pravidlem, že životní standard severokorejských přeběhlíků na Jihu se

---

⁴⁶ *Ibid.*

⁴⁷ *Ibid.*

⁴⁸ *Kukkajugongdža mit wŏllam kūsundža tchŭkpjŏl wŏnhobŏp*. Kukpangbu, Kukkapohunchŏ, 1965, zákon číslo 1717. Dostupné také z:

<http://www.law.go.kr/lsInfoP.do?lsiSeq=5288&ancYd=19651214&ancNo=01717&efYd=19651214&nwJoYnInfo=N&efGubun=Y&chrClsCd=010202#0000>

⁴⁹ KIM, Sung Kyung. "Defector," "Refugee," or "Migrant"? North Korean Settlers in South Korea's Changing Social Discourse. *North Korean Review* [online]. 2012, 8(2), s. 99 [cit. 2017-02-07]. ISSN 15512789. Dostupné z: <https://search.proquest.com/docview/1682440687?accountid=35514>

⁵⁰ *Kukkajugongdža mit wŏllam kūsundža tchŭkpjŏl wŏnhobŏp*. Kukpangbu, Kukkapohunchŏ, 1974, zákon číslo 2715. Dostupné také z: <http://www.law.go.kr/lsInfoP.do?lsiSeq=5417#0000>

rovnal a někdy i předčil ten, kterému se těšili na Severu před svým útekem. Například v roce 1977 dostávali uprchlíci spadající do první kategorie 5 mil. KRW, tedy částku pětkrát vyšší než v roce 1965. Uprchlíci zařazení do poslední páté kategorie pak měli v témže roce nárok na částku 1 mil. KRW.⁵¹

Kromě jednorázové finanční částky měli uprchlíci nárok i na další benefity. Měli například prioritní právo nastěhovat se do státních bytů, bylo jim zprostředkováno pracovní místo, dále bylo podporováno vzdělávání uprchlíků i jejich dětí a byla jim garantována finanční podpora při výchově dítěte a podpora ve stáří.⁵²

Severokorejci přicházející do Korejské republiky se tamnímu režimu odvděčovali účastí na veřejných besedách a přednáškách, kde vystupovali a představovali jihokorejskému publiku poměry na Severu. Tyto besedy byly součástí jihokorejské antikomunistické propagandy a byly z velké části řízeny agenty státní bezpečnosti. Svědectví uprchlíků byla upravována tak, aby byl obraz Severu co nejzrůdnější, což s postupem času způsobilo odklon od reality a často také předkládání přímo smyšlených informací.⁵³

2.3 1978 – 1993, Zákon o kompenzaci pro hrdinné severokorejské přeběhlíky

Na konci roku 1978 byl schválen nový zákon sloužící k regulaci podpory severokorejských uprchlíků. Pod názvem Zákon o kompenzaci pro hrdinné severokorejské přeběhlíky (Wöllam küsun jongsa tehükpjöl posangbö) tak vznikla historicky první právní úprava věnující se výhradně problematice severokorejských uprchlíků v Korejské republice. Tímto aktem byli uprchlíci odděleni od zasloužilých hrdinů a veteránů a vyčleněni jako samostatná skupina. Vytvoření vlastního nezávislého rámce upravujícího podmínky podpory vedlo k větší systematizaci a administrativnímu zjednodušení. Nová legislativa navazovala na

---

⁵¹ Pukchanitchaldžumine hanguksahö čökünge mundžečömkwa käsönpangan jöngu [online]. Jonginsi: Čchiančöngčchekjöguso, 2009, s. 50 [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: https://www.psi.go.kr/pds/PSI_2009-07_1266304723.pdf

⁵² Kunsawönhoposangbö . Kukpangbu, Kukkapohunčchö, 1980, zákon číslo 3222. Dostupné také z: <http://www.law.go.kr/lsInfoP.do?lsiSeq=5452#0000>

⁵³ JUNG, Jin-Heon. State and church in the making of post-division subjectivity: North Korean migrants in South Korea. In: *MMG Working Papers* [online]. Göttingen: MMG Working Papers Print, c2011, 12, s. 14-15 [cit. 2017-02-07]. ISSN 2192-2357. Dostupné z: http://www.mmg.mpg.de/fileadmin/user_upload/documents/wp/WP_11-12_Jung_North-Korean-Migrants-in-South-Korea.pdf

trend nastavený předchozím zákonem a uprchlíky velkoryse oceňovala. Uprchlíci totiž stále představovali pro jihokorejské vlády cenný nástroj pro jejich antikomunistické kampaně a především pak represivní režimy této doby používaly severokorejské utečence pro svou legitimizaci.⁵⁴ Snaha zdůraznit významnost aktu přeběhnutí na Jih je patrná již v názvu zákona, který uprchlíky označuje za hrdiny.

Jednou z důležitých změn, kterou tato nová legislativa přinesla, byla úprava definice uprchlíků oprávněných čerpat jihokorejskou vládní podporu. Pokud by se v předchozích letech dostal do Korejské republiky Severokorejce z řad civilistů, podpora by mu náležela pouze v případě, že by s sebou na Jih přinesl tajné informace. Po roce 1978 však již nebylo poskytování utajených informací pro přeběhlé severokorejské civilisty podmínkou pro požívání podpory. Samotné zrazení severokorejského režimu a přechod na stranu Korejské republiky byly dostačujícími činy, které si zasluhovaly ocenění.⁵⁵ Jihokorejský státní rozpočet tuto změnu nepocítil. Během období platnosti zákona totiž ročně vstupovalo do Korejské republiky pouze malé množství osob a stále se jednalo především o uprchlíky původem z elitních vrstev.⁵⁶ Nově měli podle tohoto zákona právo na podporu také severokorejští tajní špioni, kteří se dobrovolně vzdali jihokorejským autoritám a přestoupili na stranu Korejské republiky.⁵⁷

Zákon zachoval předchozí rozdělení utečenců do pěti tříd podle významnosti jejich postavení v KLLDR a poskytnutých informací a zásluh ve prospěch Korejské republiky. Novinkou však byla možnost vyplacení speciální kompenzace nad rámec základní částky finanční podpory známé jako porogům pro ty Severokorejce, kteří s sebou na Jih přinesli vybavení či jiný majetek. Výše této speciální kompenzace se odvíjela od typu vybavení a jeho

---

⁵⁴ Příkladem mohou být útoky elitních členů severokorejské armády I Ung-pchjōnga, o kterém se v této kapitole ještě zmíním, a Sin Čung-čchōla v roce 1983. Po jejich příchodu na Jih byli využiti jako účinné nástroje tamějšího Čon Tu-hwanova režimu. Nejenže veřejně tvrdě odsoudili severokorejský režim a vychvalovali Korejskou republiku, oba také tvrdili, že KLLDR má v plánu opět zaútočit. Jihokorejský režim a média pak prostřednictvím těchto informací stupňovaly napětí a vyvolávaly mezi veřejností obavy z dalšího vojenského konfliktu na poloostrově. (KIM, Sung Kyung. "Defector," "Refugee," or "Migrant"?: North Korean Settlers in South Korea's Changing Social Discourse. *North Korean Review* [online]. 2012, 8(2), s. 100-101 [cit. 2017-02-07]. ISSN 15512789. Dostupné z: <https://search.proquest.com/docview/1682440687?accountid=35514>)

⁵⁵ Wöllum küsun jongsa tchūkpjöl posangbōp. In: *Ükchimunhōn* [online]. 2003 [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: [https://ko.wikisource.org/wiki/월남귀순용사특별보상법_\(제 3742 호\)](https://ko.wikisource.org/wiki/월남귀순용사특별보상법_(제 3742 호))

⁵⁶ CHUNG, Byung-Ho. Between Defector and Migrant: Identities and Strategies of North Koreans in South Korea. *Korean Studies* [online]. 2008, 32, s. 8 [cit. 2017-02-06]. ISSN 0145840X. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/23718929>

⁵⁷ Wöllum küsun jongsa tchūkpjöl posangbōp. In: *Ükchimunhōn* [online]. 2003 [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: [https://ko.wikisource.org/wiki/월남귀순용사특별보상법_\(제 3742 호\)](https://ko.wikisource.org/wiki/월남귀순용사특별보상법_(제 3742 호))

reálné ceny.⁵⁸ Nakolik si jihokorejský stát cenil vysoce postavených uprchlíků, kteří zároveň při svém příchodu poskytli právě vybavení původem ze Severu, můžeme vidět na příkladu pilota stíhacího letounu Mig-19 I Ung-pchjōnga, který v roce 1983 s úmyslem uprchnout přeletěl hranici KLDK. Korejská republika ho za jeho hrdinství a zásluhy odměnila částkou 1,2 mld. KRW. Andrei Lankov uvádí, že v těchto letech se uvedená suma rovnala zhruba 480 ročním platům průměrného jihokorejského občana.⁵⁹

Další benefity poskytované v rámci platnosti tohoto zákona se příliš nelišily od těch v předchozím období. Případné změny se týkaly spíše jejich podmínek a rozsahu. I nyní pro uprchlíky platily víceméně stejné výhody jako pro zasloužilé osoby a hrdiny Korejské republiky.⁶⁰ Záležitosti spojené se severokorejskými uprchlíky zůstaly v kompetenci předchozího státního orgánu, který však od ledna 1985 působil pod novým názvem Kukkapohunčchō, Ministerstvo pro záležitosti patriotů a veteránů.⁶¹ Výši podpory pak stanovoval stejně jako v předešlých letech prezidentský dekret.⁶²

2.4 1993 – 1997, Zákon o zabezpečení pro přeběhlé krajany ze Severu

Zákon o zabezpečení pro přeběhlé krajany ze Severu (Kūsūnpukchantongpcho pohobōp) z konce roku 1993 byl reakcí na změnu světové a domácí politické situace, stejně jako na blížící se novou vlnu migrace severokorejských uprchlíků. Rozpad východního bloku, pád Berlínské zdi a rozpad Sovětského svazu jsou události, které vymezují konec bipolarity a počátek nové éry světové politiky. Západní svět byl považován za nevyhlášeného vítěze studené války a nebylo již tedy nutné demonstrovat politickou nadřazenost kapitalismu a demokracie. Korejský poloostrov sice zůstal rozdělený a poznamenaný studenou válkou, přesto v tomto kontextu

---

⁵⁸ *Ibid.*

⁵⁹ LANKOV, Andrei. Bitter Taste of Paradise: North Korean Refugees in South Korea. In: *The North Korean Refugee Crisis: Human Rights and International Response*. Washington, D. C.: U. S. Committee for Human Rights in North Korea, 2006, s. 55. ISBN 0-9771-1111-3. Dostupné také z: https://www.hrnk.org/uploads/pdfs/The_North_Korean_Refugee_Crisis.pdf

⁶⁰ Wōllam kūsun jongsa tchūkpjōl posangbōp. In: *Ŭkchimunhōn* [online]. 2003 [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: [https://ko.wikisource.org/wiki/월남귀순용사특별보상법_\(제_3742_호\)](https://ko.wikisource.org/wiki/월남귀순용사특별보상법_(제_3742_호))

⁶¹ *Tchalpukča sinbjōnpoho mit kwalličchegje kāsōnpangan* [online]. Jonginsi: Čchiančōngčchekjōnguso, 2010, s. 24-25 [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: https://www.psi.go.kr/pds/PSI_2010-22_1297155917.pdf

⁶² Wōllam kūsun jongsa tchūkpjōl posangbōp. In: *Ŭkchimunhōn* [online]. 2003 [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: [https://ko.wikisource.org/wiki/월남귀순용사특별보상법_\(제_3742_호\)](https://ko.wikisource.org/wiki/월남귀순용사특별보상법_(제_3742_호))

ideologická hodnota severokorejských uprchlíků značně upadla a předchozí politika nekorespondovala s novými politickými poměry ve světě.

Domácí politická situace se také pozvolna měnila. Vláda nového prezidenta Kim Jöng-sama se vyznačovala nestabilní a nejednotnou politikou vůči KLDŘ i severokorejským uprchlíkům. Objevují se však pokusy o navázání dialogu a spolupráce, které měly vyvrcholit setkáním hlav obou korejských států. Problematika severokorejských uprchlíků se postupně stala nepohodlným tématem a byla upozadřována s cílem nedráždit severokorejský režim a nenabourávat již tak problematické vztahy.⁶³ Na druhou stranu však nemohla jihokorejská vláda prosazovat politiku otevřeného odmítání severokorejských utečenců. Vzhledem k zastávání určitých unifikačních stanovisek a prohlášení se za jedinou legitimní vládu na poloostrově byla nucena jednat v záležitostech uprchlíků opatrně. Tuto situaci a ambivalentní vztah k uprchlíkům můžeme sledovat i v dalších letech, kdy se vůdci Korejské republiky povětšinou diplomaticky snaží vyhnout výběru mezi zlepšováním vztahů s KLDŘ a problematikou lidských práv a uprchlíků.⁶⁴

Devadesátá léta jsou počátkem proměny migračních trendů na poloostrově. Během roku 1993 přijala Korejská republika celkem 8 osob severokorejského původu. V roce 1994 však toto číslo značně vzrostlo, a to na 52 osob, další dva roky se pak roční statistiky pohybovaly v podobných číslech.⁶⁵ Příčinou tohoto nárůstu uprchlíků byla především zhoršující se hospodářská situace KLDŘ. V devadesátých letech tak ekonomická motivace nahradila politické důvody útěku Severokorejců ze své domoviny.

Nevhodná a neflexibilní hospodářská politika KLDŘ společně s ekonomickou závislostí na Sovětském svazu a jeho rozpadem v roce 1991 nastartovala na počátku devadesátých let vážnou ekonomickou a potravinovou krizi. Tato situace pak byla v roce 1995 znásobena, když

---

⁶³ JUNG, Jin-Heon. State and church in the making of post-division subjectivity: North Korean migrants in South Korea. In: *MMG Working Papers* [online]. Göttingen: MMG Working Papers Print, c2011, **12**, s. 15-17 [cit. 2017-02-07]. ISSN 2192-2357. Dostupné z: http://www.mmg.mpg.de/fileadmin/user_upload/documents/wp/WP_11-12_Jung_North-Korean-Migrants-in-South-Korea.pdf

⁶⁴ LANKOV, Andrei. Bitter Taste of Paradise: North Korean Refugees in South Korea. In: *The North Korean Refugee Crisis: Human Rights and International Response*. Washington, D. C.: U. S. Committee for Human Rights in North Korea, 2006, s. 56-58. ISBN 0-9771-1111-3. Dostupné také z: https://www.hrnk.org/uploads/pdfs/The_North_Korean_Refugee_Crisis.pdf

⁶⁵ Pukchanitchaldžumin ipkuk inwön hjönhwang. *Tchongilbu* [online]. Söul tchükpjölsi: Tchongilbu [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: http://www.unikorea.go.kr/CmsWeb/resource/attach/upload/image/graph_20120530_1.jpg

Sever zasáhly ničivé povodně. Důsledky byly tragické. V zemi byl kritický nedostatek potravin, který způsobil smrt části severokorejské populace. Kolaboval přidělový systém, nebyly dostupné věci denní potřeby, stejně jako léky a základní zdravotnická péče.⁶⁶ V roce 1994 navíc Severokorejce zasáhlo úmrtí Kim Il-sönga. Nejistá budoucnost a zoufalá atmosféra v zemi po jeho smrti migraci nepochybně také ovlivnily.

Kombinace těchto okolností vedla ke zvyšujícímu se počtu Severokorejců opouštějících svou zemi. Jednalo se především o obyvatele příhraničních oblastí, kteří prchali do Číny, případně do Ruska. Někteří z nich poté pokračovali dál do Korejské republiky. Nová vlna severokorejských uprchlíků objevující se zhruba od poloviny devadesátých let se vyznačuje také postupnou proměnou sociální struktury migrantů. Místo severokorejských přeběhlíků vyšších vrstev začali na Jih mířit chudí strádající Severokorejci nízkého postavení.⁶⁷ Jihokorejská vláda tak byla konfrontována s náhlým a skokovým zvýšením severokorejských uprchlíků usilujících o vstup do země, jejichž hodnota, ať už ideologická či informační, klesla. Předzvěsti takového vývoje byly pozorovatelné již na počátku devadesátých let, kdy se začaly objevovat stále četnější případy útěků Severokorejců do zemí sousedících s KLDŘ.⁶⁸ Korejská vláda tedy musela včas zareagovat. Pokračování v předchozí politice přehnané velkorysosti by totiž pro jihokorejský stát znamenalo obrovskou finanční zátěž.

V roce 1993 tedy došlo k implementaci nového zákona upravujícího uprchlickou politiku, který odrážel postoj jihokorejské vlády k nastalé situaci. Téma uprchlíků přestávalo být předmětem ideologie a na problematiku se začalo nahlížet spíše ze sociálního úhlu. V souvislosti s tímto posunem vnímání severokorejských utečenců přešla administrativa

---

⁶⁶ HAGGARD, Stephan a Marcus NOLAND. *Hunger and Human Rights: The Politics of Famine in North Korea*. Washington, D. C.: U. S. Committee for Human Rights in North Korea, 2005. ISBN 0-9771-1110-5. Dostupné také z: https://www.hrnk.org/uploads/pdfs/Hunger_and_Human_Rights.pdf

⁶⁷ KIM, Sung Kyung. "Defector," "Refugee," or "Migrant"? North Korean Settlers in South Korea's Changing Social Discourse. *North Korean Review* [online]. 2012, 8(2), s. 102-103 [cit. 2017-02-07]. ISSN 15512789. Dostupné z: <https://search.proquest.com/docview/1682440687?accountid=35514>

⁶⁸ *Velmi diskutovaným problémem se staly četné útoky Severokorejců, kteří byli KLDŘ vysláni do Ruska, kde pracovali jako dřevorubci v lesích na Sibiři. Život a pracovní podmínky zde byly velmi kruté. Pracovníci dostávali nízké příděly potravin a zacházení s nimi bylo nelidské. Mnozí se tedy rozhodli uprchnout a skrývali se v Rusku, někteří z nich se pak chtěli dostat dále do Korejské republiky. Jihokorejská strana byla tak poprvé vystavena masovějšímu náporu severokorejských uprchlíků. Navíc měla obavy z reakce KLDŘ a Ruska a nejdříve žádosti uprchlíků o azyl odmítla, což vyvolalo kritiku.* (HIGGINS, Andrew. In *Siberia's last gulag*. In: *Independent* [online]. 26 June 1994 [cit. 2017-02-09]. Dostupné z: <http://www.independent.co.uk/arts-entertainment/in-siberias-last-gulag-conditions-in-north-koreas-russian-logging-camps-originally-built-for-1425245.html>)

záležitostí spojených s uprchlickou otázkou pod kompetenci Ministerstva zdravotnictví a sociálních věcí (pogŏnsahöbu, později pogŏnpokčibu) a došlo k významnému snížení poskytované podpory.⁶⁹

Nově zavedený systém se podobal tomu, který se v Korejské republice uplatňoval v případech nízkopříjmových rodin. Na rozdíl od předchozích let, kdy byla finanční podpora uprchlíkům přidělována podle jejich ideologické důležitosti, se kritériem výše podpory stal počet členů domácnosti. Do první kategorie se řadily rodiny s minimálním počtem tří členů, do druhé kategorie spadaly rodiny o dvou členech a třetí kategorie příslušela jednočlenným domácnostem. Stav finanční podpory na základě dobových prezidentských dekretů uvádí Kim Sŏng-kjŏng. V roce 1993 obdrželi utečenci řadící se do první kategorie částku rovnající se 100 násobku minimální měsíční mzdy, druhé kategorii uprchlíků náležela částka odpovídající 80 násobku minimální měsíční mzdy a třetí kategorii částka rovna 60 násobku minimální měsíční mzdy. V reakci na náhle zvýšený přísun Severokorejců v roce 1994 byla na konci tohoto roku finanční podpora upravena. Její výše tak poklesla u všech skupin, a to na částky odpovídající 40 minimálním měsíčním mzdám v případě první kategorie, 30 minimálním měsíčním mzdám pro druhou kategorii a 20 minimálním měsíčním mzdám pro kategorii třetí.⁷⁰ Po již tak citelném omezení podpory novým zákonem tedy následovalo další dramatické snížení financí poskytovaných uprchlým Severokorejcem, což mělo za následek velké problémy s jejich adaptací a zapojením do jihokorejské společnosti.⁷¹

V případě speciální kompenzace (porogŭm) se situace příliš nezměnila.⁷² Korejská republika tak oceňovala Severokorejce, kteří při příchodu na Jih poskytli důležité informace či vybavení.⁷³ Mimo jednorázové finanční částky však byly redukovány také benefity a služby poskytované severokorejským utečencům. Jejich množství bylo sníženo, stejně tak jejich

---

⁶⁹ *Tchalpukča sinbjŏnpoho mit kwalličhegje käsŏnpangan* [online]. Jonginsi: Čchiančŏngčhekjŏnguso, 2010, s. 24-25 [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: https://www.psi.go.kr/pds/PSI_2010-22_1297155917.pdf

⁷⁰ KIM, Sung Kyung. "Defector," "Refugee," or "Migrant"? North Korean Settlers in South Korea's Changing Social Discourse. *North Korean Review* [online]. 2012, 8(2), s. 102-103 [cit. 2017-02-07]. ISSN 15512789. Dostupné z: <https://search.proquest.com/docview/1682440687?accountid=35514>

⁷¹ CHUNG, Byung-Ho. Between Defector and Migrant: Identities and Strategies of North Koreans in South Korea. *Korean Studies* [online]. 2008, 32, s. 8-9 [cit. 2017-02-06]. ISSN 0145840X. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/23718929>

⁷² *Tchalpukča sinbjŏnpoho mit kwalličhegje käsŏnpangan* [online]. Jonginsi: Čchiančŏngčhekjŏnguso, 2010, s. 24-25 [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: https://www.psi.go.kr/pds/PSI_2010-22_1297155917.pdf

⁷³ *Přestože se struktura migrantů měnila, stále se objevovaly útoky elitních Severokorejců. V roce 1997 opustil KLDR i Hwang Čang-jŏp, dosud nejvýše postavený severokorejský utečenec.*

rozsah a v mnohých případech i jejich kvalita. Nebyla například již zahrnuta podpora v péči o dítě, podpora vzdělávání byla nově poskytována pouze pro dotyčného uprchlíka a nevztahovala se na jeho děti jako v předchozích letech. Stejně tak podpora zaměstnanosti byla značně limitovaná.⁷⁴ Tyto změny byly součástí vládní strategie, která si kladla za cíl vyšší finanční nezávislost uprchlíků za účelem snížení finančního zatížení státu. Bohužel tento záměr a uprchlická politika těchto let nebyly úspěšné a adaptace Severokorejců se nedařila.

---

⁷⁴ *Tchalpukča sinbjönpoho mit kwalličhegje käsönpangan* [online]. Jonginsi: Čchiančöngčchekjönguso, 2010, s. 24-25 [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: https://www.psi.go.kr/pds/PSI_2010-22_1297155917.pdf

3 AKTUÁLNÍ STAV PODPORY SEVEROKOREJSKÝCH UPRCHLÍKŮ

Extrémně nízká a špatně koncipovaná podpora, která byla poskytována na základě předchozí legislativy, nepřinesla kýžené výsledky. Severokorejští utečenci pocítili značné těžkosti během integrace, což způsobilo problémy a rozšíření negativity vůči uprchlíkům mezi jihokorejskou společností. Reforma politiky byla tedy nezbytným krokem. Navíc se nedalo očekávat, že v příštích letech dojde k výraznému zlepšení severokorejské ekonomické situace a po smrti Kim Il-sönga se začalo opatrně spekulovat o možném kolapsu KLDR.⁷⁵ Jihokorejská vláda tak pocítila nutnost připravit se na vyšší množství uprchlíků. Z těchto důvodů vstoupila v roce 1997 v účinnost nová právní úprava, a to Zákon na ochranu a podporu při usídlování obyvatel uprchlých ze Severní Koreje (Pukchan itchalčumine poho mit čöngčhakčiwöne kwanhan põmnjul), platná dodnes.

Vytvoření nového zákona znamenalo větší systematizaci systému podpory a spojil dříve často legislativně roztržštěná opatření. Přispěl k jednoznačnější specifikaci práv a podmínek a rozdělil odpovědnost mezi centrální a lokální autority. Jeho podoba byla od roku 1997 mnohokrát upravena a zákon byl novelizován, aby tak odrážel potřeby své doby. Naprosto novým a velmi důležitým znakem nové legislativy se stal odlišný přístup k procesu adaptace Severokorejců. Pouhé finanční a materiální zabezpečení uprchlíků se ukázalo jako chybné, a tak došlo k zavedení sociální přípravy a vzdělávání s cílem zvýšit úspěšnost integrace.

Podstata poskytování ochrany a podpory severokorejským utečencům vychází z textu Ústavy Korejské republiky, podle které je za území státu považován celý Korejský poloostrov, a proto jsou technicky i obyvatelé jeho severní části považováni za občany Korejské republiky již před překročením hranice. Stejně tak tedy na základě právní úpravy z roku 1997 předchází podpora severokorejských utečenců ze strany Korejské republiky vstupu do cílové země. Systém podpory pro Severokorejce lze rozdělit na tři základní části. Jako první krok můžeme označit proces vyjednávání přesunu uprchlíků na Jih, jeho samotné uskutečnění a ověřování identity po vstupu do země. Dalším úsekem je pak bezprostřední poskytnutí pomoci

---

⁷⁵ KIM, Sung Kyung. "Defector," "Refugee," or "Migrant"?: North Korean Settlers in South Korea's Changing Social Discourse. *North Korean Review* [online]. 2012, 8(2), s. 101-104 [cit. 2017-02-07]. ISSN 15512789. Dostupné z: <https://search.proquest.com/docview/1682440687?accountid=35514>

v počátečním stádiu začleňování se do společnosti a poslední část zahrnuje následná opatření a lokálně centrované služby, které jsou utečencům k dispozici ještě několik let po získání jihokorejského občanství.

V nadcházející kapitole stručně představím, jak se vyvíjela uprchlická politika mezi lety 1997 – 2016, a zmíním nejzásadnější změny ve znění zákona, které byly v tomto časovém období schváleny. Dále se již zaměřím pouze na aktuální stav a podobu zákona k začátku roku 2017. Postupně se budu věnovat všem výše zmíněným částem systému podpory a obsáhlejší rozsah věnuji instituci hanawŏnu, která poskytuje uprchlíkům po příchodu do země tříměsíční pobyt a přípravu na život v jihokorejské společnosti. Poslední částí kapitoly pak bude velmi stručné uvedení do sítě nevládních, neziskových s dobrovolnických organizací, které se věnují uprchlické problematice.

3.1 1997 – dosud, Zákon na ochranu a podporu při usídlování obyvatel uprchlých ze Severní Koreje

3.1.1 Vládní postoj k problematice uprchlíků

Přelom tisíciletí se vyznačuje dramatickým zvýšením severokorejských uprchlíků. V roce 1998 vstoupilo na území Korejské republiky 71 osob severokorejského původu, další rok toto číslo vzrostlo na 148 osob a v roce 2000 na 312 osob. Rok 2002 byl mezníkem, kdy roční přírůstek severokorejských uprchlíků v zemi poprvé překročil tisícovou hranici, konkrétně se jednalo o 1 141 příchozích osob.⁷⁶ Motivace uprchlíků k podstoupení nebezpečné cesty na Jih se postupně diverzifikovala. Častá byla touha shledat se s rodinnými příslušníky, kteří již na Jih uprchli. Mezi důvody jistě patřila i přirozená potřeba žít v prostředí, kde je zajištěná bezpečnost jedince. Rodiče pak chtěli svým dětem poskytnout vzdělání a naději na lepší budoucnost. Významnou roli i nadále hrály ekonomické důvody. Vidina lepšího života a zvyšující se materialistický zájem celkově patřily mezi časté podněty k útěku. Dokončila se proměna socioekonomické struktury uprchlíků a doba, kdy do Korejské republiky ročně vstupovala pouze hrstka Severokorejců elitního původu, se definitivně stala minulostí.

---

⁷⁶ Pukchanitchaldžumin ipkuk inwŏn hjŏnhwang. *Tchongilbu* [online]. Sŏul tchŭkpjŏlsi: Tchongilbu [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: http://www.unikorea.go.kr/CmsWeb/resource/attach/upload/image/graph_20120530_1.jpg

Severokorejští utečenci byli nyní lidé nízkých vrstev reprezentující většinovou populaci KLDŘ.⁷⁷

3.1.1.1 1997 – 2008

V roce 1998 proběhla inaugurace Kim Tã-džunga, který zahájil novou etapu interkorejských vztahů a prosazoval takzvanou sluneční politiku. Jihokorejci si v této době uvědomili, že zhroucení režimu na Severu by vzhledem k obrovskému rozdílu v ekonomické situaci a vyspělosti zemí znamenalo pro Korejskou republiku velký problém. Začali tak upouštět od představy sjednocení po německém vzoru, která byla v předchozích letech rozšířená. Kim Tã-džung ve své politice propagoval zvýšení ekonomické a kulturní spolupráce a výměny, aby tak postupně došlo ke zlepšení hospodářské situace a určitému sociálnímu uvolnění v KLDŘ. V případě úspěchu této politiky by tak byla výchozí situace pro sjednocení příznivější. Sblížení dvou korejských států však vyžadovalo opatrné jednání jihokorejské strany. Uprchlíká otázka tak stále zůstávala choulostivou záležitostí, se kterou se Kim Tã-džungova vláda musela vypořádat.⁷⁸ Kontroverzi vzbudily především informace o cíleném umlčování kritiků severokorejského režimu a bývalých uprchlíků právě během funkčního období Kim Tã-džunga a následně No Mu-hjõna, jehož administrativa na sluneční politiku navázala.⁷⁹

3.1.1.2 2008 – 2016

Určité změny nastaly po nástupu I Mjõng-baka do funkce prezidenta v roce 2008. I Mjõng-bak byl kritikem sluneční politiky, od které se distancoval, a prosazoval tvrdou a neústupnou politiku vůči severokorejskému režimu. Mezi hlavní cíle jeho administrativy patřily denuklearizace poloostrova a otevření KLDŘ. I Mjõng-bak ve svých oficiálních vyjádřeních zaujal odlišné a rozhodné stanovisko k problematice lidských práv. Zdůrazňoval jejich důležitost a pod jeho vedením se Korejská republika začala aktivně podílet na mezinárodním

---

⁷⁷ LANKOV, Andrei. Bitter Taste of Paradise: North Korean Refugees in South Korea. In: The North Korean Refugee Crisis: Human Rights and International Response. Washington, D. C.: U. S. Committee for Human Rights in North Korea, 2006, s. 55-56. ISBN 0-9771-1111-3. Dostupné také z: https://www.hrnk.org/uploads/pdfs/The_North_Korean_Refugee_Crisis.pdf

⁷⁸ *Ibid.*, s. 58

⁷⁹ *Moguge ibangin: Namhane pukchanitchaldžumin* [online]. Sõul/ Brussels: International Crisis Group, 2011, s. 7-9 [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: http://old.crisisgroup.org/_/media/Files/asia/north-east-asia/north-korea/208%20Strangers%20at%20Home%20-%20North%20Koreans%20in%20the%20South%20KOREAN.pdf

úsilí o zlepšení lidskoprávní situace v KLDŘ. Tento nový postoj vzbudil po letech sluneční politiky mezi severokorejskými uprchlíky a uprchlickými organizacemi očekávání. Ta se však nenaplnila a Severokorejci na Jihu hodnotili stav uprchlické otázky jako téměř nezměněný.⁸⁰ Během I Mjōng-bakova funkčního období se vztahy na poloostrově značně zhoršily a byly poznamenány vážnými incidenty a provokacemi severokorejské strany. Již pár měsíců po jeho inauguraci došlo v turistické oblasti Diamantových hor k zastřelení jihokorejské občanky severokorejským vojákem. Po této tragické události následovalo v roce 2010 potopení jihokorejské válečné lodi Čchōnan a dále ostřelování ostrova Jōnpchjōng.⁸¹

V roce 2013, v době vystupňovaného napětí mezi korejskými státy, převzala prezidentskou funkci Pak Kūn-hje. Její koncepce inter-korejské politiky se zakládala na obnovení dialogu a budování vzájemné důvěry. Zároveň však vyjádřila, že jakékoliv provokace ze strany KLDŘ nebudou tolerovány a reakce bude v takovém případě tvrdá.⁸² Ani tento přístup nebyl při jednání se Severem úspěšný. Pak Kūn-hje tedy postupně přeorientovala svůj zájem. Apelovala na lidská práva a učinila středobodem své politiky sjednocení poloostrova. Ve světle nově zvýšených útěků Severokorejců vysokého postavení⁸³ poukazovala Pak Kūn-hje na problémy severokorejského režimu. V říjnu 2016 pak učinila neobvyklý krok, když během jednoho ze svých projevů otevřeně vyzvala severokorejské občany k příchodu na Jih, za což byla následně kritizována.⁸⁴

---

⁸⁰ Tchongilbuga kojonghan tchalpukčanūn mjōtmōng? Tallang 1mjōng!. In: Sisain [online]. 2010 [cit. 2017-06-26]. Dostupné z:

http://www.saejowi.org/bbs/zboard.php?id=0606&page=10&sn1=&divpage=1&sn=off&ss=on&sc=on&select_arrange=name&desc=asc&no=251

⁸¹ *Moguge ibangin: Namhane pukchanitchaldžumin* [online]. Sōul/Brussels: International Crisis Group, 2011, s. 7-9 [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: http://old.crisisgroup.org/_/media/Files/asia/north-east-asia/north-korea/208%20Strangers%20at%20Home%20-%20North%20Koreans%20in%20the%20South%20KOREAN.pdf

⁸² Tchongil päksō 2014 [online], 2014. Sōul tchūkpjōlsi: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1493>

⁸³ *Velkou ránu zasadil režimu Tchā Jōng-ho, původně severokorejský velvyslanec působící na ambasádě ve Velké Británii, který i s rodinou uprchl na Jih v srpnu 2016.* (Thae Yong-ho: Interview with a North Korean defector - 101 East. In: YouTube [online]. 2017 [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=P_hkREbhpvo&t=33m18s)

⁸⁴ Puk čumine “Namūro ora”... ‘Puk punggōron’ nogorhwa’, In: *Hangjōre* [online]. 2016-10-02 [cit. 2017-06-26]. Dostupné z:

<http://www.hani.co.kr/arti/politics/bluehouse/763788.html#csidx167d55d5cf806a0bc4bc8a90bb3b2c8>

3.1.1.3 Finanční zatížení

V případě financování uprchlické problematiky byly významné roky 2010 a 2011. Již zmíněné problematické inter-korejské vztahy během I Mjōng-bakova prezidenství se promítly i do struktury rozpočtu Ministerstva pro sjednocení, pod které od roku 1997 spadaly záležitosti spojené se severokorejskými uprchlíky. Vzhledem k probíhající jaderné krizi, která způsobila napětí na poloostrově, byla úloha Ministerstva pro sjednocení ve většině oblastí mezikorejského působení oslabena. Došlo tedy ke změně v rozpočtové skladbě a finanční zdroje byly přesměrovány do jiných oblastí.⁸⁵ Právě prostředky určené na podporu a adaptaci severokorejských utečenců výrazně vzrostly, a to z 63,5 mld. KRW v roce 2009 na 83,3 mld. KRW v roce 2010.⁸⁶ Jednalo se tedy o zhruba 30procentní navýšení. Další rok došlo k opětovnému nárůstu a částka byla zvýšena z 83,3 mld. KRW na 118,9 mld. KRW, tedy o čtyřicet procent. V dalších letech pak vyhrazený rozpočet povětšinou osciloval kolem 120 mld. KRW.⁸⁷

Jihokorejská vláda připouští finanční zatížení státu a nákladnost systému podpory severokorejských uprchlíků. Argumentuje však tím, že úspěšná adaptace Severokorejců je důležitým krokem v procesu přípravy na sjednocení obou států a jejich přítomnost představuje pro Korejskou republiku do budoucna jisté výhody. Stejně jako se proměňoval socioekonomický původ migrantů, transformovala se postupně i jejich demografická struktura. Počet uprchlíků ženského pohlaví značně převýšil jejich mužské protějšky. Zároveň se nejpočetnější věkovou skupinou mezi utečenci stali dvacátníci a třicátníci. Na Jih tedy přicházejí hlavně severokorejské ženy v produktivním, a především plodném věku. Tento fakt je pro jihokorejskou společnost potýkající se s nízkou porodností podstatný. Uprchlíci by totiž mohli značně přispět k řešení tohoto problému a pro Korejskou republiku tedy představují potenciální budoucí pracovní sílu.⁸⁸

---

⁸⁵ CHOI, Narae, 2011. The North Korean Refugee Policy of the Lee Myung-bak Government: Nationalism and Multiculturalism. SAIS U.S.-Korea Yearbook 2010 [online]. Washington, DC: U.S.-Korea Institute at SAIS, s. 10 [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: http://uskoreainstitute.org/wp-content/uploads/2011/05/Choi_YB2010.pdf

⁸⁶ 2010 njōndo jesan mit kigūmunjongkjehōgan kǎjo, 2010. Sōul tchūkpjōlsi: Tchongilbu. Dostupné také z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1585&mode=view&page=3&cid=18990>

⁸⁷ 2011 njōndo jesan mit kigūmunjongkjehōgan kǎjo, 2011. Sōul tchūkpjōlsi: Tchongilbu. Dostupné také z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1585&mode=view&page=&cid=18991>

⁸⁸ KIM, Sung Kyung. "Defector," "Refugee," or "Migrant"? North Korean Settlers in South Korea's Changing Social Discourse. *North Korean Review* [online]. 2012, 8(2), s. 104-107 [cit. 2017-02-07]. ISSN 15512789. Dostupné z: <https://search.proquest.com/docview/1682440687?accountid=35514>

Úspěšnost adaptace mimo jiné z velké části ovlivňuje také atmosféra ve společnosti, postoje Jihokorejců k uprchlické problematice a jejich ochota přijmout a porozumět příchozím severokorejským utečencům. Právě z důvodu vysoké finanční zátěže, kterou uprchlíci pro Korejskou republiku představují, a i přes tuto velkorysou podporu přetrvávající neschopnost mnohých uprchlíků zdravě se integrovat do společnosti, je postoj mnoha Jihokorejců značně negativní. Aby vláda podpořila porozumění a solidaritu jihokorejských občanů vůči uprchlíkům, investuje do propagace vřelého postoje k příchozím Severokorejcem. V rámci této kampaně jsou veřejnosti prezentovány příběhy úspěšně adaptovaných uprchlíků za využití médií, sociálních sítí nebo propagačních textů v městské hromadné dopravě.⁸⁹

3.1.2 Nejdůležitější změny právní úpravy a politiky

S novým zákonem z roku 1997 došlo také ke změně koncepce uprchlické politiky. Na téma severokorejských utečenců a jejich integrace se začalo nahlížet ve jménu budoucího sjednocení korejských států. Uprchlíci se tak stali jakousi zkouškou připravenosti Korejské republiky na případnou unifikaci. Pokud by se totiž soustavně nedařilo integrovat několik desetitisíců severokorejských migrantů, můžeme pouze domýšlet, jak tragicky by vypadala situace v případě, kdy by bylo nutné začlenit celou, více než dvacetimilionovou, populaci KLDR. Na současné minoritě Severokorejců žijících na Jihu je možné sledovat a testovat, s jakými problémy adaptace se potýkají, jak je řešit a jak nastavit systém, aby byl co nejefektivnější, čímž se zvýší pravděpodobnost budoucího úspěšného sjednocení. Jihokorejská vláda také zdůrazňuje, že uprchlíci by se měli v čase sjednocení stát důležitým spojovacím článkem mezi jihokorejským a severokorejským lidem. Právě z důvodu nového pojetí uprchlické otázky došlo ke změně odpovědného orgánu a agendu převzalo Ministerstvo pro sjednocení.

V souvislosti s novou právní úpravou regulující uprchlickou otázku zdůrazňovali politici i odborníci nutnost blíže seznámit jihokorejskou společnost se situací a problémy jejich severokorejských protějšků a podpořit pochopení vůči uprchlíkům. Pokusem o změnu vnímání utečenců občany Korejské republiky byla i změna terminologie v roce 2005. Nově se oficiálním termínem označujícím severokorejské uprchlíky stalo slovo *satchömin*, tedy novousedlíci, což

---

⁸⁹ Tchongil päksö 2016 [online], 2016. Söul tehükpjölsi: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1493>

bylo zdůvodňováno odstraněním negativních konotací a depolitizací. Tento nový termín však nebyl značnou částí samotných severokorejských uprchlíků přijat kladně a neuchytil se. Kritika nového pojmenování ze strany uprchlických aktivistů se týkala absence náznaku jejich severokorejského původu v nově vytvořeném slově a dále právě odstranění politického aspektu. Termín nenaznačoval politické či lidskoprávní důvody útěku a zlehčoval jejich utrpení na Severu, což uprchlíky posouvalo blíž k označení za ekonomické migranty. V roce 2008 se tedy vláda navrátila k užívání termínu pukchanitchalčumin jako primárnímu označení severokorejských uprchlíků.⁹⁰

Kritické ohlasy často budily podmínky, které předurčovaly, zda bude žádosti o ochranu a podporu od Korejské republiky vyhověno. Právní předpis totiž odnímá toto právo těm severokorejským utečencům, kteří strávili stanovenou dobu před příchodem na Jih mimo KLDK. Původní znění zákona z roku 1997 tuto dobu blíže nespecifikovalo a pracovalo s termínem „značný čas“.⁹¹ Změna přišla s novelizací z roku 2007 a délka zmíněného období byla nekompromisně určena na deset let.⁹² Na základě stížností a problematičnosti tohoto omezení, které bylo vzhledem k častému několikaletému skrývání uprchlíků především v Číně nevhodné, došlo v roce 2009 k doplnění o možnost udělení výjimky v odůvodněných případech.⁹³

---

⁹⁰ KIM, Sung Kyung. "Defector," "Refugee," or "Migrant"?: North Korean Settlers in South Korea's Changing Social Discourse. *North Korean Review* [online]. 2012, 8(2), s. 105 [cit. 2017-02-07]. ISSN 15512789. Dostupné z: <https://search.proquest.com/docview/1682440687?accountid=35514>

⁹¹ *Pukchan itchalčumine poho mit čöngčhakčiwöne kwanhan põmnjul*. Tchongilbu, 1997, zákon číslo 5259. Dostupné také z:

<http://www.law.go.kr/LSW/lsInfoP.do?lsiSeq=4303&ancYd=19970113&ancNo=05259&efYd=19970714&nwJoYnInfo=N&efGubun=Y&chrClsCd=010202#0000>

⁹² *Pukchan itchalčumine poho mit čöngčhakčiwöne kwanhan põmnjul*. Tchongilbu, 2007, zákon číslo 8269. Dostupné také z:

<http://www.law.go.kr/LSW/lsInfoP.do?lsiSeq=77167&ancYd=20070126&ancNo=08269&efYd=20070227&nwJoYnInfo=N&efGubun=Y&chrClsCd=010202#0000>

⁹³ *Pukchan itchalčumine poho mit čöngčhakčiwöne kwanhan põmnjul*. Tchongilbu, 2009, zákon číslo 9358. Dostupné také z:

<http://www.law.go.kr/LSW/lsInfoP.do?lsiSeq=91390&ancYd=20090130&ancNo=09358&efYd=20090731&nwJoYnInfo=N&efGubun=Y&chrClsCd=010202#0000>

Od platnosti zákona došlo také k významnému prodloužení ochranné doby, po kterou stát uprchlíkům poskytuje podpory a služby spojené s usídlováním a integrací. Toto období bylo v novelizované legislativě z roku 1999 navýšeno ze dvou na pět let.⁹⁴

Koncepce a obsah nového zákona vycházely ze zkušeností s politikou uplynulých let a její dosaženou efektivitou. Z tohoto důvodu byla vláda nucena přijmout odpovědnost za špatné výsledky v předchozích letech, a to především od roku 1994, kdy byla finanční podpora severokorejských uprchlíků ze strany Korejské republiky nejnížší. To se odrazilo i v jejich viditelně problematické integraci do společnosti. Proto vláda přistoupila k výjimečnému kroku a přiznala uprchlíkům, kteří vstoupili do země po roce 1994 v době platnosti předchozího zákona, dočasný speciální příspěvek na živobytí vyplácený měsíčně od roku 1999, jehož výše mohla dosáhnout až 300 tis. KRW.⁹⁵

Novým zásadním prvkem, na němž od schválení zákona z velké části stojí uprchlická politika, je vzdělávání uprchlíků v oblasti jihokorejské společnosti a každodenního života občanů Korejské republiky (dále jen přípravný program). V souladu s tím se vláda v původní právní úpravě z roku 1997 zavázala k vybudování instituce sloužící právě k těmto účelům. Stavba této instituce, známé pod názvem hanawŏn, byla dokončena v roce 1999, a mohla tedy začít sloužit severokorejským uprchlíkům bezprostředně po jejich příchodu na Jih. Její kapacita musela být v pozdějších letech několikrát navýšena a její pobočky se rozšířily.⁹⁶

Od schválení zákona se podařilo vybudovat síť zařízení následné péče a podpory, hana centra, která poskytují uprchlíkům nemateriální pomoc ve formě konzultací a dalších služeb po ukončení přípravného programu v hanawŏnu. Postupně byl také vytvořen systém podpůrných pracovníků působících v lokálních centrech pro asistenci uprchlíkům. V každé oblasti pak byly vytvořeny funkce komunitního pracovníka, ochranného pracovníka a pracovníka pro zaměstnanost.⁹⁷

---

⁹⁴ *Pukchan itchalčumine poho mit čöngčhakčiwŏne kwanhan pŏmnjul*. Tchongilbu, 1999, zákon číslo 6056.

Dostupné také z:

<http://www.law.go.kr/LSW/lsInfoP.do?lsiSeq=61303&ancYd=19991228&ancNo=06056&efYd=20000101&nwJoYnInfo=N&efGubun=Y&chrClsCd=010202#0000>

⁹⁵ *Tchongil päksŏ 1998* [online], 1998. Sŏul tchŭkpjŏlsi: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1495>

⁹⁶ *Tchongil päksŏ 1997* [online], 1997. Sŏul tchŭkpjŏlsi: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1495>

⁹⁷ *Tchongil päksŏ 2013* [online], 2013. Sŏul tchŭkpjŏlsi: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1494>

V roce 2005 se razantně změnil systém výplaty základní finanční podpory. Do této doby byla utečencům částka proplácena jednorázově, což se projevilo jako koncepčně špatné řešení. I přes snahu připravit Severokorejce na život v kapitalistickém světě bylo pro uprchlíky náročné sžít se v tak krátké době s odlišným ekonomickým systémem. Vinou nezkušenosti a neschopnosti hospodařit s penězi se stávalo, že o celou částku, která jim byla vyplacena, v krátké době přišli. Často také prostředky použili na zaplacení převaděčů, aby dostali na Jih i své blízké.⁹⁸ Od tohoto roku byly proto platby rozděleny a finanční podpora začala být poskytována postupně. První platba většího obnosu byla provedena po skončení přípravného programu v hanawŏnu a zbývající část byla rozdělena do pravidelných splátek.⁹⁹

Souběžně s oficiálním stanoviskem a tlakem na zlepšení samostatnosti a soběstačnosti došlo ve stejném roce také k částečnému podmínění práva na získání finanční podpory určené pro uprchlíky. Byla stanovena základní částka garantovaná státem nezávisle na dalších okolnostech, speciální příspěvky v nepříznivých životních situacích a návazné finanční bonusy. Tyto bonusy byly zavedeny s cílem motivovat severokorejské uprchlíky ke vzdělávání, zvyšování kvalifikace, stálé zaměstnanosti atd.¹⁰⁰

Problém nízké zaměstnanosti a nekvalifikovaných pracovníků mezi uprchlíky byl vždy jedním z hlavních témat a vláda se proto za pomoci rozličných programů snaží situaci zlepšit. Během let se podařilo navázat spolupráci s jihokorejskými univerzitami a podniky, což se odrazilo v dostupnosti dalšího vzdělávání a praxe pro uprchlíky. Důležitou legislativní změnou, kterou přinesl zákon z roku 1997, byla specifikace základních pravidel pro uznávání vzdělání a kvalifikace získané v KLDR či jiných zemích.¹⁰¹ Novelizace právní úpravy z roku 1999 se

---

⁹⁸ *Právě tyto časté takzvané řetězové útoky severokorejských uprchlíků, které byly financovány příbuznými a blízkými, kterým se podařilo dostat na Jih, představovaly pro Korejskou republiku velký problém. Severokorejští utečenci žijící v KR takto přicházeli o prostředky potřebné ke zdárné adaptaci a podporovali síť převaděčů. To se samozřejmě odráželo na počtu Severokorejců přicházejících do země, což vláda KR, byť takové stanovisko nemůže oficiálně uznat, neviděla ráda. Zvýšený počet uprchlíků totiž představoval velké zatížení jihokorejského státu a navíc tento trend vláda prakticky sama financovala. Především z tohoto důvodu tak byla výplata finanční podpory rozvržena do postupných splátek. Se zavedením tohoto nového systému se pak poprvé v historii snížil roční přírůstek přichozích uprchlíků oproti předchozímu roku.* (CHUNG, Byung-Ho. Between Defector and Migrant: Identities and Strategies of North Koreans in South Korea. Korean Studies [online]. 2008, 32, s. 12-13 [cit. 2017-02-06]. ISSN 0145840X. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/23718929>)

⁹⁹ *Tchongil päksŏ 2006* [online], 2006. Sŏul tchŭkpjŏlsi: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1494>

¹⁰⁰ *Ibid.*

¹⁰¹ *Tchongil päksŏ 1997* [online], 1997. Sŏul tchŭkpjŏlsi: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1495>

naopak zaměřila na zaměstnavatele a zavedla pobídky a zvýhodnění pro podniky poskytující pracovní uplatnění Severokorejčům. Stát se zavázal k proplacení poloviny mzdy každého původem severokorejského zaměstnance, a to po dobu celých dvou let, jež byla později prodloužena na tři roky¹⁰². V dalších letech byla pak také zavedena možnost snížení daní pro zaměstnavatele severokorejských utečenců.¹⁰³

Kromě výše zmíněných opatření, která měla podpořit zaměstnávání Severokorejců, zákon obsahoval také benefity pro utečence, kteří se rozhodli vytvořit vlastní zdroj živobytí. Jednalo se především o finanční pobídky, které měly uprchlíky motivovat ke vstupu do zemědělské sféry, čímž se Korejská republika snažila přispět k řešení vlastní neuspokojivé zemědělské situace z velké části způsobené vyhlídkou a stárnutím venkova. S tím pak částečně souvisí i finanční bonusy poskytované těm, kteří se rozhodli usídlit mimo hlavní město a jeho okolí. Dalším důvodem k podpoře usídlování uprchlíků mimo oblast Söulu, kde se toužila usadit většina příchozích Severokorejců, pak byla i obecná snaha poměrně rozprostřít komunitu uprchlíků mezi jihokorejskou populaci a celospolečensky ji zapojit.¹⁰⁴

Pro snadnější integraci a vybudování nového života na Jihu byla v roce 2007 schválena možnost jednostranného rozvodu v případech manželských svazků uzavřených v KLDK.¹⁰⁵

Jeden z novějších projektů namířený na zlepšení budoucích vyhlídek a finanční stability severokorejských uprchlíků byl spuštěn v roce 2014. V rámci tohoto programu s dobrovolnou účastí se vláda rozhodla motivovat ke spoření tím, že participantům ukládá na speciální bankovní účet finanční částku rovnou tomu, co si utečenci sami nastřádají. Těmito kroky tedy

---

¹⁰² *Pukchan itchalčumine poho mit čöngčhakčiwöne kwanhan põmnjul*. Tchongilbu, 1999, zákon číslo 6056.

Dostupné také z:

<http://www.law.go.kr/LSW/lsInfoP.do?lsiSeq=61303&ancYd=19991228&ancNo=06056&efYd=20000101&nwJoYnInfo=N&efGubun=Y&chrClsCd=010202#0000>

¹⁰³ *Pukchan itchalčumine poho mit čöngčhakčiwöne kwanhan põmnjul*. Tchongilbu, 2001, zákon číslo 6474.

Dostupné také z:

<http://www.law.go.kr/LSW/lsInfoP.do?lsiSeq=61304&ancYd=20010524&ancNo=06474&efYd=20011001&nwJoYnInfo=N&efGubun=Y&chrClsCd=010202#0000>

¹⁰⁴ *Tchongil päksö 2000* [online], 2000. Söul tchükpjölisi: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z:

<http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1494>

¹⁰⁵ *Pukchan itchalčumine poho mit čöngčhakčiwöne kwanhan põmnjul*. Tchongilbu, 2007, zákon číslo 8269.

Dostupné také z:

<http://www.law.go.kr/LSW/lsInfoP.do?lsiSeq=77167&ancYd=20070126&ancNo=08269&efYd=20070227&nwJoYnInfo=N&efGubun=Y&chrClsCd=010202#0000>

podporuje lepší hospodaření uprchlíků s vyplacenými penězi a zároveň akumulaci financí pro budoucí potřebu¹⁰⁶

Novela zákona vydaná v roce 2014 pak po zhruba sedmnácti letech poprvé nastavila přísnější systém pokut a postihů za zneužití zákona a podvodných praktik.¹⁰⁷

3.2 Systém vládní podpory severokorejských uprchlíků k roku 2017

Poslední novela zákona týkající se pomoci a podpory severokorejských uprchlíků vešla v platnost dne 15. 11. 2016. Ve skutečnosti nedošlo s přijetím tohoto aktualizovaného znění právní úpravy k zásadním změnám.

Oblasti, které asistence Korejské republiky pokrývá a služby, které poskytuje, jsou: osobní ochrana uprchlíků, základní finanční příspěvek pro usnadnění integrace, podpora v hmotné nouzi, podpora bydlení, podpora vzdělávání a zaměstnanosti a zdravotní péče. V současnosti je doba, po kterou stát uprchlíkům poskytuje pomoc, stanovena na pět let a ve výjimečných případech může být prodloužena, zkrácena, přerušena nebo bez odvolání ukončena.¹⁰⁸

Úkolem poskytovaného systému podpory je, podle vyjádření v oficiálních materiálech Ministerstva pro sjednocení, kultivovat a vychovat ze severokorejských utečenců zdravě a demokraticky smýšlející občany Korejské republiky. Původem severokorejské občany by pak měli vést život podle jihokorejských standardů, který bude ku prospěchu jejich i Korejské republiky.

Jihokorejská vláda se stále snaží maximálně podpořit samostatnost a soběstačnost příchozích severokorejských utečenců a od roku 2005 se tento přístup odrazil také v opatřeních a předpisech regulujících uprchlickou otázku s cílem snížit budoucí finanční zatížení státu.

---

¹⁰⁶ *Tchongil päksö 2015* [online], 2015. Söul tehükpjölsi: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1493>

¹⁰⁷ *Pukchan itchalčumine poho mit čöngčhakčiwöne kwanhan põmnjul*. Tchongilbu, 2014, zákon číslo 12278. Dostupné také z: <http://www.law.go.kr/LSW/lsInfoP.do?lsiSeq=150393&ancYd=20140121&ancNo=12278&efYd=20140422&nwJoYnInfo=N&efGubun=Y&chrClsCd=010202#0000>

¹⁰⁸ *Pukchan itchalčumine poho mit čöngčhakčiwöne kwanhan põmnjul*. Tchongilbu, 2016, zákon číslo 14275. Dostupné také z: <http://www.law.go.kr/LSW/lsInfoP.do?lsiSeq=187534&ancYd=20161115&ancNo=14275&efYd=20161115&nwJoYnInfo=Y&efGubun=Y&chrClsCd=010202#0000>

Poskytovaná podpora je více zaměřená na individuální schopnosti, zkušenosti a přání uprchlíků, aby se zvýšila pravděpodobnost úspěšné integrace, a to jak pracovní, tak společenské.

Mimo to se Korejská republika rozhodla aktivněji podporovat adaptaci z druhé strany, a proto se snaží, aby byli Severokorejci vřeleji přijímáni jihokorejskou společností. Zapojila tedy do své strategie nové programy a kampaně, jež mají rozšířit veřejné povědomí a prohloubit pochopení, porozumění a solidaritu vůči Severokorejčům vstupujícím do jihokorejské společnosti. Využívá k tomu rozličné druhy propagace, v médiích představuje spoty a články popisující těžkosti uprchlíků a příběhy úspěšné integrace, v hromadných dopravních prostředcích pak umisťuje své reklamní materiály.¹⁰⁹

Vláda usiluje o zvýšení spolupráce a uzavření dohod týkajících se uprchlické problematiky se zdravotnickými zařízeními, univerzitami a soukromým sektorem. Během let se posílila také role místní státní správy a organizací, které úzce spolupracují s centrální vládou a poskytují uprchlíkům lokálně zaměřené služby. Zároveň se vláda snaží odpovědět na již několikaletou kritiku z řad uprchlíků i odborníků komentující nedostatečnou spolupráci a diskuzi s neziskovými, případně náboženskými, organizacemi na podporu severokorejských utečenců.¹¹⁰

V rámci podpůrného systému zákon stanovuje povinnou existenci Poradní rady pro záležitosti uprchlíků (Pukchanitchalčumin täčchäk hjöpüihö). Tato poradní rada spadá pod Ministerstvo pro sjednocení, její funkcí je konzultovat s ministrem pro sjednocení záležitosti spojené s uprchlickou problematikou a koordinovat v této oblasti politiku a konkrétní opatření. Rada tak rozhoduje například o prodloužení či ukončení práva na podporu a projednává žádosti o udělení výjimek ze zákonných postupů.

V roce 2010 vznikla z nařízení vlády Nadace na podporu severokorejských uprchlíků (Pukchanitchalčumin čiwön čädan) známá také jako Hana nadace. Organizace a její zaměstnanci mají severokorejským utečencům zaručovat aktivní služby a konzultace především v oblasti podpory zaměstnanosti, vzdělávání a adaptace celkově. Nadace provádí průzkumy a následné hodnocení podpůrného systému a navrhuje další vhodná opatření, která by měla být

---

¹⁰⁹ *Tchongil päksö 2017* [online], 2017. Söul tchükpjölsi: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1493>

¹¹⁰ *Ibid.*

implementována. Velmi důležitá je pak její funkce prostředníka mezi státem a nevládními organizacemi.¹¹¹

3.2.1 Podmínky poskytování vládní podpory

Pro získání pomoci a podpory Korejské republiky předepsané Zákonem na ochranu a podporu při usídlování obyvatel uprchlých ze Severní Koreje musí severokorejští uprchlíci, kteří mají o její čerpání zájem, splňovat několik základních podmínek. Prvním samozřejmým předpokladem je jeho severokorejský původ. Zákon dále stanovuje další kritéria, která se týkají okolností pobytu osob před podáním žádosti o asistenci při usídlování. Jako primární podmínku zákon stanovuje, že žadatel neobdržel během své cesty na Jih občanství v jiné zemi. Právo na podporu však nemají ani ti, kteří v těchto třetích zemích pobývali deset let a více. Další skutečností, která ruší právo na poskytování podpory, je pak podání žádosti po uplynutí lhůty jednoho roku od doby, kdy osoba vstoupila na území Korejské republiky. V posledních dvou případech je však možnost udělení výjimky, pokud utečence k těmto krokům donutily nepříznivé okolnosti.

Dalšími osobami severokorejského původu, kterým je odepřena možnost využívat podpůrného programu, jsou mezinárodně stíhaní zločinci podezřelí například z terorismu nebo pašování drog a dále osoby, které spáchaly velmi vážný politicky nemotivovaný zločin, jakým je například vražda. Z důvodu národní bezpečnosti jsou pak ze systému podpory vyřazeni také Severokorejci podezřelí z příchodu pod falešnou identitou, a to kvůli obavám ze špiónů a tajných agentů severokorejského režimu.¹¹² Prezidentským dekretem pak mohou být určeny i další okolnosti, které se s poskytováním ochrany a podpory vylučují.

---

¹¹¹ *Pukchan itchalčumine poho mit čongčhakčiwŏne kwanhan pŏmnjul*. Tchongilbu, 2016, zákon číslo 14275. Dostupné také z:

<http://www.law.go.kr/LSW/lsInfoP.do?lsiSeq=187534&ancYd=20161115&ancNo=14275&efYd=20161115&nwJoYnInfo=Y&efGubun=Y&chrClsCd=010202#0000>

¹¹² První takovýto případ byl důkazně prokázán teprve v roce 2008. Severokorejská tajná agentka a špiónka, která do Korejské republiky vstoupila v roce 2001 jako uprchlice, udržovala poměry s jihokorejskými armádními důstojníky, aby tak získala přístup k utajovaným informacím. Tyto informace pak společně s fotografiemi vojenských objektů předávala severokorejské straně. (Moguge ibangin: *Namhane pukchanitchaldžumin* [online]. Sŏul/ Brussels: International Crisis Group, 2011, s. 4 [cit. 2017-02-07]. Dostupné z:

http://old.crisisgroup.org/_/media/Files/asia/north-east-asia/north-korea/2008%20Strangers%20at%20Home%20-%20North%20Koreans%20in%20the%20South%20KOREAN.pdf

V případě těch, kterým nárok na vládní podporu přiznán byl, vymezuje legislativa důvody k ukončení nebo přerušení tohoto práva. Právním důvodem k takovému postupu může být například vědomé poskytnutí lživých informací, které mohou poškodit Korejskou republiku, odsouzení k výkonu trestu ve vězení v délce jednoho roku a více, a to bez možnosti odvolání, nebo v případě porušení zákona upravujícího asistenci KR pro severokorejské utečence. Osoba je pak také vyřazena ze systému podpory v případě její smrti či prohlášení za pohřešovanou. Zákon pak také předepisuje případné právní postihy, které jsou aplikovatelné, pokud se osoba dopustí nelegálních praktik při získání nebo jiného zneužívání poskytovaného systému podpory. Maximální trest se v takovém případě pohybuje na hranici pěti let odnětí svobody nebo pokuty ve výši 50 mil. KRW.¹¹³

3.2.2 Žádost o ochranu a vstup do KR

Korejská republika se zavázala severokorejským utečencům poskytnout ochranu a pomoc, a to již před příchodem do země a alespoň oficiálně se snaží svému slibu dostát. Po nebezpečné cestě za hranice KLDK a ve většině případu i Číny je tedy cílem uprchlíků jihokorejské velvyslanectví či jiná oficiální zahraniční mise Korejské republiky. Vzhledem k tomu, že začlenění do korejského podpůrného systému není automatické, musí jihokorejské představitelé o ochranu a podporu požádat. V tuto chvíli začínají jihokorejské autority podnikat první kroky a informace jsou předány ministrovi pro sjednocení a vedení Korejské zpravodajské služby.

Ministr pro sjednocení pak s pomocí Poradní rady pro záležitosti uprchlíků rozhodne, zda daná osoba splňuje kritéria pro poskytnutí podpory. V případě kladného rozhodnutí pak začnou diplomatické rozhovory a zástupci Korejské republiky vyjednávají s konečnou třetí zemí o bezpečném přesunu uprchlíků na Jih. Během tohoto období je uprchlíkům poskytnuto provizorní ubytování a finálně jsou přepraveni do cílové země. Celý tento proces je hrazen z financí KR.¹¹⁴

---

¹¹³ *Pukchan itchalčumine poho mit čöngčhakčiwöne kwanhan põmnjul*. Tchongilbu, 2016, zákon číslo 14275. Dostupné také z:

<http://www.law.go.kr/LSW/lsInfoP.do?lsiSeq=187534&ancYd=20161115&ancNo=14275&efYd=20161115&nwJoYnInfo=Y&efGubun=Y&chrClsCd=010202#0000>

¹¹⁴ *Ibid.*

Bezprostředně po vstupu na území Korejské republiky jsou uprchlíci vystaveni výslechům a důkladnému prověřování identity a podaných informací, aby se vyloučila jakákoliv možnost ohrožení národní bezpečnosti. V další fázi jsou severokorejští uprchlíci přesunuti do hanawönu, centra podpory integrace, kde jsou dočasně ubytováni a kde stráví další tři měsíce přípravou na život v jihokorejské společnosti.¹¹⁵

3.2.3 Hanawön, instituce primární péče a podpory

Primární institucí, která slouží severokorejským uprchlíkům téměř bezprostředně po příchodu na Jih, je centrum podpory integrace zvané hanawön. Hanawön je vládou řízenou a financovanou institucí, jež spadá pod direktoriát Ministerstva pro sjednocení. Jak již bylo zmíněno výše, jeho fungování je zakotveno v platné legislativě z roku 1997 s cílem vzdělávat severokorejské utečence a poskytovat informace ve všech směrech pro lepší orientaci v každodenním životě, a tím tedy zajišťovat jejich jednodušší začleňování do společnosti po jeho opuštění.

Aktuálně působí na území Korejské republiky hanawöny dva. Provoz prvního zařízení v Ansöngu byl oficiálně spuštěn v červenci 1999, tedy přibližně rok a půl od zahájení stavby. Obyvatelná část budovy o 7 319 m² měla poskytnout kapacitu pro celkem 100 osob.¹¹⁶ S rostoucím počtem příchozích uprchlíků však bylo nutné kapacitu navýšit. Na podzim roku 2003 tak došlo k rozšíření zařízení, které bylo poté schopné poskytnout přípravný program 300 uprchlíkům. Rok před přestavbou hanawönu se vláda navíc rozhodla pronajmout soukromé prostory v Söngnamu, kde začala poskytovat program přizpůsobený pro muže. Celkově tedy mohlo být do přípravných institucí přijato současně 400 osob.¹¹⁷ K dalšímu rozšíření pak došlo na konci roku 2008, kdy byla celková kapacita původního hanawönu navýšena na 750 osob.¹¹⁸

Pro případ ještě masivnějšího přílivu Korejců ze Severu bylo rozhodnuto o stavbě druhého hanawönu ve Hwačchönu, který byl dokončen na konci roku 2012. Užité plocha

---

¹¹⁵ *Tchongil päksö 2017* [online], 2017. Söul tchükpjölsi: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1493>

¹¹⁶ *Tchongil päksö 2000* [online], 2000. Söul tchükpjölsi: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1494>

¹¹⁷ *Tchongil päksö 2004* [online], 2004. Söul tchükpjölsi: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1494>

¹¹⁸ *Tchongil päksö 2009* [online], 2009. Söul tchükpjölsi: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1494>

tohoto zařízení o velikosti 15 104 m² tak nově umožnila poskytovat své služby dalším 500 uprchlíkům. Díky existenci dvou hanawönů na území Korejské republiky bylo také možné rozdělit uprchlíky absolvující přípravný program podle pohlaví, což s sebou přineslo možnost nabídnout specifičtější zaměřené služby a přípravu a došlo tak k celkovému zkvalitnění programu. Dále pak druhé zařízení hanawönu poskytuje také intenzivní kurzy dalšího vzdělávání pro ty, kteří již dokončili základní přípravný program. Hanawön ve Hwačchönu funguje také jako školicí středisko pro osoby pracující s uprchlíky během procesu adaptace, a to jak pro oficiální státní zaměstnance, tak pro pracovníky neziskových organizací, ale například i pro širokou veřejnost.¹¹⁹

V současnosti rozdělení instituce na dvě samostatná zařízení s modifikovaným programem podle odlišných potřeb mužů a žen trvá. Původní hanawön v Ansöngu je určen pro ženy a děti. Druhý hanawön v Hwačchönu je uzpůsoben pro mužské uprchlíky a během programu spolupracuje s polytechnickou univerzitou sídlící v okolí. Pobyt v tomto zařízení na podporu integrace, který absolvuje každý severokorejský uprchlík, je povinná část programu a trvá celkem 12 týdnů.¹²⁰ Základní témata, kterým je v hanawönu věnovaná největší pozornost, v hodinovém vyjádření celkem 392 hodin, jsou čtyři, a to psychologická a zdravotní pomoc, porozumění jihokorejské společnosti, příprava na budoucí zaměstnání a informace o poskytované podpoře pro uprchlíky. Mimo povinné přípravy je možné zúčastnit se rovněž nabízených výběrových kurzů nad rámec základních vzdělávacích oblastí, které zvýší šance utečenců při budoucím hledání zaměstnání.¹²¹

Po třech měsících přípravného programu jsou uprchlíci propuštěni z izolovaného zařízení a vstupují do reálného života na Jihu. Již během jejich pobytu v hanawönu se uprchlíkům vystaví průkazy totožnosti a osobní data a rodinné vazby jsou zaznamenány do korejského typu matriční knihy. Díky tomu mohou uprchlíci ihned po dokončení přípravného programu využívat všeho, co moderní jihokorejská společnost nabízí. Neméně důležitý význam

---

¹¹⁹ *Tchongil päksö 2016* [online], 2016. Söul tchökpjölsi: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1493>

¹²⁰ *Povinná doba pobytu v hanawönu byla nejprve nastavena na 12 týdnů, jako tomu je v současné době, avšak v roce 2007 se zkrátila na pouhých 8 týdnů. Tato délka se však ukázala jako nedostatečná, a proto bylo v roce 2009 rozhodnuto o navrácení se k původním 12 týdnům. Stejně tak obsah programu a poměrové rozdělení hodin věnovaných tématům je předmětem častých změn.*

¹²¹ *Tchongil päksö 2017* [online], 2017. Söul tchökpjölsi: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1493>

mají tyto osobní dokumenty a záznamy pro osobní identitu jedinců, protože se tímto krokem oficiálně stávají právoplatnými občany Korejské republiky.¹²²

3.2.3.1 Příprava na zaměstnání

Nejvíce času programu, 130 hodin přípravných kurzů, pokrývá příprava na budoucí zaměstnání, důvodem je především velká nezaměstnanost Severokorejců na Jihu. Uprchlíkům je poskytnuto poradenství, při kterém společně s konzultanty zvolí zaměření, ve kterém se budou realizovat, s ohledem na výsledky testování profesních předpokladů, preference a současnou poptávku pracovního trhu.¹²³ Poté následuje školení a vzdělávání, které má za úkol poskytnout základní znalosti a dovednosti k výkonu práce ve zvolené oblasti. Právě zde se projevuje příhodnost rozdělení žen a mužů do dvou samostatných zařízení. Pro ženy nabídka čítá dvanáct druhů profesní přípravy. Mezi nabízená specificky ženská profesní zaměření patří například floristika, cukrářství, manikúra či krejčovství. Muži si pak mohou vybrat z jedenácti typů zaměření, a to například sváření, truhlářství nebo oprava automobilů.¹²⁴

Instituce zároveň spolupracuje s malými a středními podniky, se kterými společně organizuje setkání obyvatel hanawŏnu se zaměstnavateli a také exkurze do těchto podniků, aby tak uprchlíkům zjednodušila proces hledání zaměstnání a přiblížila jim pracovní prostředí a návyky moderní společnosti. Uprchlíkům jsou pro zvýšení motivace představeny příběhy úspěchů, ale i nezdarů již usídlených utečenců. Stejně tak jsou jim pak očima zkušenějších Severokorejců žijících na Jihu přiblíženy nároky a výhody či nevýhody toho kterého zaměstnání. Hanawŏn uprchlíkům rovněž nabízí výběrové kurzy nad rámec základních vzdělávacích kurzů, které zvýší jejich šance při následném hledání práce, příkladem takových kurzů jsou například hodiny účetnictví či kurzy vedoucí k získání řidičského oprávnění.¹²⁵

---

¹²² Pukchan itchalčumin čöngčhakčiwŏn silmupchjŏllam [online], 2015. Sŏul tchŭkpyŏlsi: Tchongilbu, s. 17-18 [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1566&mode=view&cid=43745>

¹²³ *Tchongil päksŏ 2017* [online], 2017. Sŏul tchŭkpyŏlsi: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1493>

¹²⁴ Pukchan itchalčumin čöngčhakčiwŏn silmupchjŏllam [online], 2015. Sŏul tchŭkpyŏlsi: Tchongilbu, s. 10 [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1566&mode=view&cid=43745>

¹²⁵ *Tchongil päksŏ 2017* [online], 2017. Sŏul tchŭkpyŏlsi: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1493>

3.2.3.2 Orientace v jihokorejské společnosti

Celkem 122 hodin během 12 týdnů trvajících programu je věnováno dalšímu tématu, a to orientaci v jihokorejské společnosti. V rámci těchto kurzů jsou severokorejští uprchlíci poučeni o principech, na kterých stojí a ke kterým se hlásí Korejská republika, tedy o fungování demokracie a tržní ekonomiky. Čas je věnován také kulturním aspektům života a historickému vývoji z pohledu Jihu a zároveň z pohledu Západu. Severokorejci jsou dále informováni o právech a povinnostech občanů Korejské republiky a právních předpisech týkajících se každodenního života. Mimo to kurzy zahrnují i přehled výrazů a jazykových prostředků užívaných v korejštině jižní části poloostrova, kde se často vyskytují uprchlíkům neznámé anglicismy a problémem jsou například i běžně užívané technické pojmy. Pro účastníky programu v hanawōnu je pak velmi zásadní poskytované praktické vzdělávání, které je zaměřené na úkony každodenního života v moderní společnosti, jakými jsou například výběr hotovosti z bankomatu, nakupování či jízda metrem.¹²⁶

Uprchlíci absolvující přípravný program jsou od roku 2016 rozděleni na dvě skupiny podle stupně porozumění jihokorejskému systému, motivace k pracovní činnosti a dalších hledisek. Každá skupina se pak zúčastní dalších 35 hodin výuky věnované bližší orientaci v právě jedné z výše zmíněných oblastech, tedy v oblasti pracovní či společenské. Příprava a výuka byly na základě výtek uprchlíků i odborné veřejnosti pozměněny na více praktické. Účastníci programu jsou v kurzech aktivně zapojováni, čímž se podstatně změnil jejich přístup a motivace během přípravného procesu. Kromě klasické výuky v hanawōnu jsou pro uprchlíky připraveny i exkurze a zážitkové vzdělávání, aby mohli vyzkoušet své schopnosti a znalosti v praxi.¹²⁷

3.2.3.3 Informace o systému podpory

Další informace, které zaměstnanci hanawōnu v rámci pobytu poskytují, se týkají celého programu podpory garantovaného uprchlíkům Korejskou republikou. Celý systém je prezentován a vysvětlen a uprchlíci tak získají ucelený přehled o tom, jaké formy podpory existují a jak je možné jich využít. Velká část finanční podpory, která může být vládou

---

¹²⁶ *Tchongil päksō 2017* [online], 2017. Sōul tchūkpjōlsi: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1493>

¹²⁷ *Ibid.*

poskytnuta, je nastavena jako systém odměn a díky včasnému informování uprchlíků o těchto možnostech stoupá jejich motivace a snaha o úspěšné začlenění se do jihokorejské společnosti.¹²⁸

3.2.3.4 Zdravotní péče a psychická stabilita

Poslední důležitou sférou, na kterou je pobyt v hanawönu soustředěn, je psychologická a zdravotní pomoc. Je běžné, že uprchlíci po příchodu na Jih trpí různými psychickými obtížemi, ať už je to důsledkem traumat prožitých na Severu či během cesty, případně následkem pocitů viny. Péče psychiatrů a psychologů je tedy nedílnou součástí prvotní zdravotní péče. Uprchlíkům trpícím emocionálními problémy pomáhá v hanawönu zřízené poradenské centrum, kde podstupují psychologické testy a sezení s odborníky. Mohou být prováděny také specificky zaměřené testy jako například paměťové nebo IQ testy. V rámci obou hanawönů byly vybudovány vlastní kliniky, takzvané hana kliniky, jejichž doktoři se společně se sestrami a dalším lékařským personálem starají i o fyzické zdraví uprchlíků, které je často poškozeno z důvodu špatných životních podmínek na Severu. Každá klinika je rozdělena do oddělení připravených na specifické problémy a potřeby uprchlíků. Nachází se zde oddělení interní medicíny, psychiatrie, zubní oddělení a oddělení orientální medicíny. Hanawön v Ansöngu má navíc své gynekologicko-porodnické oddělení, které je nezbytné během péče o ženy přebývajících v tomto zařízení.

Složitější vyšetření, léčbu a případné operace pak zajišťují určené nemocnice v okolí. Integrované kliniky se také snaží o spolupráci s vnějšími nemocnicemi s cílem rozšířit lékařské služby poskytované uprchlíkům během přípravného programu. Vláda se navíc snaží zajistit, aby byla Severokorejčům potřebná péče nepřerušeně poskytována těmito zdravotnickými zařízeními i po dokončení programu v hanawönu. V současné době existují dohody s 57 nemocnicemi na území Korejské republiky.¹²⁹

---

¹²⁸ Pukchan itchalčumin čöngčhakčiwön silmupchjöllam [online], 2015. Söul tehükpjölsi: Tchongilbu, s. 15-16 [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1566&mode=view&cid=43745>

¹²⁹ *Tchongil päksö 2017* [online], 2017. Söul tehükpjölsi: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1493>

3.2.3.5 Přípravný program pro děti a mladistvé

Výše uvedený program absolvuje v hanawönu každý dospělý Severokorejec po příchodu do Korejské republiky. Do hanawönu se však dostávají i děti a mladiství, pro něž je samozřejmě úměrně k jejich věku pobyt a náplň programu přizpůsobena. Právě pro dětské obyvatele hanawönu a uprchlíky mladší 19 let funguje uvnitř zařízení vlastní vzdělávací instituce, škola Hanadul, kde jsou tito mladí uprchlíci rozděleni do celkem šesti tříd podle věku a podle dosažených znalostí a schopností. Děti předškolního věku navštěvují školku vně hanawönu společně s jihokorejskými dětmi. Stejně tak dvě třídy severokorejských žáků prvního stupně základní školy se vzdělávají v běžných třídách společně s jejich jihokorejskými vrstevníky. Škola v hanawönu pak pro tyto děti tvoří zázemí, kde navštěvují doplňující výukové hodiny a věnují se nejběžnějším mimoškolním aktivitám. Třikrát týdně po skončení školního vyučování je pak především pro děti narozené ve třetích zemích a negramotné organizována výuka korejského písma a jazyka. V mladším věku tedy program v rámci hanawönu, kdy děti každodenně přicházejí do styku s jihokorejskými vrstevníky, preferuje přirozenou socializaci a snaží se co nejvíce využít tvárnosti a dětské schopnosti lehce si zvykat na nová prostředí, čímž značně zjednodušuje i jejich pozdější začleňování do společnosti.

Tento přístup se ale mění u dospívajících Severokorejců, kteří již navštěvují výuku pouze v hanawönu, která je zajišťovaná 14 učiteli a externími lektory vybranými Ministerstvem školství. Mladiství utečenci se zde vzdělávají, aby po opuštění přípravné instituce byli schopni docházet do běžné jihokorejské školy a zvládali zdejší tempo a styl výuky. Pro potřeby efektivnějšího zacílení vzdělávání podstupují budoucí žáci test studijních schopností a podle výsledků se výuka zaměřuje na korejský jazyk, anglický jazyk nebo matematické dovednosti. Kromě školních hodin navštěvují mladiství i další kurzy, které jsou zaměřené, stejně jako u dospělých uprchlíků, na usnadnění jejich adaptace po dokončení programu. I v případě starších studentů se v roce 2016 přistoupilo ke snížení izolace a alespoň občasnému setkávání s jihokorejskými vrstevníky s cílem podpořit postupnou integraci a zvýšit povědomí a porozumění uprchlické problematice mezi jihokorejskou mládeží.¹³⁰

---

¹³⁰ *Ibid.*

3.2.4 Základní finanční podpora

Každý severokorejský uprchlík, který splní podmínky k přiznání nároku na zařazení do vládního systému podpory, má ze zákona mimo jiné právo na finanční podporu. Základní částka je garantovaná pro všechny bez rozdílu a její výše je určena počtem členů domácnosti. Poskytovaná finanční dotace se zvyšuje s každou další osobou žijící v domácnosti až do sedmi členů. V případě domácností o více než sedmi členech se částka již nenavýšuje a zůstává konstantní.¹³¹

Jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole, v souvislosti s vládní politikou usilující o zvýšení budoucí finanční soběstačnosti a stability uprchlíků byla výplata této částky rozdělena a není poskytována jednorázově. Po ukončení programu v hanawönu je uprchlíkům vyplacena první část ze stanovené finanční asistence. Z důvodu nutnosti zajištění počátečních finančních zdrojů domácností je první z celkem čtyř splátek podstatně vyšší. Zbylá částka je pak uprchlíkům vyplácena postupně ve třech čtvrtletních splátkách o stejné výši během jednoho roku, který se počítá od příchodu do země. Přehled rozdělení garantované finanční podpory a její výše lze vyčíst z tabulky 3. Za rok 2016 vyplatila vláda Korejské republiky uprchlíkům na základní finanční podpoře celkem zhruba 8,3 mld. KRW.¹³²

Tabulka 3 - Velikost základní finanční podpory

Poznámky	Podmínky a kritéria platby	Vyplacená částka (mil. KRW)
Výše částky dle velikosti domácnosti. Platba rozdělena na prvotní dotaci a tři čtvrtletní splátky.	1 osoba	7 (4+3 ve splátkách)
	2 osoby	12 (5+7 ve splátkách)
	3 osoby	16 (6+10 ve splátkách)
	4 osoby	20 (7+13 ve splátkách)
	5 osob	24 (8+16 ve splátkách)
	6 osob	28 (9+19 ve splátkách)
	7 a více osob	32 (10+22 ve splátkách)

Pramen: *Tchongil päksö 2017*, vlastní zpracování¹³³

¹³¹ Pukchan itchalčumin čöngčhakčiwön silmupchjöllam [online], 2015. Söul tehükpjölsi: Tchongilbu, s. 19-21 [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1566&mode=view&cid=43745>

¹³² *Tchongil päksö 2017* [online], 2017. Söul tehükpjölsi: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1493>

¹³³ *Ibid.*

Zákon pamatuje také na severokorejské utečence nacházející se v tíživé situaci či jinak znevýhodněné. Pro tyto sociální skupiny jsou proto dostupné doplňkové sociální příspěvky. Právo na čerpání těchto příspěvků mají tělesně či mentálně postižení, v jejichž případě se dále přihlíží k vážnosti hendikepu, a osoby v dlouhodobé minimálně tříměsíční hospitalizaci v důsledku vážného onemocnění. Dále mezi ohrožené skupiny, kterým je poskytnut tento finanční příspěvek, patří severokorejští senioři starší 60 let a děti do 13 let věku vyrůstající pouze s jedním z rodičů. Stát pak také seniorům vyplácí penzi. Aktuální výše sociálních příspěvků pro zmíněné skupiny osob jsou dohledatelné v tabulce 4.¹³⁴

Vláda také stále poskytuje porogům, tedy odměnu za informace či vybavení původem z KLCDR.¹³⁵

Tabulka 4 - Sociální příspěvky a jejich výše

Typ příspěvku	Podmínky a kritéria platby		Vyplacená částka (mil. KRW)
Příspěvek pro seniory	60 let a více		7,2
Příspěvek pro zdravotně postižené	Dle stupně postižení	1. stupeň	15,4
		2. stupeň	10,8
		3. stupeň	36
Příspěvek při dlouhodobé hospitalizaci	Doba hospitalizace: min. 3 měsíce, max. 9 měsíců		0,8/měsíc
Příspěvek dětem s jediným rodičem	dítě do věku 13 let		36

Pramen: *Tchongil päksö 2017, vlastní zpracování*¹³⁶

¹³⁴ *Ibid.*

¹³⁵ V první polovině roku 2017 byl schválen návrh na zvýšení odměn pro severokorejské uprchlíky, kteří po příchodu do země poskytnou vybavení nebo informace prospěšné Korejské republice. Jedná se o první změnu těchto odměn za posledních dvacet let, která pro uprchlíky, kteří mají na porogům nárok, znamená čtyřnásobné zvýšení vyplacené částky oproti předchozímu období. Maximální možná výše odměn je tedy stanovena na 1 mld. KRW. Hlavním důvodem ke změně je snaha přilákat na Jih vysoce postavené Severokorejce, kteří by poskytnutím tajných informací režimu mohli přispět ke zlepšení bezpečnostní situace Korejské republiky a jejích občanů. (Gov't to give upwards to 1 bln won to defectors with N.K. secrets, In: Yonhap News Agency [online]. 2017/03/05 [cit. 2017-06-26]. Dostupné z:

<http://english.yonhapnews.co.kr/search1/2603000000.html?cid=AEN20170305000200315>)

¹³⁶ *Tchongil päksö 2017* [online], 2017. Söul tchökpjölsi: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1493>

3.2.5 Motivační bonusy a podpora spoření

Z podpory pro uprchlíky je možné získat i další finanční podporu nad rámec základní částky, která je vyplácena pomocí systému odměn, čímž jsou severokorejští utečenci motivováni v jejich snaze začlenit se do společnosti a zvýšení samostatnosti, a to především v oblasti pracovní. Systém motivačních bonusů a pobídek byl představen v roce 2005 s cílem zvýšit pracovní konkurenceschopnost Severokorejců na Jihu a procento kvalifikovaných pracovníků mezi uprchlickou populací. Zároveň se jedná také o vládní nástroj, jehož pomocí je částečně možné korigovat problém krátkodobého setrvání mnoha Severokorejců na jednom pracovním místě a vysoké procento osob neschopných udržet si práci.

V souladu s výše uvedenými stanovisky jsou tedy motivační bonusy poskytovány těm uprchlíkům, kteří se zúčastní kurzů profesní kvalifikace a obdrží potvrzení o rekvalifikaci. V tomto případě jsou vyplácené částky odstupňovány podle délky profesního vzdělávání. Speciálně je pak poskytován bonus pro ty, kteří absolvují roční kurz zaměřený na nedostatkové profese, čímž se stát snaží částečně řešit absenci pracovní síly v daných oblastech. Dále mohou Severokorejci získat finanční odměnu, pokud si udrží jednu pracovní pozici po minimálně šest měsíců. Celkem může být jedna osoba takto oceněna po tři následné roky a velikost bonusu se liší dle místa výkonu práce, přičemž v oblasti hlavního města je částka nižší. Výše jednotlivých odměn je podrobně uvedena v tabulce 5.¹³⁷

---

¹³⁷ *Tchongil päksö 2017* [online], 2017. Söul tehükpjölsi: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1493>

Tabulka 5 - Motivační bonusy a jejich výše

Typ bonusu	Podmínky a kritéria platby	Vyplacená částka (mil. KRW)
Absolvování kurzů profesní kvalifikace (dle rozsahu)	do 500 hodin	0
	500 hodin	1,2
	500 - 740 hodin	0,2/1,2 hod. (max. 1,6)
Prémiový bonus	365 dní, zaměření kurzu na nedostatkové profese	2
Získání osvědčení o kvalifikaci	lze přiznat pouze jednou	2
Bonus při dlouhodobé zaměstnanosti	min. 6 měsíců	2,5 (2 pro oblast Söulu)
	1 rok	5,5 (4,5 pro oblast Söulu)
	2 roky	6,5 (5,5 pro oblast Söulu)
	3 roky	7,5 (6,5 pro oblast Söulu)

Pramen: *Tchongil päksö 2017, vlastní zpracování*¹³⁸

V roce 2014 schválila Korejská republika zavedení programu na podporu spoření a finanční stability a rezerv severokorejských uprchlíků s názvem Konto pro šťastnou budoucnost (Mirä hängbok tchongdžang). Tohoto nového projektu se mohou účastnit všichni plnoletí uprchlíci se schváleným nárokem na podporu podle platného zákona, přichází po datu 29. listopadu 2014 a minimálně tři měsíce působící v jednom zaměstnání. Koncepčně je program nastaven tak, aby se jednalo, stejně jako v systému motivačních benefitů, o společnou participaci samotných uprchlíků a státu a aby právě stát ocenil prokázanou snahu a vůli Severokorejců k začlenění do společnosti.

Osoby zapojené do tohoto programu si každý měsíc spoří určenou částku získanou pracovní činností na speciální účet vedený u banky spolupracující s Ministerstvem pro sjednocení a v případě, že uprchlíci plní stanovené podmínky, vláda jim na vedlejší propojený účet vkládá částku o stejné výši. Pokud účastníci setrvávají ve spoření po celou dobu pětiletého ochranného období, je jim na jeho konci vyplacena celá částka zahrnující jak jejich vlastní úspory, tak ekvivalentní bonusovou částku od státu. Podmínkou však je, že takto vytvořené finanční rezervy mohou uprchlíci použít pouze na zákonem stanovené účely. Jedná se primárně o útraty spojené se zlepšováním základních životních standardů, vzdělávání či jiný osobní

¹³⁸ *Ibid.*

rozvoj. Úspory mohou použít také na založení vlastního podnikání a v neposlední řadě by měly utečencům sloužit jako finanční rezerva v případě nutných nečekaných výdajů.¹³⁹

Mimo zajištění budoucí finanční stability je program opět orientován také na zlepšení situace zaměstnanosti uprchlíků. Vzhledem k tomu, že se se vstupem do programu uprchlíci zavazují ukládat každý měsíc předem určenou částku, je nutné mít zajištěný pravidelný měsíční příjem. Konto pro šťastnou budoucnost tak zvyšuje motivaci k udržení si původního pracovního místa. Zároveň je pro uprchlíky stimulem ke zlepšení profesní kvalifikace. Jelikož program nestanovuje fixní částku vládního příspěvku, která by byla stejná pro všechny účastníky programu, lépe placené zaměstnání jim zaručí i vyšší finanční participace státu.

Právě z důvodu propagování zvyšování kvalifikace uprchlíků je stanoveno, že do programu se severokorejští uprchlíci mohou zapojit nejdříve po šesti měsících od dokončení přípravného programu v hanawönu. Toto opatření bylo zavedeno, aby vláda zabránila pravděpodobné tendenci uprchlíků k rychlému vstupu do zaměstnání ihned po přípravném programu na úkor osobního a profesního rozvoje. Další podmínkou pro vyplacení bonusových úspor pak je, aby účastníci pravidelně minimálně jednou ročně podstoupili kurz finančního hospodaření. Aby se finanční podpora v rámci programu Konto pro šťastnou budoucnost nepřekrývala s motivačními příspěvky a nezvýhodňovala tak nově příchozí uprchlíky, byly pro osoby příchozí po 29. listopadu 2014 zrušeny motivační bonusy za absolvování profesně vzdělávacích kurzů a získání certifikátu o rekvalifikaci.¹⁴⁰

3.2.6 Podpora bydlení

Pro snadnější start do nového života a počáteční adaptaci zajišťuje Korejská republika také bydlení. Vláda aktivně spolupracuje s developerskými firmami, které se mimo jiné věnují rezidenční výstavbě, aby tak byla schopná tyto služby garantované zákonem, zajistit. Již po odchodu z hanawönu tak můžou být severokorejští uprchlíci převezeni přímo do svého nového domova a soustředit se na další nezbytné úkony.

---

¹³⁹ *Pukchanitchalčumin časanhjõngsõngčiwõnčedo (mirähångboktchongdžang) unjõngčičchim*, 2016. Tchongilbu. Dostupné také z:

<http://www.bokjiro.go.kr/wellInfo/retrieveGvmtWellInfo.do?wellInfSno=13464#instanceView>

¹⁴⁰ *Tchongil päksõ 2017* [online], 2017. Sõul tehükpjõlsi: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1493>

Při výběru geografické oblasti budoucího bydliště se ve velké většině případů přihlíží k přáním samotných utečenců a případnému místu usídlení již v minulosti uprchlých členů rodiny a příbuzenstva. Některé regiony jsou však mezi utečenci více žádané nebo nemají v danou chvíli dostatečnou kapacitu ubytovacích prostor, a tak v části případů je o místu bydliště rozhodnuto na základě náhodného losování.¹⁴¹

Uprchlíkům je přidělena dotace na bydlení podle počtu členů žijících v domácnosti, ze které je uhrazena kauce potřebná k pronájmu bytu. Zbytek dotace je pak vyplacen po ukončení doby ochranného období, během něhož je stát povinen dbát o sociální blaho severokorejských utečenců, tedy po pěti letech. Podle aktuálně platných podmínek je výše dotace na bydlení pro jednočlenné domácnosti 13 mil. KRW, pro domácnosti o dvou až čtyřech členech 17 mil. KRW a pro domácnosti, které tvoří pět a více členů, se pak částka rovná 20 mil. KRW, pro přehlednější orientaci slouží tabulka 6. Takto určená výše částky na podporu bydlení je stejná již od roku 2007.¹⁴²

Tabulka 6 - Dotace na bydlení a jejich výše

Poznámky	Podmínky a kritéria platby	Vyplacená částka (mil. KRW)
Výše částky dle velikosti domácnosti	1 osoba	13
	2 - 4 osoby	17
	5 a více osob	20

Pramen: *Tchongil päksö 2017*, vlastní zpracování¹⁴³

S cílem podpořit usídlování uprchlíků v méně žádaných oblastech a na venkově nabízí vláda uprchlíkům benefity nad rámec základní dotace. Pokud se tedy dotyčná domácnost rozhodne usadit mimo oblast Söulu, Inčchönu a oblasti Kjönggi, má právo finanční bonus získat. Ze zbývajících oblastí jsou pak dále vydělena metropolitní města, kde je částka nižší než na zbylém území KR, a to přesně o polovinu. Dvou až čtyřčlenná domácnost tedy může získat 1,7 mil. KRW jako bonus v případě, že si za svůj domov zvolí některé z metropolitních měst

¹⁴¹ *Pukchan itchalčumine poho mit čöngčhakčiwöne kwanhan põmnjul*. Tchongilbu, 2016, zákon číslo 14275. Dostupné také z:

<http://www.law.go.kr/LSW/lsInfoP.do?lsiSeq=187534&ancYd=20161115&ancNo=14275&efYd=20161115&nwJoYnInfo=Y&efGubun=Y&chrClsCd=010202#0000>

¹⁴² *Tchongil päksö 2008* [online], 2008. Söul tchükpjölisi: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1494>

¹⁴³ *Tchongil päksö 2017* [online], 2017. Söul tchükpjölisi: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1493>

s výjimkou Inčchönu. Pokud by se však rozhodla usídlit v jiných než výše zmíněných oblastech obdržela by částku 3,4 mil. KRW.¹⁴⁴ Výši benefitu v daných oblastech lze vyčíst z tabulky 7 pod textem. Následující tabulka 8 pak poskytuje podrobné informace o počtech uprchlíků žijících v jednotlivých oblastech země.

Tabulka 7 - Finanční bonusy dle oblasti usídlení a jejich výše

Poznámky	Podmínky a kritéria platby		Vyplacená částka (mil. KRW)
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Oblast 1. kategorie:</i> Söul, Inčchön, oblast Kjönggi • <i>Oblast 2. kategorie:</i> metropolitní města (mimo uvedené v 1. kategorii) • <i>Oblast 3. kategorie:</i> oblasti nespádající pod 1. a 2. kategorii 	1 osoba	2. kategorie	1,3
		3. kategorie	2,6
	2 - 4 osoby	2. kategorie	1,7
		3. kategorie	3,4
	5 a více osob	2. kategorie	2
		3. kategorie	4

Pramen: Tchongil päksö 2017, vlastní zpracování¹⁴⁵

Tabulka 8 - Počty uprchlíků v jednotlivých oblastech KR

Region	Söul	Kjönggi	Inčchön	Pusan	Severní Kjöngsang	Jižní Kjöngsang	Tägu	Severní Čchungčchöng
♂	2294	2132	740	286	240	251	157	212
♀	4620	6158	1884	731	814	791	541	891
Σ	6914	8290	2624	1017	1054	1042	698	1103
Region	Jižní Čchungčchöng + Sedžong	Kwangdžu	Kangwön	Tädžön	Jižní Čölla	Severní Čölla	Ulsan	Čedžu
♂	277	145	170	142	151	118	164	63
♀	1002	470	528	438	455	410	379	203
Σ	1279	615	698	580	606	528	543	266

Pramen: Tchongil päksö 2017, vlastní zpracování¹⁴⁶

¹⁴⁴ Ibid.

¹⁴⁵ Ibid.

¹⁴⁶ Ibid.

3.2.7 Hana centra

Důležitou podporu uprchlíkům v začátcích nového života poskytují také regionální centra zvaná hana centra, která ve své práci v podstatě navazují na program v hanawõnu. Jedná se o regionálně zaměřená centra podporující integraci severokorejských uprchlíků do společnosti, a to v kontextu místní komunity a prostředí. Po ukončení primárního přípravného programu v hanawõnu a přemístění do nového státem sponzorovaného bydlení jsou utečenci registrováni v hana centru, jehož služby mohou využívat až do uplynutí pětiletého ochranného období. V současné době je na území Korejské republiky 23 aktivních hana center.

Během prvních několika dní od přesunu do místa bydliště poskytují hana centra svým severokorejským svěřencům intenzivní regionálně zaměřené semináře, které jsou povinné pro osoby ve věku mezi 18 až 65 lety. Během osmi až devíti dnů se uprchlíkům soustavně věnují speciálně vyškolení pracovníci a odborníci. První část celkem padesáti hodin trvajícího programu je spojena s vyřízením administrativních záležitostí a vstupními konzultacemi a rozhovory, na jejichž základě je pak zhodnocena aktuální zdravotní a sociální situace každého z utečenců. Pracovníci pak společně s klienty určí nejvhodnější plán budoucí adaptace.¹⁴⁷

Utečencům jsou v období trvání intenzivních kurzů představeny aspekty života v jihokorejské společnosti a jsou školeni právě v oblastech důležitých v prvotních fázích integrace. Jsou jim například představeny základy udržitelného hospodaření s financemi, nejdůležitější ustanovení právního systému a je jim mimo jiné také vysvětleno, jak efektivně zacházet s velkým množstvím informací dostupným v demokratické společnosti. Pro dospělé uprchlíky v produktivním věku je připraven desetihodinový kurz o pracovních příležitostech a výhodách stálé zaměstnanosti. Dále jsou pro severokorejské utečence během intenzivního programu připravena skupinová sezení zaměřená na zvládání psychicky náročných situací, na emoční vyrovnanost a další přidružená témata.

Další částí jsou pak místní zážitkové exkurze a semináře, kdy uprchlíci navštěvují místní úřady, vzdělávací instituce, zdravotnická zařízení, supermarkety a další a jsou poučeni u způsobu fungování a využívání těchto zařízení. Jsou pro ně také připraveny také návštěvy místních kulturních center a institucí. Uprchlíkům jsou představena specifika lokálního

---

¹⁴⁷ 2017 njõn čijõkčõkũngsentchõ unjõngmãnjuõl [online], 2017. Tchongilbu [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <https://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1566&mode=view&page=&cid=47336>

prostředí, místní komunita a základy harmonického společného soužití. Výběrově si pak jako nástavbu intenzivního kurzu musí severokorejští utečenci zvolit minimálně jeden z osmi specializovaných tematicky¹⁴⁸ zaměřených kurzů ze základních oblastí důležitých pro úspěšnou integraci.¹⁴⁹

Hana centra pak poskytují také prakticky zaměřené zaučování uprchlíků v běžných úkonech každodenního života, se kterými mají ze Severu minimální či nulové zkušenosti. Jedná se například o využívání sítě hromadné dopravy, nakupování v jihokorejských obchodech a obchodních centrech, fungování bankovních služeb, ovládání mobilního telefonu a podobně. Mezi další následné služby, které mají ulehčit Severokorejčům adaptaci, pak patří třeba kurzy základů práce s počítačem nebo jazykové lekce korejštiny jižní části poloostrova zaměřené na výslovnost, slovní zásobu a ustálené a hovorové výrazy běžně užívané Jihokorejci.

V neposlední řadě jsou uprchlíkům v centrech k dispozici kvalifikovaní pracovníci v poradenských službách. Podle statistik Ministerstva pro sjednocení vyhledávají severokorejští utečenci nejčastěji konzultace a pomoc poradců v psychologické a citové oblasti a dále v oblastech zaměstnanosti a zdraví. V posledních letech se v řadách konzultantů poskytujících služby v hana centrech zvyšuje podíl samotných Severokorejců, kteří získali vzdělání či rekvalifikaci v příslušné oblasti. Tento trend je velmi pozitivní vzhledem k vyšší důvěře uprchlíků v tyto osoby a také lepšímu pochopení a uchopení situace při řešení problémů ze strany poradců.¹⁵⁰

3.2.8 Podpora zaměstnanosti

Podpora a rozvoj zaměstnanosti se neomezuje pouze na systém postavený na finanční motivaci uprchlíků. Pracovní zapojení Severokorejců je jednou z neproblematičtějších oblastí v procesu integrace, a tak jsou programy a poskytovaná podpora předmětem častých změn. Zákon na ochranu a podporu při usídlování obyvatel uprchlých ze Severní Koreje určuje

---

¹⁴⁸ *Témata těchto kurzů jsou: vzdělávání, zaměstnání a kariéra, sociální zabezpečení, lékařská péče, psychická stabilita, právní podpora, sbližování uprchlíků s Jihokorejci a případně další oblasti nezahrnuté mezi zmíněnými.*

¹⁴⁹ 2017 njŏn čijŏkčŏkŏngsentchŏ unjŏngmǎnjuŏl [online], 2017. Tchongilbu [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <https://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1566&mode=view&page=&cid=47336>

¹⁵⁰ *Ibid.*

speciální ochrannou dobu zaměstnanců a stanovuje její trvání na tři roky, přičemž její kalkulace se provádí na základě reálně odpracovaných dní.

S cílem zvýšit šance uprchlíků na trhu práce se se zákonem z roku 1997 Severokorejčům nově otevřela možnost nechat si Korejskou republikou uznat vzdělání dosažené v KLCDR či jinde v zahraničí. Stejně tak může být uprchlíkům uznaná kvalifikace či část profesního vzdělání s případným rozšířením o další znalosti z oboru či přeučením odpovídajícím jihokorejským standardům.¹⁵¹

Legislativa stanovuje zvláštní podmínky a pobídky týkající se podniků zaměstnávajících severokorejské utečence. V případě poskytnutí pracovních míst severokorejským uprchlíkům mají podniky nárok na proplacení poloviny měsíční mzdy zaměstnaného Severokorejce, a to až do výše 500 tisíc KRW po dobu tří let. Můžeme předpokládat, že tato zavedená opatření byla alespoň částečně úspěšná, jelikož se počty zaměstnáváných uprchlíků opravdu zvýšily i přes občasné kolísání. Zároveň mohou firmy využívající severokorejské pracovní síly získat právo na veřejnou podporu ve formě preferenčního odběru zboží a daňová zvýhodnění. Při přidělování pracovních pozic musí zaměstnavatel přihlížet ke kariéře a pracovní pozici zastávané na Severu a dále k pracovní náplni a povinnostem dané osoby před útekem z KLCDR.¹⁵²

Příkladem by měl jít v tomto ohledu stát. Právní úprava týkající se severokorejských uprchlíků dává vládě možnost speciálního jmenování a zaměstnávání Severokorejců v úřednickém či armádním sektoru. I v tomto případě musí být zohledněny zkušenosti, kvalifikace, kariéra a případné vojenská hodnota dotyčné osoby v KLCDR. V posledních letech si vláda určila závazek zvýšit počet severokorejských utečenců působících v centrální i lokální státní správě.¹⁵³

Velmi důležité je v této oblasti působení Nadace na podporu severokorejských uprchlíků (Pukchanitchalčumin čiwönčadan). Nadace se aktivně věnuje problematice uprchlíků

---

¹⁵¹ *Pukchan itchalčumine poho mit čöngčhakčiwöne kwanhan põmnjul*. Tchongilbu, 2016, zákon číslo 14275. Dostupné také z:

<http://www.law.go.kr/LSW/lsInfoP.do?lsiSeq=187534&ancYd=20161115&ancNo=14275&efYd=20161115&nwJoYnInfo=Y&efGubun=Y&chrClsCd=010202#0000>

¹⁵² *Ibid.*

¹⁵³ *Tchongil paksö 2017* [online], 2017. Söul tchükpjölisi: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1493>

a jejich uplatnění na pracovním trhu. V roce 2012 zřídila centrum pro podporu zaměstnanosti, čímž značně přispěla k pozitivním výsledkům celého pracovního podpůrného programu pro uprchlíky. Během své činnosti spolupracuje s regionálními hana centry a soustředí se na poskytování uzpůsobené pomoci podle schopností a přání uprchlíků s ohledem na poptávku regionálního pracovního trhu. Zároveň se snaží snížit počet Severokorejců na pracovních pozicích podřadných vzhledem k jejich zkušenostem a kvalifikaci.¹⁵⁴

Uprchlíkům nabízí vzdělávací a profesní kurzy a individuální konzultace. Hojně využívaná je její telefonní linka, přes kterou v roce 2016 proběhlo celkem 13 142 konzultací v porovnání s 3 698 konzultacemi vedenými prezenčně mezi pracovníky centra a zájemci o jeho služby. Pro zjednodušení procesu hledání práce spravuje centrum databázi zájemců o zaměstnání a nabízených pracovních míst. V roce 2015 se pak s pomocí tohoto systému podařilo zprostředkovat zaměstnání 1 244 osobám. Nadace dále podporuje samotnou tvorbu nových pracovních míst podporou firem se sociálním přesahem, které se zavážou k zaměstnávání osob severokorejského původu, a to v rozsahu pokrytí minimálně třiceti procent potřebné pracovní síly. Mimoto poskytuje asistenci a poradenství uprchlíkům, kteří se rozhodnou založit vlastní podnikání nebo hospodářskou činnost.¹⁵⁵

Jihokorejské pracovní úřady, které spadají pod Ministerstvo práce a zaměstnanosti, pak poskytují běžně dostupné služby určené všem občanům Korejské republiky, ale i programy selektivně zacílené na Severokorejce na Jihu. V současné době uprchlíkům nabízejí například Bankovní karty pro zítřejší vzdělávání (Näil päum kchadüdže), kdy jsou účastníkům programu zřízeny speciální bankovní účty s možností čerpání až 2 mil. KRW na úhradu kurzů profesního vzdělávání dle vlastního výběru. Dále je možné využít program s názvem Balíček pracovní úspěšnosti (Pukchanitchalčumin čchüöp söngkkong pchäkhidži pchürogüräm). Tento balíček obsahuje individuální profesní konzultace, určení nejvhodnějších pracovních oborů, ve kterých by měl kandidát největší šanci úspěchu, a dotaci ve výši maximálně 3 mil. KRW na vzdělávací kurzy ve vybraném oboru.¹⁵⁶

---

¹⁵⁴ *Pukchan itchalčumine poho mit čöngčchakčiwöne kwanhan põmnjul*. Tchongilbu, 2016, zákon číslo 14275. Dostupné také z:

<http://www.law.go.kr/LSW/lsInfoP.do?lsiSeq=187534&ancYd=20161115&ancNo=14275&efYd=20161115&nwJoYnInfo=Y&efGubun=Y&chrClsCd=010202#0000>

¹⁵⁵ *Tchongil päksö 2017* [online], 2017. Söul tchükpjölisi: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1493>

¹⁵⁶ *Ibid.*

3.2.9 Podpora vzdělávání

Intenzivní podpora vzdělávání mladších generací severokorejských uprchlíků po příchodu na Jih je jedním z klíčových aspektů, jak může vláda Korejské republiky pozitivně ovlivnit pravděpodobnost jejich budoucí úspěšné integrace. V jihokorejské kompetitivní společnosti, která je navíc tak silně zaměřena na důležitost a prestiž vzdělání, je tato podpora o to důležitější.

V případě severokorejské mládeže navštěvující zařízení na úrovni základního a středního vzdělání hradí stát všechny náklady spojené se studiem, konkrétně zápisné, školné a ubytovací poplatky. Dotace pro studenty vysokých škol se pak odvíjí od typu studia a plnění předepsaných podmínek, a to především dosažení daných akademických výsledků během studia. Pokud student tyto podmínky splňuje, může mu být finanční podpora na vyšší vzdělávání přiznána. V případě státních univerzit je student v plné výši osvobozen od povinnosti hradit poplatek při zápisu do studia a univerzitní školné. Pokud si však student severokorejského původu zvolí soukromou vysokou školu, pokrývá dotace pouze polovinu částky školného. Doba, po kterou může student využívat dotace na podporu vyššího vzdělávání, je stanovena na osm semestrů v průběhu šesti let. V případě specifických oborů, jakými jsou medicína, tradiční východní lékařství, stomatologie, farmacie a veterinární péče, je tato doba prodloužena na dvanáct semestrů absolvovaných během maximálně osmi let.¹⁵⁷

Došlo ke zřízení funkce vzdělávacích koordinátorů působících ve školách a oblastech s vyšším procentuálním zastoupením severokorejských uprchlíků. Hlavním úkolem těchto pracovníků je koordinace různých typů a zdrojů poskytované podpory s cílem dosažení co nejvyšší možné efektivity systému. Jedním ze zdrojů, odkud přichází značná podpora, je také Nadace na podporu severokorejských uprchlíků. Nadace je zapojena do společného úsilí o zlepšení pozice severokorejských studentů mezi jejich jihokorejskými vrstevníky. Rozdíl mezi znalostmi Severokorejců a Jihokorejců je často propastný, a to zejména v určitých oblastech. Proto nadace severokorejským mladým uprchlíkům zajistila například dálkové kurzy angličtiny a nakoupila domácí cvičebnice, aby zlepšila jejich znalost angličtiny a zamezila tak přílišnému znevýhodnění vůči jihokorejským studentům. Organizace také poskytuje podporu na realizaci

---

¹⁵⁷ Pukchan itchalčumin čongčchakčiwŏn silmupchjŏllam [online], 2015. Sŏul tchŭkpjŏlsi: Tchongilbu, s. 19-21 [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1566&mode=view&cid=43745>

zážitkové a praktické výuky a přiděluje uprchlíkům stipendia určená na další vzdělávání především v odborných oborech.¹⁵⁸

V rámci vládního mentoring programu nabízí vláda mladým Severokorejčům od základní školy až po univerzitu workshopy, aktivity a kurzy vedené odborníky a zkušenými osobami z různých oblastí, pod jejichž vedením se studenti mohou rozvíjet a zaučit v oboru. Se záměrem rozšířit možnosti osobního rozvoje schopností a znalostí severokorejských studentů, podporuje Korejská republika mimoškolní vzdělávací instituce a snaží se jim co nejvíce zpřístupnit také studium v zahraničí.¹⁵⁹

Pro Severokorejce, kteří z nějakého důvodu nezvládají běžnou výuku a školní docházku, fungují v Korejské republice vládou podporované speciálně zaměřené školy. Tyto školy mohou sloužit jako dočasné přípravky, které se snaží znalosti studentů dostat na takovou úroveň, aby se výhledově mohli účastnit normální školní výuky. Další z těchto školních zařízení poskytuje vzdělání uprchlíkům, které do běžných škol z relevantních důvodů nelze umístit a musí jim být zvláštní vzdělávání umožněno dlouhodobě a posledním typem instituce jsou školy, které přijímají ty ze severokorejských studentů, kterým se i přes snahu nepodařilo adaptovat na jihokorejské školní prostředí a studijní návyky.

Mezi znevýhodněné skupiny dětí a mládeže v KR patří děti uprchlíků narozené ve třetích zemích, a proto je nutné i jim poskytovat ještě specifitější vzdělávací a sociální program a podporu. Aby zlepšila situaci těchto dětí a jejich rodin, zaměřila vláda na tuto problematiku v posledních letech větší pozornost.¹⁶⁰

3.2.10 Systém místních podpůrných pracovníků

V rámci lokální podpory integrace jsou každému Severokorejci ze zákona přiděleni místní podpůrní pracovníci, zajišťující uprchlíkům asistenci během přivykání novému životu. Každá osoba má k dispozici celkem tři asistenty specializující se na odlišné oblasti ochrany, podpory a pomoci tak, aby byly pokryty všechny zásadní aspekty prvotní integrace.

---

¹⁵⁸ *Tchongil paksŏ 2016* [online], 2016. Sŏul tchŭkpjŏlsi: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1493>

¹⁵⁹ *Tchongil paksŏ 2017* [online], 2017. Sŏul tchŭkpjŏlsi: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1493>

¹⁶⁰ *Ibid.*

Z řad policistů jsou vybráni speciální podpůrní pracovníci pro potřeby osobní ochrany uprchlíků. Náplní jejich práce je zajistit, aby se severokorejští utečenci, kteří ještě nemají zkušenosti a dostatečný přehled o rizicích a nástrahách moderní společnosti, nestali oběťmi podvodů a jiných nekalých praktik.

V místě bydliště jsou pak z lokální správy určeni pracovníci komunitních služeb, jejichž povinnostmi jsou záležitosti týkající se základních sociálních potřeb a problémů. Pomáhají tedy přiděleným osobám severokorejského původu s procesem nastěhování do nového domova, asistují a informují uprchlíky o možnostech a postupech čerpání různých druhů podpor nebo uprchlíkům například pomáhají s administrativními záležitostmi.

Posledními ze speciálních podpůrných pracovníků jsou pak asistenti v oblasti zaměstnanosti. Z důvodu nutnosti zkušeností a praxe z oboru se jedná o pracovníky státem řízených center pro zaměstnanost. Jejich úkolem je poskytovat uprchlíkům konzultace v záležitostech z pracovní oblasti, pomáhat zájemcům o zvýšení kvalifikace a poskytovat informace o projektech a programech na podporu zaměstnanosti.¹⁶¹

3.2.11 Další nezbytná asistence

Samozřejmě místo v systému podpory severokorejských uprchlíků má zdravotní zabezpečení. Zákon na ochranu a podporu při usídlování obyvatel uprchlých ze Severní Koreje stanovuje a přiznává nárok na zdravotní péči osobám severokorejského původu. V případě neschopnosti uprchlíků hradit si spoluúčast za péči je, na základě zhodnocení jejich finanční situace, část poplatku vyrovnána státem.¹⁶²

Pro zaručení bezpečnosti a zajištění neplnoletých Severokorejců bez rodičů či jiného příbuzenstva žijícího na Jihu provozuje za tímto účelem pro tyto mladistvé Korejská republika čtrnáct skupinových azylů rodinného typu. Podobně pak může být podpora tohoto typu

---

¹⁶¹ *Tchongil päksö 2013* [online], 2013. Söul tchükpjölsi: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1493>

¹⁶² *Pukchan itchalčumine poho mit čöngčhakčiwöne kwanhan põmnjul*. Tchongilbu, 2016, zákon číslo 14275. Dostupné také z: <http://www.law.go.kr/LSW/lsInfoP.do?lsiSeq=187534&ancYd=20161115&ancNo=14275&efYd=20161115&nwJoYnInfo=Y&efGubun=Y&chrClsCd=010202#0000>

aplikovaná i na jinak ohrožené skupiny uprchlíků nacházejících se ve výjimečně tíživé životní situaci.¹⁶³

Od roku 2012 poskytuje stát v prvních třech týdnech po dokončení přípravného programu v hanawŏnu materiální zabezpečení potravinami a nezbytnostmi denní potřeby v hodnotě 250 tis. KRW. Toto dotované živobytí v prvním měsíci života v nové domácnosti bylo zavedeno, aby měli severokorejští uprchlíci vstupující do společnosti dostatek času na docházení do adaptačního programu do hana center, zvyšování kvalifikace a hledání zaměstnání. Od roku 2015 pak vláda domácnostem utečenců při nastěhování poskytuje kupon v hodnotě 1 mil. KRW určený na pořízení základních domácích spotřebičů jako televize, lednice, pračky a podobně.¹⁶⁴

3.3 Podpora ze strany nevládních subjektů

Mimo oficiální vládní podpory Korejské republiky mohou severokorejští uprchlíci využít také pomoci od nevládních organizací, kterou utečencům poskytují jak organizace mezinárodní tak čistě korejské. Rozsah jejich aktivit může být regionálně zacílený, ale také mnohem širší a přesahující hranice Korejské republiky. Některé organizace se zaměřují výlučně na podporu v cílové zemi a ulehčení adaptace, jiné se pak angažují již v procesu útěku a podávají pomocnou ruku uprchlíkům v Číně.

Význam těchto organizací je nezpochybnitelný a často efektivnější než podpůrné programy poskytované jihokorejskou vládou. Problémem je jejich neorganizovanost a neochota vlády s těmito organizacemi spolupracovat a naslouchat jim. Změnit právě tuto situaci je i jedním z cílů již výše zmiňované vládní Nadace na podporu severokorejských uprchlíků (Pukchanitchalčumin čiwŏn čädan) neboli Hana nadace fungující od roku 2010.¹⁶⁵ Představitelé nevládních organizací pak spolupracují také s místními samosprávami a prostřednictvím regionálních rad se zapojují do koordinování poskytované podpory s cílem zefektivnit lokální péči a pomoc uprchlíkům.¹⁶⁶

---

¹⁶³ *Tchongil päksŏ 2017* [online], 2017. Sŏul tchŭkpjŏlsi: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1493>

¹⁶⁴ *Ibid.*

¹⁶⁵ *Nampuk hana čädan* [online], 2014. Sŏul tchŭkpjŏlsi [cit. 2017-07-15]. Dostupné z: <https://www.koreahana.or.kr/>

¹⁶⁶ *Tchongil päksŏ 2017* [online], 2017. Sŏul tchŭkpjŏlsi: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1493>

Zásadními složkami v systému nevládní podpory severokorejských uprchlíků jsou náboženské organizace a hnutí, která svou pozici využívají částečně k získání nových členů a jejich obrácení na víru. Mezi ty patří například i Durihana, evangelická organizace fungující od roku 1999. Na pomezí náboženských skupin pomáhajících uprchlíků pak stojí organizace Good Friends, která funguje na buddhistických základech. Ze světských iniciativ poskytují uprchlíkům podporu například organizace Liberty in North Korea, Citizens' Alliance for North Korean Human Rights (NKHR), Saejowi či PSCORE.¹⁶⁷ Toto je samozřejmě neúplný výčet nevládních organizací, který slouží pouze jako stručný přehled těch nejčastěji zmiňovaných. Kromě samotných institucí existují například i vzdělávací zařízení, která jsou financována ze soukromých peněz, a objevují se také konkrétní projekty iniciované soukromými institucemi a firmami, často ve spolupráci s Ministerstvem pro sjednocení.¹⁶⁸

---

¹⁶⁷ *Názvy organizací ponechávám záměrně v jejich mezinárodní formě pro jejich jednodušší identifikaci.*

¹⁶⁸ Čöngčhakčiwönčedo: Hjömnjök netchűwöckhű kučchuk, *Tchongilbu* [online]. Söul tchűkpjölsi: Tchongilbu [cit. 2017-07-12]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1450>

4 REÁLNÁ ADAPTACE A JEJÍ PROBLÉMY

Severokorejští uprchlíci často přicházejí do Korejské republiky se značně zjednodušenými a zkreslenými představami o tamějším životě, které mají za následek rozčarování a nespokojenost. Podmínky života v Severní Koreji uprchlíkům často přivodily vážné zdravotní problémy, které se u nich již vyskytují chronicky. Obtížná cesta na Jih, kterou musí podniknout, pak představuje mnohá zdravotní rizika i pro zdravé osoby, natož pro takto oslabené jedince. Většina utečenců si kromě fyzických obtíží ze Severu odnáší i psychická traumata. Pokud vezmeme v potaz problémy, které si s sebou uprchlíci přináší, a přidáme k nim další, kterým musí čelit po příchodu do Korejské republiky, vidíme, že úspěšné začlenění do společnosti je obtížné a rozhodně není samozřejmostí.

Přestože systém pomoci severokorejským uprchlíkům jihokorejskou vládou i soukromými institucemi je štědrý a pokrývá nejenom finanční potřeby, ale snaží se uprchlíky i vzdělávat a poskytovat nemateriální podporu, neznamená to automaticky, že je jeho nastavení účinné. Posouzení reálné efektivity tohoto systému je však značně obtížné. Není možné vyhodnotit, na kolik je tento intenzivní, avšak, s ohledem na situaci uprchlíků a na změnu, se kterou se musí vyrovnat, krátký program schopen ovlivnit všechny aspekty úspěšné adaptace do společnosti a zda je to v některých případech vůbec reálně možné.

Problémem je i určitá izolovanost programu v rámci celkové sítě podpory a nedostatečná koordinovanost oficiální politiky a koncepce s nevládními organizacemi angažujících se v této problematice. Hodnocení úspěšnosti stanovených opatření je prováděno pouze na interní úrovni a změny v systému podpory nejsou dostatečně konzultovány s odbornou veřejností. Z tohoto důvodu tedy chybí komplexní vhled do problematiky, a tak i objektivní názory a hodnocení.

Úspěšnost systému plnit vytyčený cíl zjednodušit sociální adaptaci Severokorejců lze alespoň částečně posoudit, pokud se zaměříme na problémy, se kterými se uprchlíci po propuštění ze zařízení potýkají. Díky tomu pak můžeme odhalit oblasti, ve kterých aktuální systém a jeho koncepce nejspíše není zcela účinná, případně naprosto selhává. V nadcházející části své práce se tedy budu věnovat právě problémům, které se vyskytují v procesu integrace Severokorejců. Nejprve se zaměřím na již získané fyzické a psychické zdravotní potíže, které

uprchlíkům ztěžují začleňování do společnosti. Poté přejdu k těžkostem adaptace ze sociálního hlediska, které jsou způsobeny změnou prostředí a odlišnostmi mezi dvěma korejskými státy.

4.1 Zdravotní problémy uprchlíků

4.1.1 Fyzické zdraví

Zdraví Severokorejců při příchodu na Jih je často vážně podlomené. V porovnání se svými jihokorejskými protějšky trpí utečenci dlouho neléčenými obtížemi a onemocněními, které nejsou v dnešních vyspělých zemích příliš běžné. I jejich tělesná konstituce se od Jihokorejců částečně liší, jejich fyzický a v některých případech také mentální vývoj je totiž poznamenán nedostatečnou výživou a omezeným přísunem nezbytných látek nutných ke správné funkci organismu. Právě kvůli nedostatku potravy jsou severokorejští uprchlíci přicházející na Jih podvyživení, což s sebou nese další zdravotní problémy, mimo jiné i celkové oslabení imunity. Snížení imunity má pak za následek větší náchylnost k různým nemocem a infekcím od bezproblémově léčitelných až po vážné a chronické. Mimo nelehkého života v KLR se na zdravotním stavu uprchlíků podepisuje také pobyt ve třetích zemích a celkově zdoluhavý a obtížný proces útěku.

Navzdý poznamenané je pak také jejich duševní zdraví, kterému však není věnovaná tak velká pozornost jako fyzickému stavu, i přestože v mnohých případech mohou psychické obtíže adaptaci ovlivňovat mnohem významněji. I ta část uprchlíků, které nebylo diagnostikováno žádné psychické onemocnění, trpí osamělostí, steskem a pocity viny kvůli rodině a blízkým, které zanechali na Severu. Po příchodu do cílové země se navíc připojují další emočně velmi vypjaté situace a stresové faktory. Tělesná a duševní kondice severokorejských utečenců ovlivňuje jejich odhodlání, pracovní schopnost, mezilidské vztahy a další oblasti jejich života, a tak je stabilizace zdravotního stavu prvotně podmiňujícím faktorem úspěšného zapojení se do jihokorejské společnosti.

4.1.1.1 Oslabená tělesná kondice

V roce 2015 byla provedena lékařská studie, která se věnovala odlišnostem v tělesné stavbě severokorejských utečenců. Její výsledky poukázaly na menší tělesné proporce a celkově nižší fyzickou zdatnost Severokorejců a Severokorejek v porovnání s původní jihokorejskou populací, což potvrdilo výstupy již dříve provedených měření. Nejvýznamnější rozdíly jsou

patrné u severokorejských mužů a viditelně se od jihokorejských standardů odlišují také Severokorejky ve věku do padesáti let. Průměrná výška a váha skupiny jihokorejských mužů o věkovém průměru 42 let dosahuje 171,3 cm a 73,8 kg, zatímco u severokorejských mužů je to pouhých 155,9 cm a 54,9 kg. Jihokorejci mají průměrně o cca 10,5 kg více svalové hmoty, čemuž odpovídají i naměřené hodnoty síly stisku ruky. V případě jihokorejských žen studie rozlišuje dvě věkové kategorie a zároveň sleduje vliv dlouhodobého pobytu v Korejské republice na zkoumané tělesné hodnoty.¹⁶⁹

Skupina Jihokorejek zastupující ženy ve věku pod 50 let měří a váží průměrně 160,5 cm a 59,1 kg. Průměrné hodnoty severokorejských žen stejné věkové kategorie pobývajících na Jihu méně než čtyři roky byly 156,4 cm a 55,2 kg. Ve skupině původem Severokorejek usídlených v KR déle než čtyři roky pak dochází k posunu a přiblížení se jihokorejskému průměru, a to především v oblasti celkové tělesné hmotnosti a podílu tělesného tuku. Průměrná výška a hmotnost severokorejských žen pod 50 let pobývajících v Jižní Koreji čtyři roky a více je 157,2 cm a 57,9 kg. Je tedy možné usuzovat, že dlouhodobý pobyt v KR a s ním spojená změna životního stylu a životosprávy upravují tělesnou stavbu uprchlíků.

Mezi severokorejskými a jihokorejskými ženami vyšší věkové kategorie se rozdíl v naměřených hodnotách stírají. Důvodem odlišné tendence mezi mladší skupinou severokorejských žen a ženami staršími 50 let věku může být částečná změna tělesné konstituce v souvislosti s klimakteriem, avšak hlavní příčinou jsou pravděpodobně odlišné podmínky života během období vývinu. Severokorejské ženy reprezentující v této studii mladší generaci totiž během dětství a dospívání zastihl postupný ekonomický kolaps KLDK a především dosud nejzávažnější potravinová krize a rozsáhlý hladomor, což negativně ovlivnilo jejich fyzický vývoj.¹⁷⁰

---

¹⁶⁹ CHO, Sun Wook, So Hee LEE, Eun Sil KOH, Si Eun KIM a Seok Joong KIM, 2015. Characteristics of Body Composition and Muscle Strength of North Korean Refugees during South Korean Stay. In: Endocrinology and Metabolism [online]. Seoul: Korean Endocrine Society, 30(4), s. 551-556 [cit. 2017-07-10]. DOI: 10.3803/EnM.2015.30.4.551. ISSN 2093-596x. Dostupné z: <https://synapse.koreamed.org/DOIx.php?id=10.3803/EnM.2015.30.4.551>

¹⁷⁰ *Ibid.*

4.1.1.2 Nejčastější fyzické obtíže

Uprchlíci na Jih přicházejí s četnými zdravotními problémy a onemocněními, které se bohužel ne vždy podaří zcela залéčit. Vinou nedostupnosti kvalitní lékařské péče a medikamentů v KLR nedochází ke včasné léčbě, což v mnoha případech způsobí rozvoj komplikací a chronizaci obtíží. Zdravotní problémy pak severokorejským utečencům významně komplikují jejich adaptaci a vstup do nového života.

V porovnání s jihokorejskou populací je u uprchlíků vysoké procento nakažených tuberkulózou a žloutenkou typu B¹⁷¹, která má zřejmě za následek také častý výskyt cirhózy jater. Z dalších onemocnění získaných před vstupem do KR pramenících z nevhodných životních a hygienických podmínek jsou čteně zastoupeny střevní infekce paratyfem.¹⁷² Žaživací problémy celkově se řadí mezi jedny z nejčastěji pocíťovaných zdravotních obtíží, které dotázaní severokorejští uprchlíci zmiňují. V důsledku nekvalitní, nepravidelné a nedostatečné stravy se u Severokorejců objevují onemocnění a poruch trávicí soustavy, které běžně zůstávají neléčené, což následně vede k rozvoji chronických příznaků. Mezi vůbec nejčastější patří gastroenteritidy, které provází nepříjemné křeče v břišní oblasti a průjmy, dále pálení žáhy, žaludeční vředy a jiné potíže s trávením a vyprazdňováním.¹⁷³ V těle uprchlíků se také kvůli nehygienickým podmínkám každodenního života v KLR hojně vyskytují parazité.¹⁷⁴

Mnozí Severokorejci trpí potížemi a bolestmi pohybového aparátu nejčastěji diagnostikovanými lékařem jako artritida, revmatismus, lumbální spinální stenóza či výhřez

---

¹⁷¹ Obrovský problém představuje šíření hepatitidy a dalších infekčních nemocí přenášených krví během lékařských zákroků, a to i preventivních a nenáročných, způsobený nedostatkem zdravotnického materiálu a nevyhovujícími podmínkami. Vysoké riziko představuje například opakované užití injekčních jehel a stříkaček a jejich nedostatečná sterilizace a vícenásobné upotřebení dalšího jednorázového zdravotnického materiálu. (HWANG, Na-mi, 2004. *Pukchane usönsunü pogönmundžewa hjanghu kwadže* [online]. Sedžong tchükpjölčächisi: Hangukpogönsahöjönguwn [cit. 2017-07-14]. Dostupné z: <http://repository.kihasa.re.kr:8080/handle/201002/5050>)

¹⁷² Pukchanitchalčumin könkangkwn siltchächosa mit čöngčhäkčeön [online], 2011. Söul tchükpjölsi: Kukkainkwönüwönhö [cit. 2017-07-12]. Dostupné z: <http://www.humanrights.go.kr/common/pdfview.jsp?info=1055761&boardtypeid=17&boardid=615601>

¹⁷³ Pukchanitchalčumin könkangkwn siltchächosa mit čöngčhäkčeön [online], 2011. Söul tchükpjölsi: Kukkainkwönüwönhö [cit. 2017-07-22]. Dostupné z: <http://www.humanrights.go.kr/common/pdfview.jsp?info=1055761&boardtypeid=17&boardid=615601>

¹⁷⁴ HWANG, Na-mi, 2004. *Pukchane usönsunü pogönmundžewa hjanghu kwadže* [online]. Sedžong tchükpjölčächisi: Hangukpogönsahöjönguwn [cit. 2017-07-14]. Dostupné z: <http://repository.kihasa.re.kr:8080/handle/201002/5050>

meziobratlové plotýnky. Opět se pravděpodobně z velké části jedná o následky strádání během dřívějšího života a nedostatek nezbytných vitamínů a minerálů. Vážné obtíže pak utečencům způsobují poruchy nervového systému, kde nejčastějším projevem bývá bolest hlavy a silné migrény.¹⁷⁵

Po příchodu do KR dochází u uprchlíků k rozsáhlým dentálním zákrokům a často až k úplné rekonstrukci chrupu. Ošetřovány jsou mnohočetné zubní kazy, záněty v dutině ústní způsobující krvácení až paradentózu a postupnou ztrátu chrupu. V závislosti na stavu a rozsahu poškození zubů se pak také provádí profesionální hloubkové čištění chrupu, případně jsou zhotoveny odpovídající zubní náhrady. Dále je nutné severokorejským uprchlíkům představit správnou preventivní péči.¹⁷⁶

Vzhledem k citelné převaze ženského pohlaví mezi severokorejskou minoritou na Jihu není překvapivé, že jedním z nejfrekventovanější navštěvovaných oddělení je gynekologie. Mimo běžných prohlídek a prenatalní péče jsou důvodem k návštěvě ženského lékaře vleklé a často potenciálně rizikové obtíže. Severokorejské ženy, které se dostanou na Jih přes třetí země, jsou v mnoha případech zneužívány a nuceny k prostituci a jsou tedy vystaveny možnosti nákazy pohlavně přenosných chorob a infekcí. Z tohoto důvodu je pak také mezi Severokorejkami v porovnání s jihokorejskými ženami významně zvýšený výskyt rakoviny pohlavního ústrojí.¹⁷⁷ Dalším zdravotním problémem, který se týká téměř výhradně ženské části uprchlické populace, je anémie.¹⁷⁸

Velká část obtíží je řádně vyšetřena a jejich léčba započata až po příchodu utečenců do cílové země. V mnoha ohledech se tedy jejich zdravotní stav s dobou pobytu v Korejské republice zlepšuje. Neplatí to však absolutně a ani severokorejským uprchlíkům se nevyhýbají civilizační choroby spojené s moderním stylem života. U osob severokorejského původu

---

¹⁷⁵Tchalpukmin pogönürjo ijong hjöngwang mit kwadže, 2016. I, So-hüi. KDI Pukchankjöngdžeribju [online]. 3wölho. Sedžong tchükpjölčächisi, s. 35-48 [cit. 2017-06-13]. Dostupné z:

https://www.kdi.re.kr/forecast/forecasts_north.jsp?pub_no=14649#기사다운로드

¹⁷⁶Pukchanitchalčumin könkangkwön siltchäčosa mit čöngčhäkčeo [online], 2011. Söul tchükpjölši: Kukkainkwönüwönhö [cit. 2017-07-12]. Dostupné z:

<http://www.humanrights.go.kr/common/pdfview.jsp?info=1055761&boardtypeid=17&boardid=615601>

¹⁷⁷ *Ibid.*

¹⁷⁸ MIN, Sung Kil, 2008. Divided Countries, Divided Mind 1: Psycho-Social Issues in Adaptation Problems of North Korean Defectors. In: Psychiatry Investigation [online]. 5(1), s. 1-13 [cit. 2017-06-03]. DOI: 10.4306/pi.2008.5.1.1. ISSN 1738-3684. Dostupné z:

<https://synapse.koreamed.org/DOIx.php?id=10.4306/pi.2008.5.1.1>

dlouhodobě pobývajících v KR je ve srovnání s obdobím příchodu do země pozorovatelný především vysoký nárůst diagnostikované hypertenze a dále zvýšený výskyt kardiovaskulárních chorob.¹⁷⁹ Severokorejští utečenci jsou také paradoxně ohroženi obezitou a s ní spojeným rozvojem diabetes mellitus.¹⁸⁰

4.1.2 Psychický stav

Již bezprostředně po příchodu na Jih vykazují uprchlíci psychickou nestabilitu a vysoké procento z nich trpí psychickými poruchami a onemocněními. Primární psychologická péče, která je součástí programu v hanawŏnu, poskytuje uprchlíkům pouze základní nejakutnější pomoc a nemůže, a ani by neměla mít ambice, vyřešit problémy psychického a emočního charakteru. Je tedy zásadní, aby severokorejští utečenci využívali také dlouhodobé následné psychologické péče. Skutečnost je však bohužel jiná a uprchlíci tuto oblast svého zdraví zanedbávají a ignorují. Je to způsobené především stigmatizací a tabuizací obtíží týkajících se duševního zdraví na Severu, kde režim vehementně odmítá existenci jiných než fyzických onemocnění. Tendence přehlížet a bagatelizovat psychické problémy je navíc přítomná i v jihokorejské společnosti.¹⁸¹

Vzhledem k předchozí nelehké situaci a zážitkům, které si s sebou uprchlíci nesou ze Severu a následně třetích zemí je mezi příchozími utečenci vysoké procento jedinců trpících posttraumatickou stresovou poruchou. Nejčastějšími spouštěči, které tuto poruchu vyvolávají, jsou situace prožité na Severu, ve kterých byl uprchlík svědkem veřejné popravy, viděl někoho ze svých blízkých a sousedů zemřít hladem nebo přihlížel krutému bití jiné osoby. Další příčinou je pak stres během útěku na Jih, kdy se uprchlíci nejčastěji obávají odhalení jejich skryté identity a následného ohrožení života. Dalším původcem posttraumatické stresové

---

¹⁷⁹Pukchanitchalčumin kõnkangkwŏn siltchäčosa mit čöngčhäkčëön [online], 2011. Sŏul tchŭkpjŏlsi: Kukkainkwŏnŭwŏnhö [cit. 2017-07-12]. Dostupné z:

<http://www.humanrights.go.kr/common/pdfview.jsp?info=1055761&boardtypeid=17&boardid=615601>

¹⁷⁹ Ibid..

¹⁸⁰ Tchalpukčatŭl "marŭnpiman"issŏ tangnjopjŏng jupjŏngjul nopcha, 2015. In: *DailyNK* [online]. Sŏul tchŭkpjŏlsi: Kim Jong-hun. 2015-02-24 [cit. 2017-06-03]. Dostupné z:

<http://www.dailynk.com/korean/read.php?num=105605&catId=nk00100>

¹⁸¹ MIN, Sung Kil, 2008. Divided Countries, Divided Mind 1: Psycho-Social Issues in Adaptation Problems of North Korean Defectors. In: *Psychiatry Investigation* [online]. 5(1), s. 11 [cit. 2017-06-03]. DOI: 10.4306/pi.2008.5.1.1. ISSN 1738-3684. Dostupné z:

<https://synapse.koreamed.org/DOIx.php?id=10.4306/pi.2008.5.1.1>

poruchy je pak neklid a úzkost pramenící z neznámého prostředí cizí země během cesty a strach ze zadržení hraniční nebo tajnou severokorejskou policií.¹⁸²

K těmto traumatům, které si uprchlíci odnášejí ze Severní Koreje, se dále přidají obavy a stres ze začátku nového života, samota a pocity viny způsobené zanecháním rodiny na Severu, kde budou její členové v souladu s principem kolektivní viny pravděpodobně potrestáni. Vliv na psychiku utečenců má také nepochopení, a to jak nepochopení jihokorejské společnosti ze strany uprchlíků, tak nepochopení Jihokorejců vůči Severokorejčům, nevyhnutelné neúspěchy během adaptace a někdy zklamání a stesk po dřívějším životě. V takových případech se pak severokorejští utečenci občas uchylují k radikálnímu jednání a činům. Tragický je počet těch, kteří se rozhodnou svůj život ukončit. Korejská republika je nechvalně známá vysokým výskytem sebevražd a právě četnost případů severokorejských sebevrahů je v porovnání s Jihokorejci třikrát vyšší.¹⁸³ Objevuje se také fenomén uprchlíků, kteří se chtějí dobrovolně vrátit zpět do KLTR, což dle stávajících zákonů KR není legálně možné, někteří se dokonce o návrat na Sever pokusí.¹⁸⁴ Méně krajní možností je pak reemigrace do dalších států.

Kombinace uvedených stresových faktorů vytváří velký nápor na psychiku uprchlíků, a tak není překvapením vysoká prevalence duševních onemocnění. Vůbec nejčastější jsou deprese a úzkostné poruchy. V souvislosti s psychickými onemocněními se utečenci musí vyrovnávat s psychosomatickými obtížemi, mezi které se řadí i často zažívaná insomnie.

---

¹⁸² JEON, WooTaek, ChangHyung HONG, ChangHo LEE, Dong Kee KIM, Mooyoung HAN a SungKil MIN, 2005. Correlation between traumatic events and posttraumatic stress disorder among North Korean defectors in South Korea. *Journal of Traumatic Stress* [online]. 18(2), 147-154 [cit. 2017-06-13]. DOI: 10.1002/jts.20017. ISSN 0894-9867. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1002/jts.20017>

¹⁸³ I, Či-sŏn, 2016. Kjŏngsŏngüidä Čchulsin juhjeran pukchančchedže tchŭrauma čchijusangdamsentchödžang. In: *Ŭisasinmun* [online]. [cit. 2017-06-13]. Dostupné z:

<http://www.doctorstimes.com/news/articleView.html?idxno=177774>

¹⁸⁴ *Aktuálně plní titulky médií případ mladé ženy, které se z KLTR podařilo utéct v roce 2014, a v červenci 2017 se náhle objevila v severokorejském propagandistickém videu, kde očerňuje Korejskou republiku a tamní obyvatele. Zajímavé je, že se nejedná o typický příklad na Jihu neúspěšného Severokorejce, jež zatouží po návratu do své domoviny. Tato žena byla jednou z vybraných Severokorejek do televizního programu zaměřeného na uprchlíky, v němž pravidelně účinkovala. I proto se objevují teorie o jejím možném únosu objednaném režimem KLTR a donucení k propagandistické kampani.* (KIM, Ka-jŏng, 2017. "Čungšŏ tchalpukmin napčchidžakčŏn činhäng čung..Im Či-hjŏnssido tanghässül kanŭngsŏng". In: *DailyNK* [online]. Sŏul tchŭkpjŏlsi: Kim Jong-hun. 2017-07-18 [cit. 2017-07-26]. Dostupné z: <http://www.dailynk.com/korean/read.php?cataId=nk04505&num=111066>)

Severokorejští uprchlíci mají problém se zvládáním emocí, paranoiou a impulzivností, jsou snadno podráždění a vůči svému okolí jsou často velmi výbušní.¹⁸⁵

Narušení psychického zdraví a emoční labilita Severokorejců jsou faktory silně negativně ovlivňující jejich integraci do jihokorejské společnosti a kvalitu života. Duševní problémy vedou ke snížení sebedůvěry, pocitu méněcennosti a izolaci utečenců. Jednotlivé oblasti adaptace jsou navíc úzce provázány, a tak se duševní stav promítá například do pracovní výkonnosti či mezilidských vztahů uprchlíků.

4.2 Socioekonomické problémy adaptace

4.2.1 Kulturní šok a společenská integrace

Mohlo by se zdát, že pro severokorejské utečence na rozdíl od migrantů a uprchlíků v jiných částech světa nebude kulturní a sociální aspekt adaptace představovat významný problém. Opak je však pravdou. Nelehká integrace Severokorejců na Jihu je navíc zřejmě akcentována právě podobným očekáváním i ze strany samotných uprchlíků. Tyto mylné představy mají opodstatnění ve společném etnickém původu a také rétorice Korejské republiky, jejíž představitelé mají ve zvyku neustále zdůrazňovat bratrství a nutnost budoucího sjednocení obou korejských zemí v jednu. Sdílenou historii, původní kulturní dědictví a společný jazyk však již dávno převážila realita více než sedmdesát let trvajícího rozdělení poloostrova a izolovaného vývoje obou jeho polovin.

Nejlépe viditelná a zároveň měřitelná ekonomická propast mezi KR a KLD¹⁸⁶ není jediným rozdílem, který se během mezi obyvateli dvou Korejí utvořil. Vyhrocená polarizace světa po skončení druhé světové války přinesla na poloostrov dvě zcela odlišné a spolu soupeřící koncepce státu a ideologie a v souladu s nimi se začala vyvíjet dvě rozdílná kulturní prostředí. Rychlé tempo zbytku dvacátého století a jeho události ovlivňovaly oba státy odlišně

---

¹⁸⁵ Tchalpukmin pogönürjo ijong hjöngwang mit kwadže, 2016. I, So-hüi. KDI Pukchankjöngdžeribju [online]. 3wöľho. Sedžong tchükpjöľčächisi, s. 35-48 [cit. 2017-06-13]. Dostupné z:

https://www.kdi.re.kr/forecast/forecasts_north.jsp?pub_no=14649#기사다운로드

¹⁸⁶ Dle publikace *The World Factbook Americké CIA bylo HDP na obyvatele KLD¹⁸⁶ v roce 2015 odhadem \$1,700. Oproti tomu HDP na obyvatele KR ve stejném roce bylo \$37,100. (The World Factbook: Country Comparison: GDP - Per Capita (PPP), 2007. Central Intelligence Agency [online]. Washington, D.C. [cit. 2017-07-28]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2004rank.html>)*

a bez možnosti kontaktu Jihokorejců a Severokorejců došlo k jejich postupnému odcizení, kdy s dalšími generacemi se vytrácí i stále ještě částečně přítomná původní sounáležitost. Příchozí uprchlíci se tak mimo počátečních ekonomických těžkostí musí vypořádat také s neznámými a často velmi špatně uchopitelnými kulturním a sociálními koncepty jihokorejské společnosti, a také s přítomnou latentní diskriminací ze strany většinové populace.

4.2.1.1 Ztráta ideálů a míra spokojenosti

Severokorejští uprchlíci přicházejí na Jih se značně zjednodušenými a zkreslenými představami o tamějším životě a celospolečenském blahobytu. Jejich nadsazená očekávání často vychází z útržkovitých a zavádějících informací načerpaných z původem jihokorejských filmů, seriálů a dalších multimediálních materiálů, které se do KLDK pašují z Číny a které je možné nelegálně obstarat na černém trhu.¹⁸⁷ V rozhovorech s mladými Severokorejci žijícími na Jihu zazněly výroky jako: *Myslel jsem si, že na Jihu nebudu muset tak tvrdě pracovat a budu mít plnou peněženku.*¹⁸⁸ či *V televizi žijí všichni Jihokorejci v luxusních domech a jezdí v hezkých autech, tak jsem si říkala, že když je to tak bohatá země, bude se mi tam dařit stejně dobře.*¹⁸⁹ Především mladí uprchlíci pak přicházejí do takto uměle idealizované země s velkými plány a ambicemi, které nejsou realistické a nenaplní se.

Po vstupu do společnosti a bližším poznáním místních poměrů jsou severokorejští utečenci rozčarování a nespokojení. Postupně zjišťují, že Korejská republika je sice bohatým státem, avšak toto bohatství není pro všechny, mezi lidmi zde existují propastné sociální rozdíly a severokorejská menšina v zemi bohužel patří mezi nízkopříjmové skupiny obyvatelstva. Uprchlíci často vyjadřují zklamání jihokorejskou konzumní společností, kde hrají nesmírnou roli konexe a postavení. Stejně tak si jen těžko zvykají na odlišné životní hodnoty jihokorejské

---

¹⁸⁷ Salgi himdün Söuresödo "Söulmal"manün nül talkchomhada, In: *NK News* [online]. 2016/10/27 [cit. 2017-07-26]. Dostupné z: <https://kr.nknews.org/%EC%82%B4%EA%B8%B0-%ED%9E%98%EB%93%A0-%EC%84%9C%EC%9A%B8%EC%97%90%EC%84%9C%EB%8F%84-%EC%84%9C%EC%9A%B8%EB%A7%90%EB%A7%8C%EC%9D%80-%EB%8A%98-%EB%8B%AC%EC%BD%A4%ED%95%98%EB%8B%A4/>

¹⁸⁸ SOHN, Sang-Hee, 2013. Living in a Consumer Society: Adaptation Experiences of North Korean Youth Defectors in South Korea. *Asian and Pacific Migration Journal* [online]. Quezon City: Scalabrini Migration Center, 22(1), s. 118 [cit. 2017-02-06]. Vol. 22, 1. DOI: 10.1177/011719681302200106. ISSN 0117-1968. Dostupné z: <http://amj.sagepub.com/lookup/doi/10.1177/011719681302200106>

¹⁸⁹ *Ibid.*

společnosti, kterým se musí přizpůsobit, na přehnanou soutěživost Jihokorejců, absolutní závislost na penězích a fakt, že úspěšnými mohou být jenom ti nejsilnější.¹⁹⁰

Průzkum zaměřený na reálnou situaci severokorejských uprchlíků v KR z roku 2015, však i přes počáteční deziluzi po příchodu do země ukazuje, že převažující většina Severokorejců svého rozhodnutí opustit KLDK a usadit se na Jihu nelituje. Ve výsledcích další dotazníkové studie provedené v roce 2016 pak projevilo celkem 67% uprchlíků spokojenost s aktuálně vedeným životem v Jižní Koreji, přičemž nejčastěji udávanými důvody byly možnost dělat to, co si dělat přejí, a zlepšení ekonomické situace v porovnání s předchozím životem v KLDK. Naopak nespokojenost s žitím v Korejské republice vyjádřilo 3,5% respondentů a zbývajících část účastníků průzkumu označila svůj život na Jihu za průměrný. Severokorejští utečenci, kteří odpověděli, že se svým nynějším životem spokojeni nejsou, určili jako nejhlavnější příčiny finanční těžkosti a předsudky a diskriminaci ze strany jihokorejské společnosti.¹⁹¹

Osoby, které život v KR neuspokojuje a které útěku litují, jsou často Severokorejci původem ze středních a vyšších vrstev tamější společnosti. I přes jisté objektivního zlepšení životních podmínek se totiž na Jihu citelně snižují jejich postavení a výhody ve společnosti. V uprchlické komunitě jsou nyní rovni ostatním Severokorejčům, poprvé se setkávají s diskriminací a pocitem podřadnosti, což pro jedince, kteří byli zvyklí patřit ke skupině obyvatelstva požívající určitá privilegia, pokořující.¹⁹²

4.2.1.2 Diskriminace a přijetí jihokorejskou společností

Přijetí uprchlíků jihokorejskými spoluobčany nebývá nijak vlídné. Severokorejci se na Jihu potýkají s diskriminací a předsudky tamní společnosti, což výrazně komplikuje jejich cestu k úspěšné adaptaci a navazování společenských vztahů, a to jak romantických, tak i prostě

---

¹⁹⁰ CHUNG, Byung-Ho. Between Defector and Migrant: Identities and Strategies of North Koreans in South Korea. *Korean Studies* [online]. 2008, **32**, s. 13-17 [cit. 2017-02-06]. ISSN 0145840X. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/23718929>

¹⁹¹ 2016 *Pukchanitchalčumin čongčchaktiltchäčosa* [online], 2017. Söul tchükpjölsi: Pukchanitchalčumin čiwön čädan, s. 144-170 [cit. 2017-07-09]. ISBN 978-89-98613-45-7. Dostupné z: http://www.nkrf.re.kr/nkrf/archive/archive_01/kolas/kolasView.do?key=70048056&kind=DAS&q2=

¹⁹² SOHN, Sang-Hee, 2013. Living in a Consumer Society: Adaptation Experiences of North Korean Youth Defectors in South Korea. *Asian and Pacific Migration Journal* [online]. Quezon City: Scalabrini Migration Center, **22**(1), s. 118-119 [cit. 2014-02-06]. Vol. 22, 1. DOI: 10.1177/011719681302200106. ISSN 0117-1968. Dostupné z: <http://amj.sagepub.com/lookup/doi/10.1177/011719681302200106>

přátelských. S generačním posunem a zvyšujícím se časovým odstupem od rozdělení poloostrova dochází k odcizení jeho obyvatel a objevují se lhostejné či přímo negativní názory na otázku budoucího sjednocení Koreje. Jihokorejci přestali své severokorejské protějšky vnímat jako etnické bratry, ale stali se z nich cizí lidé z cizí země s cizí kulturou, na které musí doplácet ze svých daní. Severokorejští utečenci jsou pak trnem v oku také jinak znevýhodněným jihokorejským občanům, kterým se od státu nedostává ani zdaleka takové podpory jako uprchlíkům a kteří se cítí touto politikou ošizeni, a komunitám zahraničních etnických Korejců.¹⁹³

Rozvoji diskriminačních tendencí a negativních stereotypů napomáhá nízké povědomí a absence reálné zkušenosti interakce s uprchlíky na Jihu, což potvrdil i průzkum veřejného mínění z roku 2015 zaměřený na společenské otázky spojené s tématem sjednocení. Jeho výsledky poukazují na skutečnost, že ti z dotázaných, kteří se s utečenci osobně setkali nebo přišli do styku se severokorejskou kulturou, jsou ve svých názorech na severokorejské uprchlíky pozitivnější. Celkově vyjádřilo pocit náklonnosti k utečencům 45,6% dotázaných Jihokorejců. Toto číslo se může zdát nízké, avšak pozitivní je, že se jedná o jistý nárůst oproti výsledkům předchozích let. Nejmenší sympatie se pak objevují mezi mladými lidmi ve věkové skupině od 19 do 29 let. Jihokorejci se zdají nejotevřenější možnosti mít severokorejské sousedy a dále kolegy na pracovišti. O poznání méně tolerantní jsou pak v případě obchodního partnerství se Severokorejci a vůbec nejnegativněji se staví k uzavření mezikorejského manželského svazku.¹⁹⁴

Předsudky a přesvědčení společnosti o charakteru uprchlíků nejsou nijak lichotivé a pro Severokorejce bývají často zraňující. Již od počátku integrace je jihokorejská kultura v porovnání s tou severokorejskou prezentovaná jako pokročilá a civilizovaná, což mezi utečenci vytváří rozpaky a pocit podřadnosti.¹⁹⁵ Uprchlíci jsou vnímáni jako závislí na autoritách, nespolehliví a nezodpovědní a méně solidární část jihokorejské společnosti pak

---

¹⁹³ *Moguge ibangin: Namhane pukchanitchaldžumin* [online]. Söul/ Brussels: International Crisis Group, 2011, s. 18-19 [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: http://old.crisisgroup.org/_/media/Files/asia/north-east-asia/north-korea/208%20Strangers%20at%20Home%20-%20North%20Koreans%20in%20the%20South%20KOREAN.pdf

¹⁹⁴ *2015 Tchongilŭisikčosa* [online], 2016. Söul tchŭkpyölsi: Söultähhakkjo Tchongilpchjŏnghwajŏnguwŏn, s. 250-276 [cit. 2017-07-26]. ISBN 979-11-955093-2-4 93340. Dostupné z: <http://tongil.snu.ac.kr/xe/sub710/69276>

¹⁹⁵ CHUNG, Byung-Ho. Between Defector and Migrant: Identities and Strategies of North Koreans in South Korea. *Korean Studies* [online]. 2008, **32**, s. 15-17 [cit. 2017-02-06]. ISSN 0145840X. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/23718929>

považuje utečence za líné problematické a těžko začlenitelné jedince, jejichž podpora zatěžuje státní rozpočet.¹⁹⁶ Část takových přesvědčení se přirozeně zakládá na reálně pozorovaných tendencích vyskytujících se mezi severokorejskou menšinou v KR, jihokorejská společnost i média však mají v tomto ohledu značné sklony ke generalizaci. Některé předsudky a výroky na adresu Severokorejců jsou pak zcela necitlivé. Jedná se například o odsuzování uprchlíků za jejich sobecký útěk a bezcitné zanechání rodiny a blízkých na Severu či otevřeně projevovanou nedůvěru a odměřenost, která je výsledkem obav z přítomnosti severokorejských tajných agentů na Jihu.¹⁹⁷

Téměř polovina utečenců má pak zkušenost s diskriminací na základě severokorejského původu. Nejviditelnější a nejčastější je diskriminace ze strany široké veřejnosti a dále v zaměstnání a pracovním kolektivu. Nevyhýbá se však ani školnímu prostředí. Severokorejští uprchlíci pak tuto situaci nejčastěji řeší izolací a skrýváním své pravé identity.¹⁹⁸ Z uvedeného důvodu se snaží maskovat svůj severokorejský původ následováním aktuálních trendů rozšířených mezi jihokorejskou populací a osvojením specifík jihokorejské podoby jazyka. Je to totiž právě osobní komunikace, která jejich původ nejčastěji prozradí. I proto je v procesu počáteční integrace jednou z osobních priorit uprchlíků nejenom dosažení lexikální kompetence, ale také vytříbeného místního přízvuku.¹⁹⁹

4.2.1.3 Problém identity

Po příchodu do Korejské republiky se Severokorejci musí vyrovnat také s krizí identity. S automaticky přidělovaným jihokorejským občanstvím rituálně završeným v momentě obdržení osobních dokladů přichází také jisté požadavky místní společnosti. Již od pobytu v hanawonu jsou uprchlíkům předkládány jihokorejské vzorce chování a hodnoty s očekáváním

---

¹⁹⁶ *Ibid.*

¹⁹⁷ MIN, Sung Kil, 2008. Divided Countries, Divided Mind 1: Psycho-Social Issues in Adaptation Problems of North Korean Defectors. In: Psychiatry Investigation [online]. 5(1), s. 4-7 [cit. 2017-06-03]. DOI: 10.4306/pi.2008.5.1.1. ISSN 1738-3684. Dostupné z: <https://synapse.koreamed.org/DOIx.php?id=10.4306/pi.2008.5.1.1>

¹⁹⁸ 2016 *njŏn pukchanitchalčumin inkwŏnŭsik siltchäčosa*, 2016. Sŏul tchŭkpyŏlsi: Kukkaingwŏnŭwŏnhŏ. ISBN 978-89-6114-518-3 93340.

¹⁹⁹ *Moguge ibangin: Namhane pukchanitchaldžumin* [online]. Sŏul/ Brussels: International Crisis Group, 2011, s. 17-19 [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: http://old.crisisgroup.org/_/media/Files/asia/north-east-asia/north-korea/2016%20Strangers%20at%20Home%20-%20North%20Koreans%20in%20the%20South%20KOREAN.pdf

jejich nekritického přijetí a aplikace.²⁰⁰ Jejich předchozí život, vzpomínky a vazby k domovině však nelze vymazat a tyto snahy o „převýchovu“ jsou v jistých směrech kontraproduktivní.

Uprchlíci jsou v otázkách identity rozpolceni a často nejsou schopni sebedefinice uvnitř jihokorejské společnosti. Jejich vztah k domovině je také silně ambivalentní. Severokorejci z KLDR nepřechají z důvodu nenávisti své rodné země, ale kvůli místnímu režimu, který zde nebyl schopen vytvořit podmínky pro bezpečný a spokojený život. Vztek a pocit oklamání tak střídá stesk po domově a blízkých a jistá nostalgie.²⁰¹ Důkazem přetrvávajících vazeb a silného vztahu ke svému rodišti a domovině je i skutečnost, že více než třetina dotázaných vyjádřila přání vrátit se na Sever v případě sjednocení poloostrova.²⁰² V jihokorejské společnosti jsou však i naprosto apolitické sympatie k zemi nepřítelů neakceptovatelné a veřejná kritika a pranýřování severokorejského režimu uprchlíky je stále nejen očekávaná, ale i žádaná.²⁰³ Značná část utečenců však nechce svou zemi takto jednoznačně zatracovat a současně potlačovat svůj severokorejský původ. Neustálý souboj jejich vnitřních hodnot s veřejným přesvědčením pak může vyvolávat úzkost a nejistotu ohledně vlastní totožnosti. Negativní vliv na schopnost přirozené sociální asimilace a tvorby zdravé identity pak mají i další politicky a ideologicky ovlivněné prvky přetrvávající v dnešní jihokorejské společnosti.²⁰⁴

Společně s výše zmíněným pak souvisí i navazování vztahů mimo i vně severokorejské komunity v KR. Jak již bylo naznačeno, Jihokorejci k utečencům příliš blízko nemají, což platí

---

²⁰⁰ CHUNG, Byung-Ho. Between Defector and Migrant: Identities and Strategies of North Koreans in South Korea. *Korean Studies* [online]. 2008, **32**, s. 15-17 [cit. 2017-02-06]. ISSN 0145840X. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/23718929>

²⁰¹ MIN, Sung Kil, 2008. Divided Countries, Divided Mind 1: Psycho-Social Issues in Adaptation Problems of North Korean Defectors. In: *Psychiatry Investigation* [online]. 5(1), s. 2-7 [cit. 2017-06-03]. DOI: 10.4306/pi.2008.5.1.1. ISSN 1738-3684. Dostupné z: <https://synapse.koreamed.org/DOIx.php?id=10.4306/pi.2008.5.1.1>

²⁰² *Homecoming kinsmen or indigenous foreigners?: The case of North Korean re-settlers in South Korea* [online], 2011. Seoul: Citizens' Alliance for North Korean Human Rights, s. 28-29 [cit. 2017-07-26]. ISBN 978-89-88378-27-4. Dostupné z: http://eng.nkhumanrights.or.kr/eng/datacenter/inquiry.php?mode=view&bbs_idx=4014&search_mode=&search_word=&pg=1

²⁰³ *Právě tento tlak na uprchlíky a společenská povinnost splňovat zavedené stereotypy může být jednou z příčin, proč se často jejich svědectví o útrapách života na Severu ukáží jako částečně nepravdivá. Zřejmě nejznámějším případem posledních let se staly výpovědi Sin-tong hjōka, které do knižní formy zpracoval Blaine Harden pod titulem Útěk z Tábora č. 14.* (KIM, Sōng-Kjōng, Tchulpukčae "čari". In: Hankjōre [online]. 2016-04-25 [cit. 2017-07-28]. Dostupné z: <http://www.hani.co.kr/arti/opinion/column/741167.html>)

²⁰⁴ MIN, Sung Kil, 2008. Divided Countries, Divided Mind 1: Psycho-Social Issues in Adaptation Problems of North Korean Defectors. In: *Psychiatry Investigation* [online]. 5(1), s. 6-7 [cit. 2017-06-03]. DOI: 10.4306/pi.2008.5.1.1. ISSN 1738-3684. Dostupné z: <https://synapse.koreamed.org/DOIx.php?id=10.4306/pi.2008.5.1.1>

i naopak. V KLDR jsou Severokorejci systematicky vedeni k nepřátelství ke svým jižním sousedům a i po příchodu do cílové země v nich často zůstává uměle vypěstovaná nedůvěra k místním obyvatelům. Po bližším seznámení s Jihokorejci navíc dochází ke střetu odlišných hodnot, kdy uprchlíci kritizují jejich sobeckost, agresivní soutěživost a individualismus, a zkušenosti s diskriminací či jinak nečestným jednáním. Uprchlíci mají sklony k radikálním úsudkům a jejich vnímání skutečnosti je příliš černobílé, což je odrazem způsobu prezentace skutečností severokorejským režimem. Když tedy utečenci někomu věří, jejich důvěra je téměř bezmezná a jsou dotyčnou osobou lehce manipulovatelní, stejně to však funguje i v opačném případě, kdy dotyčnou osobu nekompromisně zatratí.²⁰⁵

V severokorejské komunitě na Jihu je častá také dobrovolná izolace od většinové společnosti, kdy uprchlíci vyhledávají a navazují kontakty pouze s jinými Severokorejci, výjimečná však není ani distancovanost od vlastní menšinové komunity. Obecně bývají vztahy mezi uprchlíky povrchní a rezervované, a to opět kvůli chronické nedůvěře a podezřavosti vypěstovaným na Severu. Z obav soudů a kritiky ostatních utečenců se mohou stranit důvěrnějším vztahům a odhalení vlastní minulosti. Jejich osudy jsou totiž často velmi komplikované a za některé své skutky pocítují stud. Uprchlická komunita navíc není názorově homogenní a Severokorejci často neschopní kompromisu nezvládají konfrontaci s odlišným míněním jiných osob.²⁰⁶ Na druhou stranu si však někteří uprchlíci na Jihu vytváří velmi silná pouta. Tento jev je nejčastější mezi utečenci, kteří do Korejské republiky přichází osamoceni bez rodiny a svých blízkých. Tito jedinci si tak utváří jakési pseudorodinné vazby, čímž suplují absenci nejdůvěrnějších a nejpevnějších vztahů ze své domoviny.²⁰⁷

4.2.1.4 Jazyková bariéra

Další problém, který pro uprchlíky z našeho pohledu možná nečekaně vyvstává, je problém jazykové bariéry. Nucená separace uživatelů původně jednoho národního jazyka vedla

---

²⁰⁵ *Ibid.*, s. 7-9

²⁰⁶ JEON, Woo Taek, 2000. Issues and problems of adaptation of North Korean defectors to South Korean society: An in-depth interview study with 32 defectors. *Yonsei Medical Journal* [online]. **41**(3), 365 [cit. 2017-07-26]. DOI: 10.3349/ymj.2000.41.3.362. ISSN 0513-5796. Dostupné z: <https://synapse.koreamed.org/DOIx.php?id=10.3349/ymj.2000.41.3.362>

²⁰⁷ BELL, Markus, 2013. Manufacturing Kinship in a Nation Divided: An Ethnographic Study of North Korean Refugees in South Korea. *The Asia Pacific Journal of Anthropology* [online]. **14**(3), 240-255 [cit. 2017-07-04]. DOI: 10.1080/14442213.2013.789070. ISSN 1444-2213. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14442213.2013.789070>

k izolovanému vývoji korejštiny v obou částech poloostrova. Působením odlišných kulturních a jazykových vlivů se tak podoba jazyka užívaného v KR a KLDŘ začala odchylovat, a to až do té míry, kdy limituje porozumění mluvčích. Tato skutečnost se nejviditelněji projevuje právě v případě severokorejských uprchlíků v prostředí jihokorejské společnosti.

Pozorované rozdíly se týkají téměř všech oblastí praktického užití jazyka od přízvuku, intonace a výslovnosti hlásek přes slovní zásobu a význam jednotlivých slov a frází až po gramatické struktury. Nepochybně nejproblematictější je pro severokorejské utečence lexikum běžně užívané Jihokorejci. Korejšťina jižní části poloostrova je totiž v současné době zahlcená anglicismy, stejně jako dalšími lexikálními výpůjčkami z cizích jazyků, které jsou pro nově příchozí Severokorejce zcela nesrozumitelné. Může se jednat o výrazy, pro které má „severokorejšťina“ vlastní odlišné pojmenování či slova přejatá nejčastěji z ruštiny. Výjimkou však nejsou ani výrazy označující skutečnosti, které se v KLDŘ nevyskytují, kdy se nejčastěji jedná o slova spojená s kulturním, politickým a ekonomickým prostředím.²⁰⁸ Mimo slovní zásoby používané výlučně v Korejské republice mají severokorejšťi utečenci často problém s výrazy vyskytujícími se v obou variantách korejského jazyka, avšak jejich význam či užití v kontextu se liší. Ještě komplikovanější je pak situace v případě frazeologismů nebo modifikace jazyka ve specifickém prostředí jakým jsou například internet a komunikační sítě.²⁰⁹

Tyto jazykové nesnáze se dále promítají i do dalších oblastí adaptace. V každodenním životě se uprchlíci jen těžko orientují v produktech, jejichž názvy často tvoří cizí slova transliterovaná z latinky či přímo zapsaná latinkou. Nepřeberné množství převzatých výrazů se pak vyskytuje také v sektoru služeb, reklamní sféře a aktuálně populární kultuře. Neznalost užívané slovní zásoby negativně ovlivňuje zaměstnatelnost Severokorejců, a to především v technických oborech a dalších odvětvích, kde se zpravidla ve velké míře užívá cizojazyčná terminologie. V souvislosti s odborností představuje pro utečence nemalý problém i stále

---

²⁰⁸ *Ve snaze ulehčit severokorejským uprchlíkům tuto situaci a snížit jazykovou bariéru vznikají iniciativy sestavující slovníky zacílené právě na problematické výrazy. K dispozici je utečencům pak i příhodná překladová mobilní aplikace.* (STROTHER, Jason, Korean is virtually two languages, and that's a big problem for North Korean defectors. In: *Public Radio International* [online]. May 19, 2015 [cit. 2017-07-27]. Dostupné z: <https://www.pri.org/stories/2015-05-19/korean-today-virtually-two-languages-and-thats-problem-north-korean-defectors>)

²⁰⁹ KANG, Po-sŏn, 2013. Pukchanitchalčumin tāsang ōhū kjojuk jōngu: haksūp ōhūe juhjōng mit sōndžōng pangbōpūl čungsimūro. *Hangugōkjojukhakhō haksulpalpchjononmunčip* [online]. Vol.2013. Hangugōkjojukhakhō, s. 162-168 [cit. 2017-07-27]. Dostupné z: <http://www.riss.kr/link?id=A99853619>

přítomné částečné užívání čínských znaků, které se z důvodu politiky jazykového purismu v severokorejských textech již nevyskytují.²¹⁰ Rozdíly mezi korejštinami obou států komplikují utečencům také studium a pro severokorejské děti a mladistvé tato skutečnost představuje citelný hendikep. Změna školního prostředí a přivykání si na jiný styl a tempo výuky jsou samy o sobě velmi obtížné. A tím spíše, když studenti zápolí s místním jazykem a porozuměním výukovým materiálům a spolužákům.²¹¹

4.2.2 Aspekty materiální adaptace

Materiální zázemí a finanční stabilita severokorejských uprchlíků je další zásadní oblastí adaptace. Navyknutí na jihokorejské kapitalistické prostředí není pro utečence snadné. Ze Severu si s sebou přináší kolektivistický způsob smýšlení, nesamostatnost a pasivitu, což jejich integraci citelně ztěžuje. Život pod tamním režimem znamenal pouze omezené možnosti a svobodu volby a uprchlíci tak nejsou připraveni na moderní a konzumní způsob života v globalizované společnosti, kde každý den musí dělat stovky, byť banálních, rozhodnutí. Pod tlakem většinové společnosti se podřizují konzumním trendům bez ohledu na svou aktuální finanční situaci a jen obtížně vycházejí s penězi.

Z důvodu nedostačujícího vzdělání a kvalifikace je mezi severokorejskou komunitou vysoká míra nezaměstnanosti. Problémem je pak i odlišnost poznatků a specializace v případě severokorejských odborníků. Uprchlíci často vykonávají podřadné práce a jejich průměrná mzda je výrazně nižší než jihokorejských zaměstnanců, což se odráží na celkové finanční situaci uprchlických domácností. K budoucímu zabezpečení a finanční stabilitě je v jihokorejské společnosti klíčové dobré vzdělání. Mladí Severokorejci se však potýkají s četnými obtížemi během studia a v porovnání se svými novými spolužáky jsou značně znevýhodněni. Jejich cesta za vzděláním, budoucím zaměstnáním i finanční nezávislosti je tak extrémně obtížná a jejich životní a profesní cíle často nenaplněny.

---

²¹⁰ *Moguge ibangin: Namhane pukchanitchaldžumin* [online]. Söul/ Brussels: International Crisis Group, 2011, s. 17-18 [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: http://old.crisisgroup.org/_/media/Files/asia/north-east-asia/north-korea/208%20Strangers%20at%20Home%20-%20North%20Koreans%20in%20the%20South%20KOREAN.pdf

²¹¹ LANKOV, Andrei. Bitter Taste of Paradise: North Korean Refugees in South Korea. In: *The North Korean Refugee Crisis: Human Rights and International Response*. Washington, D. C.: U. S. Committee for Human Rights in North Korea, 2006, s. 64. ISBN 0-9771-1111-3. Dostupné také z: https://www.hrnk.org/uploads/pdfs/The_North_Korean_Refugee_Crisis.pdf

4.2.2.1 Život v konzumní společnosti

Severokorejští utečenci prožili většinu svého života v prostředí totální režimní kontroly a naprosto nefunkční a rigidní centrálně plánované ekonomiky. S prvky a mechanismy tržního prostředí se tak zpravidla setkávají nejprve v Číně, kde je však jejich ekonomická aktivita vzhledem k nelegálnosti jejich pobytu více než limitovaná. Po vstupu do jihokorejské společnosti a ekonomického prostředí tak uprchlíci si tak na specifika místního trhu jen obtížně přivykají. Nelehkým úkolem je pak pro ně také pochopit principy a zvyknout si na konzumní zaměření společnosti a její vliv na jedince.

Ihned od počátku integrace jsou uprchlíci vystaveni tlaku vysoce rozvinutého materialismu a spotřebního zaměření moderní jihokorejské společnosti, kterému velmi snadno podléhají. Příchozí Severokorejci považují za důležité nevybočovat z řady, a tak i oni přebírají chování většinové společnosti a snaží se držet krok s Jihokorejci. Především mladí uprchlíci těžko odolávají a často se až nedobrovolně přizpůsobují módním a technickým trendům, které se každou sezónu mění. Utrácejí peníze za nejnovější značkové produkty, oblečení a služby, přestože jim to jejich finanční situace nedovoluje.²¹²

Neznalí fungování trhu však nejsou schopni orientace mezi nepřehlednými možnostmi, informacemi a produkty. Právě neomezená dostupnost a široká nabídka, které na Severu postrádali, jim nyní působí obtíže a často je v jejich volbě také subjektivně omezuje. Aby se totiž Severokorejci vyhnuli stresujícímu rozhodování a případné negativní zkušenosti, mají ve zvyku nakupovat zpravidla na jim známých místech pouze ověřené produkty. Netuší totiž, na základě čeho z nabízených produktů vybírat, jaké informace si před koupí ověřit a nemají představu, jakou hodnotu zboží má a jaká cena je tedy přijatelná.²¹³

Utečenci jsou navíc z nedostatku zkušeností a nevědomosti zprvu až příliš důvěřiví. Lehce se tak stanou oběťmi agresivní a lživé reklamy a podvodů. Průzkum provedený neziskovou organizací podporující integraci Severokorejců v Korejské republice zkoumal

---

²¹² CHUNG, Byung-Ho. Between Defector and Migrant: Identities and Strategies of North Koreans in South Korea. *Korean Studies* [online]. 2008, **32**, s. 18-19 [cit. 2017-02-06]. ISSN 0145840X. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/23718929>

²¹³ SOHN, Sang-Hee, 2013. Living in a Consumer Society: Adaptation Experiences of North Korean Youth Defectors in South Korea. *Asian and Pacific Migration Journal* [online]. Quezon City: Scalabrini Migration Center, **22**(1), s. 119-121 [cit. 2014-02-06]. Vol. 22, 1. DOI: 10.1177/011719681302200106. ISSN 0117-1968. Dostupné z: <http://amj.sagepub.com/lookup/doi/10.1177/011719681302200106>

spotřebitelské chování uprchlíků a jejich poznatků týkajících se tuzemského trhu. Odpovědi vyjevily negativní zkušenosti a neetické obchodní praktiky, se kterými se uprchlíci setkávají. Z tohoto pohledu se mezi spotřebním zbožím ukázala jako nejproblematictější odvětví obchod s mobilními telefony, prodej oblečení a obuvi a mnohdy také elektroniky. Nejčastěji pramenila nespokojenost s pořízeným zbožím z jeho nedostatečné kvality a příliš vysoké a neodpovídající ceny. Ze služeb se pak nejhůře umístily pojišťovací služby a poskytovatelé internetu. Právě v oblasti služeb se výrazně projevuje nezkušenost a nedostatečná orientace severokorejských uprchlíků na trhu, kdy často na základě klamných či nedostatečných informací a bez předchozího ověření tvrzení obchodníků uzavírají nevýhodné smlouvy. Alarmující je, že až polovina z dotázaných uprchlíků se stala obětí nelegálního a podvodného jednání, které jim způsobilo finanční újmu. Ve většině případů se jednalo o nalákání utečenců do pyramidových programů, dále o telefonický phishing a podvody v pojišťovníctví.²¹⁴

4.2.2.2 Nezaměstnanost

Přetrvávajícím problémem Severokorejců na Jihu je vysoká míra nezaměstnanosti, která v roce 2016 dosahovala 5,1%.²¹⁵ Vývoj nezaměstnanosti severokorejské menšiny je uveden v tabulce 9. Z těch, kteří uplatnění našli, má navíc pouze zhruba polovina standardní pracovní poměr. Zbývající část zaměstnaných Severokorejců pak pracuje formou dočasné brigády či je zaměstnavateli najímaná a placená den ode dne. Tito uprchlíci tak nemají jistotu stálé práce a tedy ani stálého příjmu, což ohrožuje jejich finanční stabilitu.²¹⁶

---

²¹⁴ PAK, Jong-sök a Hje-il WŎN. *Ukchanitchalčumine sobisiltchä mit sobiüisik čosa Jöngu: Pukchanitchalčumine sobisiltchä mit sobiüisik čosa Jöngu* [online], 2010. Hanguksobičawön, s. 36-43 [cit. 2017-07-28]. Dostupné z:

http://price.tgate.or.kr/brd/m_46/view.do?seq=1330&srchFr=&srchTo=&srchWord=&srchTp=&itm_seq_1=4&itm_seq_2=0&multi_itm_seq=0&company_cd=&company_nm=&page=14#report_tab01

²¹⁵ Tchonggjedžarjo. *Tchongilbu* [online]. Söul tchükpjölši: Tchongilbu [cit. 2017-02-06]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=3099>

²¹⁶ 2016 *Pukchanitchalčumin čöngčchaktiltchäčosa* [online], 2017. Söul tchükpjölši: Pukchanitchalčumin čiwön čädan, s. 223-373 [cit. 2017-07-09]. ISBN 978-89-98613-45-7. Dostupné z:

http://www.nkrf.re.kr/nkrf/archive/archive_01/kolas/kolasView.do?key=70048056&kind=DAS&q2=

Tabulka 9 - Míra nezaměstnanosti utečenců v průběhu let

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Míra nezaměstnanosti (%)	9,5	13,7	9,2	12,1	7,5	9,7	6,2	4,8	5,1

Pramen: Tchonggjedžarjo. Tchongilbu, vlastní zpracování²¹⁷

Získání zaměstnání je pro severokorejské utečence obtížné hned z několika důvodů. Po příchodu na Jih je, i přes možnost uznání v KR, téměř veškeré jejich dosažené vzdělání a kvalifikace ze Severu nehodnotné. Bohužel k dosažení kvalifikace k získání stálé práce, případně práce s vyšší než minimální mzdou ve většině případů tříměsíční trénink v hanawonu nestačí. Problém najít vhodnou práci mají i ti, kteří mají z KLDK zkušenost s výše postavenými a odbornými pracovními pozicemi. Jedním z důvodů je absence konexí a kontaktů z univerzit (hagjŏn), které jsou v Korejské republice důležitým faktorem, který Jihokorejci usnadňuje jak společenský, tak pracovní život. Vzhledem k technické vyspělosti Jihu se odborné poznatky liší a na Severu jsou často užívány rozdílné a zastaralé postupy a technologie. Velkou překážkou je pak také neschopnost obsluhovat moderní informační techniku či neznalost cizích jazyků.²¹⁸

Na severokorejské utečence tak na pracovním trhu čekají především podprůměrně placené a nekvalifikované práce. Část uprchlíků tuto realitu a její důvody neakceptuje a odmítá přijímat obyčejné a podřadné práce. Srovnávají se totiž s Jihokorejci a místo absence kvalifikace si tuto skutečnost vysvětlují diskriminací. Protipólem jsou pak ti Severokorejci, kteří se snaží získat stálou práci co nejdříve po příchodu na Jih, a to již jakkoliv druhořadou, aby mohli přilepšovat svým blízkým na Severu a případně našetřit dostatečnou částku, ze které by byli schopni zaplatit převaděče a dostat je do Korejské republiky.²¹⁹

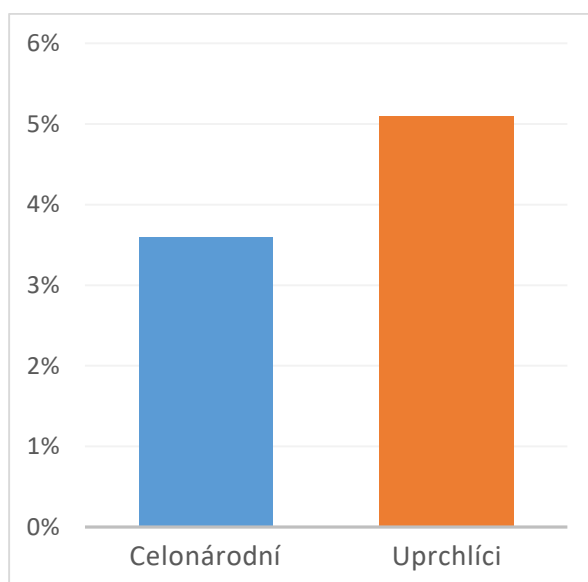
²¹⁷ Tchonggjedžarjo. *Tchongilbu* [online]. Sŏul tchŭkpjŏlsi: Tchongilbu [cit. 2017-02-06]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=3099>

²¹⁸ *Moguge ibangin: Namhane pukchanitchaldžumin* [online]. Sŏul/ Brussels: International Crisis Group, 2011, s. 14-17 [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: http://old.crisisgroup.org/_/media/Files/asia/north-east-asia/north-korea/208%20Strangers%20at%20Home%20-%20North%20Koreans%20in%20the%20South%20KOREAN.pdf

²¹⁹ CHUNG, Byung-Ho. Between Defector and Migrant: Identities and Strategies of North Koreans in South Korea. *Korean Studies* [online]. 2008, **32**, s. 19-20 [cit. 2017-02-06]. ISSN 0145840X. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/23718929>

Další výzvou v pracovní sféře je pak setrvání v zaměstnání, jehož průměrná doba je u Severokorejců 23 měsíců. Utečenci si obtížně navykají na pracovní morálku i typicky jihokorejské poměry v zaměstnání, mají problém pracovat samostatně a projevovat iniciativu. I to pak limituje profesní možnosti a uplatnění Severokorejců. Podle průzkumu převládajících tendencí v zaměstnanosti severokorejské komunity pracuje téměř 30% uprchlíků ve výrobě a dále následují ubytovací a stravovací služby. Bez mála polovina zaměstnanců severokorejského původu stráví na pracovišti týdně 45 hodin a více a průměrná výše jejich mzdy se pohybuje kolem 1,6 mil. KRW.²²⁰ Grafické porovnání s celonárodními hodnotami míry nezaměstnanosti, doby setrvání na jednom pracovním místě a průměrné mzdy je možné shlédnout v grafech 2, 3 a 4 pod textem.

Graf 2 - Míra nezaměstnanosti

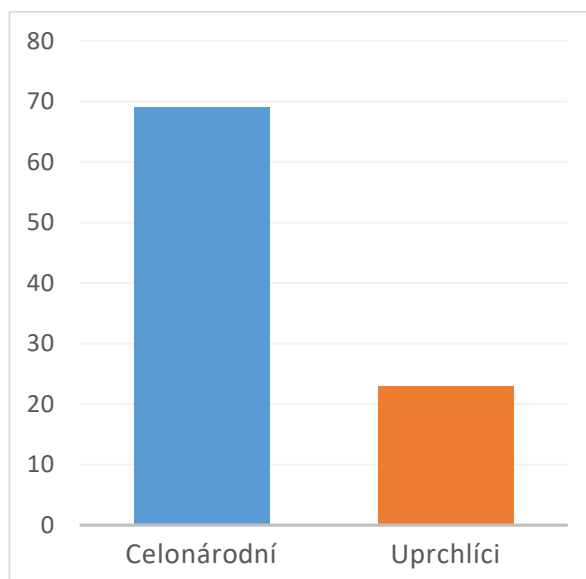

Pramen: 2016 Pukchanitchalčumin čöngčhaktiltchäčosa²²¹

²²⁰ 2016 Pukchanitchalčumin čöngčhaktiltchäčosa [online], 2017. Söul tchükpjölsi: Pukchanitchalčumin čiwön čädan, s. 223-373 [cit. 2017-07-09]. ISBN 978-89-98613-45-7. Dostupné z: http://www.nkrf.re.kr/nkrf/archive/archive_01/kolas/kolasView.do?key=70048056&kind=DAS&q2=

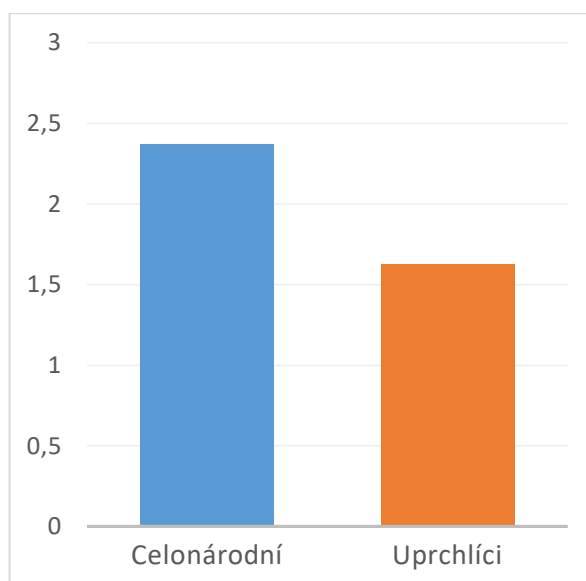
²²¹ *Ibid.*

Graf 3 – Doba setrvání v zaměstnání (v měs.)

Pramen: 2016 Pukchanitchalčumin čöngčhaktiltchäčosa²²²

Graf 4 - Průměrná mzda (mil. KRW)

Pramen: 2016 Pukchanitchalčumin čöngčhaktiltchäčosa²²³

---

²²² Ibid.

²²³ Ibid.

4.2.2.3 Finanční situace

S nezaměstnaností, nízkými mzdami uprchlíků a závislostí na finanční podpoře vlády pak přichází problémy nedostačujících finančních prostředků. Počáteční investice po příchodu na Jih jsou samozřejmě nejvyšší, důvodem však není pouze nutnost vybavit se základními věcmi potřebnými ke každodennímu životu, ale také fakt, že velký počet uprchlíků dluží a splácí peníze lidem, kteří jim pomohli dostat se na území Korejské republiky. Neznalost fungování tržní ekonomiky uprchlíky samozřejmě také velmi znevýhodňuje a zorientování se v tomto systému pro ně není snadné. Ze Severu si navíc přinášejí návyk žít ze dne na den, takže většina z nich není schopna si rozpočítat své příjmy tak, aby s nimi vyšla na celý měsíc. K tomu se váže i nepochopení uprchlíků k myšlence spoření peněz a jejich nedůvěra v banky a jiné finanční instituce.²²⁴

Severokorejci na Jihu se mohou stát oběťmi finančních podvodů, které jsou přímo zacílené na uprchlíky a kvůli kterým mohou přijít o vysoké částky peněz. Špatné hospodaření a spravování financí má za následek vysokou míru zadluženosti mezi severokorejskými utečenci. Až 60% z nich má nesplacené finanční závazky v hodnotě 500 tis.²²⁵ Často se velmi brzy po příchodu na Jih zadluží a někdy se stávají oběťmi finančních podvodů, které jsou přímo cílené na důvěřivé uprchlíky. Jak již bylo uvedeno v předchozích kapitolách, utečenci jen obtížně odolávají jihokorejskému konzumu, mnohdy zbytečně utrácí za nepotřebné zboží a uniká jim hodnota peněz.²²⁶

Mezi uprchlíky je také běžné posílat určitý peněžní obnos příbuzenstvu na Sever. Tato služba však není zadarmo a určité procento z částky si bere třetí strana. Stejně jako se se zvýšenou ostrahou hranic KLDK zvyšují poplatky převaděčům, zvyšuje se i cena doručení peněz. A právě náklady vynaložené v souvislosti s kontaktem blízkých na Severu či přímo

---

²²⁴ SOHN, Sang-Hee, 2013. Living in a Consumer Society: Adaptation Experiences of North Korean Youth Defectors in South Korea. *Asian and Pacific Migration Journal* [online]. Quezon City: Scalabrini Migration Center, 22(1), s. 119-121 [cit. 2014-02-06]. Vol. 22, 1. DOI: 10.1177/011719681302200106. ISSN 0117-1968. Dostupné z: <http://amj.sagepub.com/lookup/doi/10.1177/011719681302200106>

²²⁵ 2016 *Pukchanitchalčumin čongčchaktiltchäčosa* [online], 2017. Söul tchükpjölsi: Pukchanitchalčumin čiwön čädan, s. 223-373 [cit. 2017-07-09]. ISBN 978-89-98613-45-7. Dostupné z: http://www.nkrf.re.kr/nkrf/archive/archive_01/kolas/kolasView.do?key=70048056&kind=DAS&q2=

²²⁶ SOHN, Sang-Hee. Living in a Consumer Society: Adaptation Experiences of North Korean Youth Defectors in South Korea. In: *Asian and Pacific Migration Journal* [online]. Quezon City: Scalabrini Migration Center, 2013 [cit. 2014-02-19]. Vol. 22, 1. ISSN 0117-1968. Dostupné z: http://www.smc.org.ph/administrator/uploads/apmj_pdf/APMJ2013V22N1ART5.pdf

zaplacení převaděčům za pomoc s jejich útekem značně zatěžuje rozpočet utečenců na Jihu.²²⁷ Vinou spirály finančních a dalších problémů se pak severokorejští uprchlíci mohou stát pachateli trestné činnosti.

4.2.2.4 Komplikace v procesu vzdělávání

Profesionální uplatnění a následně tedy i finanční zabezpečení ovlivňuje dosažené vzdělání. Drtivá většina Severokorejců však na Jih přichází s nedostatečnými znalostmi na to, aby se mohla zapojit do studia se svými jihokorejskými vrstevníky. Vzdělávací proces těchto dětí a mladých dospělých je narušen jejich útekem a cestou do Korejské republiky. Během této doby tak dochází k nedobrovolnému přerušení školní docházky, a to až na několik let. Po příchodu na Jih jsou tak nuceni absolvovat výuku s mladšími spolužáky. Vzniklá věková propast pak způsobuje vykořenění z kolektivu a zahanbení.²²⁸

Mimo to mají utečenci problém zvyknout si na naprosto odlišné prostředí a styl a rychlé tempo výuky. Severokorejci jsou ze své rodné země poznamenáni silně ideologicky zaměřeným vzděláváním. Následkem toho se musí po příchodu na Jih některé znalosti a fakta doplnit až kompletně přeučit. Jednoznačným příkladem může být například historie. Jiné vyučované předměty jsou pro ně zcela neznámé a jejich studium začínají od naprostých základů. Nejvýrazněji zaostávají severokorejští utečenci za svými jihokorejskými spolužáky v případě anglického jazyka, na jehož výuku se v Korejské republice klade nesmírný důraz.²²⁹

Jihokorejské děti a mládež navíc mimo školních hodin dochází také na kurzy do soukromých vzdělávacích institucí, což finanční možnosti uprchlíků nedovolují. Prohlubují se tak vědomostní rozdíly a pocit nedostatečnosti zakoušený severokorejskými uprchlíky. Vysoce konkurenční a výběrové prostředí jihokorejských škol a ambiciózní přístup studentů i jejich rodičů je Severokorejcem cizí a prosadit se je pro ně velmi obtížné.²³⁰

---

²²⁷ CHUNG, Byung-Ho. Between Defector and Migrant: Identities and Strategies of North Koreans in South Korea. *Korean Studies* [online]. 2008, **32**, s. 19-20 [cit. 2017-02-06]. ISSN 0145840X. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/23718929>

²²⁸ CHUNG, Byung-Ho. Between Defector and Migrant: Identities and Strategies of North Koreans in South Korea. *Korean Studies* [online]. 2008, **32**, s. 20-21 [cit. 2017-02-06]. ISSN 0145840X. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/23718929>

²²⁹ LEE, Andrea Rakushin, Transformative Learning: Reflections and Dreams of North Korean Refugees in South Korea. In: *International Journal of Global Education* [online]. Vol 4, No 4. s. 13-15 [cit. 2017-7-28]. ISSN 2146-9296. Dostupné z: <http://www.ijge.info/ojs/index.php/ijge/article/view/444/542>

²³⁰ *Ibid.*

Vzhledem ke znevýhodnění severokorejských studentů nabízí vláda uprchlíkům speciální vysokoškolská stipendia. Jejich využití samozřejmě rozšiřuje jejich studijní možnosti, avšak nijak závratně. Systém vládní podpory dovoluje utečencům využít přijetí na univerzitu ve zvláštním řízení, kdy jim často poskytnou možnost studia školy s velmi vysokým standardem či přímo jedny z nejprestižnějších univerzit v KR. Aby však mohli severokorejští studenti čerpat vládní stipendium, je nutné si udržet stanovené akademické výsledky. Zde tak nastává velmi paradoxní situace, kdy je škola velkoryse přijala ke studiu, avšak dosažení požadovaných výsledků je pro ně v takto mimořádně kompetitivním prostředí, kde jejich spolužáci byli již od dětství intenzivně připravováni s cílem vystudovat špičkovou univerzitu, nereálné. Mezi uprchlíky je tak vysoká míra nedokončení vysokých škol. Ti, kteří však dostudovat zvládnou, mají velmi vysokou šanci na absolutní začlenění.²³¹

---

²³¹ CHUNG, Byung-Ho. Between Defector and Migrant: Identities and Strategies of North Koreans in South Korea. *Korean Studies* [online]. 2008, **32**, s. 20-21 [cit. 2017-02-06]. ISSN 0145840X. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/23718929>

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce uceleně představuje komplikovanou problematiku severokorejských uprchlíků přicházejících do Korejské republiky a jejich začleňování do místní společnosti. Práce představuje vývoj nahlížení na uprchlickou otázku a systému uprchlíkům poskytované podpory. Detailně pak tento systém a jeho funkci v rozličných oblastech života a integrace utečenců popisuje. Nakonec uvádí nejčastější problémy, se kterými se uprchlíci na Jihu musí vyrovnávat, a nekriticky srovnává systém vládní podpory pro uprchlíky a reálný proces adaptace.

V první úvodní kapitole je popsána demografická struktura příchozích uprchlíků. Data potvrzují převahu ženských uprchlic a mladší generace, což jsou klíčové informace, jelikož se od těchto skutečností odvíjí i nejčastější problémy adaptace. Co se týká počtů příchozích uprchlíků, od nástupu nového vůdce Kim Čong-ŭna je možné pozorovat dramatický pokles Severokorejců vstupujících do Korejské republiky, což je způsobeno zvýšenou ostrahou a kontrolou hranic a s tím související extrémně vysokou cenou služeb převaděčů. Mimo jiné zde také rozvíjím postoj Číny, která uprchlíky principiálně repatriuje, odmítám její přístup a argumentuji jejich nezpochybnitelným statutem uprchlíků *sur place*.

Druhá kapitola s názvem Historický vývoj uprchlické otázky se věnuje migraci na poloostrově v průběhu let od prvních uprchlíků po osvobození Koreje v roce 1945. Zdůvodňuje, proč a jak se migrační trendy měnily a jak na ně reagovala Korejská republika a její představitelé. Postavení severokorejských utečenců na Jihu se postupně měnilo a snižovalo. Z oslavovaných hrdinů a důkazů vítězství kapitalismu, kterými byli během studené války, se pro jižní stát stali nechtěnou konsekvencí rozděleného poloostrova. S rostoucím počtem příchozích utečenců se pak citelně snížila i poskytovaná podpora a započala první integrační krize.

Nejdelší a nejčlenitější kapitola, která je třetí v pořadí, podrobně představuje současnou podobu podpůrného systému a jeho složky a programy. Popisuje podporu poskytovanou před a bezprostředně po příchodu do Korejské republiky, jejíž klíčovou součástí je také tříměsíční přípravný program v hanawŏnu. Jeho úkolem je připravit uprchlíky na odlišné kulturní a ekonomické prostředí a společnost Jižní Koreje a na který pak částečně navazují také regionální hana centra. Kapitola se dále věnuje systému finančních bonusů a pobídek, jehož koncept byl

zaveden s cílem motivovat uprchlíky ke vzdělávání, zvyšování kvalifikace a zdravé zaměstnanosti. Už z pohledu na oblasti, které vládní podpora severokorejských uprchlíků pokrývá, je patrné, že se jedná o svého druhu jedinečný a vysoce komplexní systém. Samotný teoreticky promyšlený koncept však nestačí a otázkou zůstává, jak jsou služby reálně vykonávány a zda je plně využit potenciál systému, nad čímž vyjádřilo pochybnost mnoho odborníků. Kromě oficiální podpory jihokorejského státu je na konci kapitoly zmíněna také podpora ze strany nevládních subjektů a nejznámější organizace.

Poslední kapitola pojednává o reálné situaci severokorejských utečenců na Jihu a skutečnostech komplikující jejich adaptaci či snižující její potencionální úspěšnost. Jako jednu z prvních podmínek, která musí být splněna, aby se uprchlíci mohli plnohodnotně zapojit do společnosti, udává text stabilizaci fyzického a psychického zdravotního stavu, který je narušený nevyhovujícími životními podmínkami na Severu a psychickými traumaty. Další problémy během adaptace se pak týkají kulturních a společenských odlišností a hodnot, které jsou pro Severokorejce ovlivněné socialistickou doktrínou nepochopitelné. Pro svůj původ a jiné smýšlení jsou často jihokorejskou společností stigmatizováni a diskriminováni. Na druhou stranu se však ukazuje, že utečenci jsou ve vnímání diskriminačních tendencí příliš citliví a často si jimi vysvětlují i situace, ve kterých se o diskriminaci nejedná.

Nesnadný je pro uprchlíky přechod do kapitalistického ekonomického systému a konzumní společnosti, kde je každý odpovědný sám za sebe a za svoje činy. Neschopnost hospodařit s penězi se odráží v jejich finanční bilanci a může končit vážným zadlužením. Mezi uprchlíky je navíc vysoká míra nezaměstnanosti. V tomto ohledu je pro Severokorejce na Jihu obrovským hendikepem nízká hodnota jejich vzdělání a kvalifikace získané v KLTR z důvodu nekorespondující úrovně. Vystudování jihokorejských univerzit či profesní zkouška odbornosti se pak často ukáže jako příliš náročná.

Práce vypovídá o nesmírné komplikovanosti adaptace severokorejských uprchlíků na Jihu a výrazné provázanosti jednotlivých problémů v jejím procesu. Ukázalo se, že totožný původ je faktorem, který má na integrační schopnost velmi omezený vliv. Ani asistence poskytovaná jihokorejským státem, která je víc než velkorysá v porovnání s jinými nuceně migrujícími skupinami, není zdaleka řešením s absolutními výsledky. Obecně lze tedy konstatovat, že ani příznivé podmínky a předpoklady k úspěšnému začlenění do společnosti

nejsou zárukou bezproblémové a hladké integrace. Otázkou tak zůstává, zda a jak je možné adaptaci dále ovlivnit pozitivním směrem.

Problematika severokorejských uprchlíků je pro jihokorejský stát velmi palčivá. Kdyby totiž, ať už z jakéhokoliv důvodu, došlo k náhlému kolapsu KLDR, pravděpodobně by vypukla dočasná masová migrace do jižní části poloostrova, kde by se jihokorejská a severokorejská populace střetávala a kde by docházelo ke vzájemnému sociálnímu tření a konfliktům. Z principu své politiky a rétoriky by zřejmě byla Korejská republika přinucena převzít odpovědnost za Severokorejce na poloostrově a postupně je asimilovat. Podle současného stavu se však zdá, že by v takovéto situaci neuspěla.

Vypracované téma v této práci může vzhledem k pokrytí jak teoretického, tak praktického rámce uprchlické problematiky sloužit jako souborný informativní podklad pro další návazné zkoumání, které by si zasloužila především oblast nevládních organizací nápomocných severokorejským utečencům, kterými se, vyjma těch nejprominentnějších, mnoho autorů nezabývá. Vzhledem k zachování určité přehlednosti a také rozumného rozsahu práce jsem se této oblasti nemohla věnovat podrobněji, a proto bych se dále ráda zabývala právě působením nevládních, náboženských, neziskových a dobrovolnických iniciativ.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Legislativní prameny

- *Kukkajugongdža mit wöllum küsundža tchŭkpiöl wŏnhobŏp*. Kukpangbu, Kukkapohunčchŏ, 1962, zákon číslo 1053. Dostupné také z: <http://www.law.go.kr/lsInfoP.do?lsiSeq=5286&ancYd=19620416&ancNo=01053&efYd=19620416&nwJoYnInfo=N&efGubun=Y&chrClsCd=010202#0000>
- *Kukkajugongdža mit wöllum küsundža tchŭkpiöl wŏnhobŏp*. Kukpangbu, Kukkapohunčchŏ, 1965, zákon číslo 1717. Dostupné také z: <http://www.law.go.kr/lsInfoP.do?lsiSeq=5288&ancYd=19651214&ancNo=01717&efYd=19651214&nwJoYnInfo=N&efGubun=Y&chrClsCd=010202#0000>
- *Kukkajugongdža mit wöllum küsundža tchŭkpiöl wŏnhobŏp*. Kukpangbu, Kukkapohunčchŏ, 1974, zákon číslo 2715. Dostupné také z: <http://www.law.go.kr/lsInfoP.do?lsiSeq=5417#0000>
- *Kunsawŏnhoposangbŏp*. Kukpangbu, Kukkapohunčchŏ, 1980, zákon číslo 3222. Dostupné také z: <http://www.law.go.kr/lsInfoP.do?lsiSeq=5452#0000>
- *Pukchan itchalčumine poho mit čŏngčchakčiwŏne kwanhan pŏmnjul*. Tchongilbu, 1997, zákon číslo 5259. Dostupné také z: <http://www.law.go.kr/LSW/lsInfoP.do?lsiSeq=4303&ancYd=19970113&ancNo=05259&efYd=19970714&nwJoYnInfo=N&efGubun=Y&chrClsCd=010202#0000>
- *Pukchan itchalčumine poho mit čŏngčchakčiwŏne kwanhan pŏmnjul*. Tchongilbu, 2007, zákon číslo 8269. Dostupné také z: <http://www.law.go.kr/LSW/lsInfoP.do?lsiSeq=77167&ancYd=20070126&ancNo=08269&efYd=20070227&nwJoYnInfo=N&efGubun=Y&chrClsCd=010202#0000>
- *Pukchan itchalčumine poho mit čŏngčchakčiwŏne kwanhan pŏmnjul*. Tchongilbu, 2009, zákon číslo 9358. Dostupné také z: <http://www.law.go.kr/LSW/lsInfoP.do?lsiSeq=91390&ancYd=20090130&ancNo=09358&efYd=20090731&nwJoYnInfo=N&efGubun=Y&chrClsCd=010202#0000>
- *Pukchan itchalčumine poho mit čŏngčchakčiwŏne kwanhan pŏmnjul*. Tchongilbu, 1999, zákon číslo 6056. Dostupné také z: <http://www.law.go.kr/LSW/lsInfoP.do?lsiSeq=61303&ancYd=19991228&ancNo=06056&efYd=20000101&nwJoYnInfo=N&efGubun=Y&chrClsCd=010202#0000>
- *Pukchan itchalčumine poho mit čŏngčchakčiwŏne kwanhan pŏmnjul*. Tchongilbu, 2001, zákon číslo 6474. Dostupné také z: <http://www.law.go.kr/LSW/lsInfoP.do?lsiSeq=61304&ancYd=20010524&ancNo=06474&efYd=20011001&nwJoYnInfo=N&efGubun=Y&chrClsCd=010202#0000>
- *Pukchan itchalčumine poho mit čŏngčchakčiwŏne kwanhan pŏmnjul*. Tchongilbu, 2014, zákon číslo 12278. Dostupné také z: <http://www.law.go.kr/LSW/lsInfoP.do?lsiSeq=150393&ancYd=20140121&ancNo=12278&efYd=20140422&nwJoYnInfo=N&efGubun=Y&chrClsCd=010202#0000>

- *Pukchan itchalčumine poho mit čöngčhakčiwöne kwanhan põmnjul*. Tchongilbu, 2016, zákon číslo 14275. Dostupné také z: <http://www.law.go.kr/LSW/lsInfoP.do?lsiSeq=187534&ancYd=20161115&ancNo=14275&efYd=20161115&nwJoYnInfo=Y&efGubun=Y&chrClsCd=010202#0000>

Bílé knihy

- *Tchongil päksö 1997* [online], 1997. Söul tchükpjöl'si: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1495>
- *Tchongil päksö 1998* [online], 1998. Söul tchükpjöl'si: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1495>
- *Tchongil päksö 2000* [online], 2000. Söul tchükpjöl'si: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1494>
- *Tchongil päksö 2004* [online], 2004. Söul tchükpjöl'si: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1494>
- *Tchongil päksö 2006* [online], 2006. Söul tchükpjöl'si: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1494>
- *Tchongil päksö 2008* [online], 2008. Söul tchükpjöl'si: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1494>
- *Tchongil päksö 2009* [online], 2009. Söul tchükpjöl'si: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1494>
- *Tchongil päksö 2013* [online], 2013. Söul tchükpjöl'si: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1493>
- *Tchongil päksö 2014* [online], 2014. Söul tchükpjöl'si: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1493>
- *Tchongil päksö 2015* [online], 2015. Söul tchükpjöl'si: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1493>
- *Tchongil päksö 2016* [online], 2016. Söul tchükpjöl'si: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1493>
- *Tchongil päksö 2017* [online], 2017. Söul tchükpjöl'si: Tchongilbu [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1493>
- *White Paper on Human Rights in North Korea 2015* [online], 2015. Seoul: Korea Institute for National Unification [cit. 2017-08-02]. Dostupné z: http://www.kinu.or.kr/www/jsp/eng/report_view.jsp?menuIdx=648&category=000%20%EC%9D%B8%EA%B6%8C&thisPage=1&contId=1472282

Další zdroje

- *2011 njöndo jesan mit kigūmunjongkjehögan käjo*, 2011. Söul tchükpjöl'si: Tchongilbu. Dostupné také z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1585&mode=view&page=&cid=18991>

- 2015 *Tchongilüisikčosa* [online], 2016. Söul tchükpjölsi: Söultähakkjo Tchongilpchjōnghwajōnguwōn, s. 250-276 [cit. 2017-08-02]. ISBN 979-11-955093-2-4 93340. Dostupné z: <http://tongil.snu.ac.kr/xe/sub710/69276>
- 2016 *njön pukchanitchalčumin inkwōnūsik siltchäčosa*, 2016. Söul tchükpjölsi: Kukkainkwōnūwōnhö. ISBN 978-89-6114-518-3 93340.
- 2016 *Pukchanitchalčumin čōngčhaktiltchäčosa* [online], 2017. Söul tchükpjölsi: Pukchanitchalčumin čiwōn čādan, s. 223-373 [cit. 2017-08-02]. ISBN 978-89-98613-45-7. Dostupné z:
- 2017 *njön čijōkčōkūngsentchō unjōngmānjuōl* [online], 2017. Tchongilbu [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <https://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1566&mode=view&page=&cid=47336>
- America's \$100,000 Deal with a North Korean Defector. In: *Politico Magazine* [online]. March 17, 2015 [cit. 2017-02-09]. Dostupné z: <http://www.politico.com/magazine/story/2015/03/north-korean-defector-mig-fighter-pilot-harden-116146>
- BELL, Markus, 2013. Manufacturing Kinship in a Nation Divided: An Ethnographic Study of North Korean Refugees in South Korea. *The Asia Pacific Journal of Anthropology* [online]. 14(3), 240-255 [cit. 2017-08-02]. DOI: 10.1080/14442213.2013.789070. ISSN 1444-2213. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14442213.2013.789070>
- Čōngčhakčiwōnčedo: Hjōmnjōk netchūwōkchū kučchuk, *Tchongilbu* [online]. Söul tchükpjölsi: Tchongilbu [cit. 2017-08-02]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1450>
- FOLEY, James A. 'Ten Million Families': Statistic or Metaphor? *Korean Studies* [online]. 2001, 25(1), s. 100-105 [cit. 2017-02-06]. ISSN 0145840X. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/23719473>
- Gov't to give upwards to 1 bln won to defectors with N.K. secrets, In: Yonhap News Agency [online]. 2017/03/05 [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://english.yonhapnews.co.kr/search1/2603000000.html?cid=AEN20170305000200315>
- HAGGARD, Stephan a Marcus NOLAND. *Hunger and Human Rights: The Politics of Famine in North Korea*. Washington, D. C.: U. S. Committee for Human Rights in North Korea, 2005, s. 18. ISBN 0-9771-1110-5. Dostupné také z: https://www.hrnk.org/uploads/pdfs/Hunger_and_Human_Rights.pdf
- *Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status under the 1951 Convention and the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees* [online], 1979. Geneva: UNHCR [cit. 2017-08-02]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/4d93528a9.pdf>
- HIGGINS, Andrew. In Siberia's last gulag. In: *Independent* [online]. 26 June 1994 [cit. 2017-02-09]. Dostupné z: <http://www.independent.co.uk/arts-entertainment/in-siberias-last-gulag-conditions-in-north-koreas-russian-logging-camps-originally-built-for-1425245.html>
- *Homecoming kinsmen or indigenous foreigners?: The case of North Korean re-settlers in South Korea* [online], 2011. Seoul: Citizens' Alliance for North Korean Human

Rights, s. 28-29 [cit. 2017-08-02]. ISBN 978-89-88378-27-4. Dostupné z: http://eng.nkhumanrights.or.kr/eng/datacenter/inquiry.php?mode=view&bbs_idx=4014&search_mode=&search_word=&pg=

- HWANG, Na-mi, 2004. *Pukchane usõnsunü pogõnmundžewa hjanghu kwadže* [online]. Sedžong tchūkpjōlčāčchisi: Hangukpogõnsahōjōnguwōn [cit. 2017-08-02]. Dostupné z: <http://repository.kihasa.re.kr:8080/handle/201002/5050>
- CHO, Sun Wook, So Hee LEE, Eun Sil KOH, Si Eun KIM a Seok Joong KIM, 2015. Characteristics of Body Composition and Muscle Strength of North Korean Refugees during South Korean Stay. In: *Endocrinology and Metabolism* [online]. Seoul: Korean Endocrine Society, 30(4), s. 551-556 [cit. 2017-08-02]. DOI: 10.3803/EnM.2015.30.4.551. ISSN 2093-596x. Dostupné z: <https://synapse.koreamed.org/DOIx.php?id=10.3803/EnM.2015.30.4.551>
- CHOI, Narae, 2011. The North Korean Refugee Policy of the Lee Myung-bak Government: Nationalism and Multiculturalism. *SAIS U.S.-Korea Yearbook 2010* [online]. Washington, DC: U.S.-Korea Institute at SAIS, s. 10 [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: http://uskoreainstitute.org/wp-content/uploads/2011/05/Choi_YB2010.pdf
- CHOI, Young-jin, 2011. Human Right Infringement on North Korean Refugees, Migration Networks and Policy Implications in Asia. In: *Tchongilkwa pchjōnghwa* [online]. 3čip 1ho. Sōul tchūkpjōlsi: Tchongilpchjōnghwajōnguwōn, s. 398-401. Dostupné z: <http://tongil.snu.ac.kr/pdf/110929/10.pdf>
- CHUNG, Byung-Ho. Between Defector and Migrant: Identities and Strategies of North Koreans in South Korea. *Korean Studies* [online]. 2008, **32**, s. 19-20 [cit. 2017-02-06]. ISSN 0145840X. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/23718929>
- I, Či-sõn, 2016. Kjōngsõngüidä Čchulsin juhjeran pukchančchedže tchūrauma čchijusangdamsentchōdžang. In: *Ŭisasinmun* [online]. [cit. 2017-08-02]. Dostupné z: <http://www.doctorstimes.com/news/articleView.html?idxno=177774>
- JEON, Woo Taek, 2000. Issues and problems of adaptation of North Korean defectors to South Korean society: An in-depth interview study with 32 defectors. *Yonsei Medical Journal* [online]. **41**(3), 365 [cit. 2017-08-02]. DOI: 10.3349/ymj.2000.41.3.362. ISSN 0513-5796. Dostupné z: <https://synapse.koreamed.org/DOIx.php?id=10.3349/ymj.2000.41.3.362>
- JEON, WooTaek, ChangHyung HONG, ChangHo LEE, Dong Kee KIM, Mooyoung HAN a SungKil MIN, 2005. Correlation between traumatic events and posttraumatic stress disorder among North Korean defectors in South Korea. *Journal of Traumatic Stress* [online]. 18(2), 147-154 [cit. 2017-08-02]. DOI: 10.1002/jts.20017. ISSN 0894-9867. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1002/jts.20017>
- JUNG, Jin-Heon. State and church in the making of post-division subjectivity: North Korean migrants in South Korea. In: *MMG Working Papers* [online]. Göttingen: MMG Working Papers Print, c2011, **12**, s. 14-15 [cit. 2017-02-07]. ISSN 2192-2357. Dostupné z: http://www.mmg.mpg.de/fileadmin/user_upload/documents/wp/WP_11-12_Jung_North-Korean-Migrants-in-South-Korea.pdf
- KANG, Čong-ku, Sūtchiroppchom · tchongnamu pujōčapko pchado hečchimjō pchilsae tchalpuk. In: *Jōnhapnjusū* [online]. 2016/08/24 [cit. 2017-08-02]. Dostupné z:

<http://www.yonhapnews.co.kr/bulletin/2016/08/24/0200000000AKR20160824118151065.HTML>

- KANG, Po-sŏn, 2013. Pukchanitchalčumin täsang öhö kjojuk jöngu: haksüp öhöe juhjöng mit söndžöng pangböpl čungsimüro. *Hangugökjokhakhö haksulpalpchjononmunčip* [online]. Vol.2013. Hangukökjokhakhö, s. 162-168 [cit. 2017-08-02]. Dostupné z: <http://www.riss.kr/link?id=A99853619>
- KIM, Ka-jöng, 2017. "Čungsö tchalpukmin napčhidžakčön činhäng čung..Im Či-hjönssido tanghässül kanüngsöng". In: *DailyNK* [online]. Söul tchükpjölsi: Kim Jong-hun 2017-07-18 [cit. 2017-08-02]. Dostupné z: <http://www.dailynk.com/korean/read.php?cataId=nk04505&num=111066>
- KIM, Söng-Kjöng, Tchalpukčae "čari". In: *Hankjöre* [online]. 2016-04-25 [cit. 2017-08-02]. Dostupné z: <http://www.hani.co.kr/arti/opinion/column/741167.html>
- KIM, Sung Kyung, 2016. Mobile North Korean women and their places in the Sino-North Korea borderland. *Asian Anthropology* [online]. **15**(2), s. 122-123 [cit. 2017-08-02]. DOI: 10.1080/1683478X.2016.1215540. ISSN 1683-478x. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/1683478X.2016.1215540>
- KIM, Sung Kyung. "Defector," "Refugee," or "Migrant"? North Korean Settlers in South Korea's Changing Social Discourse. *North Korean Review* [online]. 2012, **8**(2), s. 105 [cit. 2017-02-07]. ISSN 15512789. Dostupné z: <https://search.proquest.com/docview/1682440687?accountid=35514>
- LANKOV, Andrei. Bitter Taste of Paradise: North Korean Refugees in South Korea. In: *The North Korean Refugee Crisis: Human Rights and International Response*. Washington, D. C.: U. S. Committee for Human Rights in North Korea, 2006, s. 56-58. ISBN 0-9771-1111-3. Dostupné také z: https://www.hrnk.org/uploads/pdfs/The_North_Korean_Refugee_Crisis.pdf
- LEE, Andrea Rakushin, Transformative Learning: Reflections and Dreams of North Korean Refugees in South Korea. In: *International Journal of Global Education* [online]. Vol 4, No 4. s. 13-15 [cit. 2017-08-02]. ISSN 2146-9296. Dostupné z: <http://www.ijge.info/ojs/index.php/ijge/article/view/444/542>
- Military Admits Lies and Lapses Over Defection, In: *Chosunilbo* [online]. October 11, 2012 [cit. 2017-08-02]. Dostupné z: http://english.chosun.com/site/data/html_dir/2012/10/11/2012101100762.html
- MIN, Sung Kil, 2008. Divided Countries, Divided Mind 1: Psycho-Social Issues in Adaptation Problems of North Korean Defectors. In: *Psychiatry Investigation* [online]. **5**(1), s. 1-13 [cit. 2017-08-02]. DOI: 10.4306/pi.2008.5.1.1. ISSN 1738-3684. Dostupné z: <https://synapse.koreamed.org/DOIx.php?id=10.4306/pi.2008.5.1.1>
- MORRIS, James, Korean woman highlights role of Thailand in the plight of North Koreans seeking freedom. In: *Thai Examiner* [online]. May 8, 2017 [cit. 2017-08-02]. Dostupné z: <http://www.thaiexaminer.com/thai-news-foreigners/2017/05/08/north-koreran-human-trafficking-thailand-crossroads/>
- MOK, Yongjae, Cost of North Korea Defection Soars Amid Tighter Restrictions. In: *Radio Free Asia* [online]. 2017-05-19 [cit. 2017-08-02]. Dostupné z:

<http://www.rfa.org/english/news/korea/defectors-05182017161546.html?searchterm:utf8:uststring=cross+tumen>

- *Nampuk hana čädan* [online], 2014. Söul tchükpjöl'si [cit. 2017-08-02]. Dostupné z: <https://www.koreahana.or.kr/>
- North Korean restaurant defectors 'were in China and left legally', In: *BBC* [online]. 12 April 2016 [cit. 2017-08-03]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-asia-36021981>
- PAK, Jong-sök a Hje-il WÖN. *Ukchanitchalčumine sobisiltchä mit sobiüisik čosa Jöngu: Pukchanitchalčumine sobisiltchä mit sobiüisik čosa Jöngu* [online], 2010. Hanguksobičawön, s. 36-43 [cit. 2017-08-02]. Dostupné z: http://price.tgate.or.kr/brd/m_46/view.do?seq=1330&srchFr=&srchTo=&srchWord=&srchTp=&itm_seq_1=4&itm_seq_2=0&multi_itm_seq=0&company_cd=&company_nm=&page=14#report_tab01
- *Perilous Journeys: The Plight of North Koreans in China and Beyond* [online], 2006. Seoul/Brussels: International Crisis Group. s. 14 [cit. 2017-08-02]. Dostupné z: <https://www.crisisgroup.org/asia/north-east-asia/korean-peninsula/perilous-journeys-plight-north-koreans-china-and-beyond>
- Puk čumine “Namüro ora”... ‘Puk punggöron’ nogorhwa’, In: *Hangjöre* [online]. 2016-10-02 [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.hani.co.kr/arti/politics/bluehouse/763788.html#csidx167d55d5cf806a0bc4bc8a90bb3b2c8>
- Pukchan häö küllodžatüre sam (3), In: *Čajuasiapangsang* [online]. 2017-06-14 [cit. 2017-07-02]. Dostupné z: http://www.rfa.org/korean/weekly_program/baa9c694-b300b2f4/thursday-06132017160544.html
- *Pukchan itchalčumin čöngčchakčiwön silmupchjöllum* [online], 2015. Söul tchükpjöl'si: Tchongilbu, s. 19-21 [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1566&mode=view&cid=43745>
- *Pukchanitchalčumin časanhjöngsöngčiwönčedo (mirähängboktchongdžang) unjöngčičchim*, 2016. Tchongilbu. Dostupné také z: <http://www.bokjiro.go.kr/welInfo/retrieveGvmtWelInfo.do?welInfSno=13464#instanceView>
- Pukchanitchaldžumin ipkuk inwön hjönhwang. *Tchongilbu* [online]. Söul tchükpjöl'si: Tchongilbu [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: http://www.unikorea.go.kr/CmsWeb/resource/attach/upload/image/graph_20120530_1.jpg
- *Pukchanitchaldžumine hanguksahö čökünge mundžechömkwa käsönpangan jöngu* [online]. Jonginsi: Čchiančöngčchekjönguso, 2009, s. 50 [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: https://www.psi.go.kr/pds/PSI_2009-07_1266304723.pdf
- *Pukchanitchalčumin kōnkangkwoñ siltchäčosa mit čöngčchäkčeoñ* [online], 2011. Söul tchükpjöl'si: Kukkaikwönüwönhö [cit. 2017-08-02]. Dostupné z: <http://www.humanrights.go.kr/common/pdfview.jsp?info=1055761&boardtypeid=17&boardid=615601>

- Salgi himdün Söuresödo "Söulmal"manün nül talkchomhada, In: *NK News* [online]. 2016/10/27 [cit. 2017-08-02]. Dostupné z: <https://kr.nknews.org/%EC%82%B4%EA%B8%B0-%ED%9E%98%EB%93%A0-%EC%84%9C%EC%9A%B8%EC%97%90%EC%84%9C%EB%8F%84-%EC%84%9C%EC%9A%B8%EB%A7%90%EB%A7%8C%EC%9D%80-%EB%8A%98-%EB%8B%AC%EC%BD%A4%ED%95%98%EB%8B%A4/>
- SOHN, Sang-Hee, 2013. Living in a Consumer Society: Adaptation Experiences of North Korean Youth Defectors in South Korea. *Asian and Pacific Migration Journal* [online]. Quezon City: Scalabrini Migration Center, **22**(1), s. 119-121 [cit. 2014-02-06]. Vol. 22, 1. DOI: 10.1177/011719681302200106. ISSN 0117-1968. Dostupné z: <http://amj.sagepub.com/lookup/doi/10.1177/011719681302200106>
- SONG, Jiyong, 2015. Twenty Years' Evolution of North Korean Migration, 1994-2014: A Human Security Perspective. *Asia & the Pacific Policy Studies*[online]. John Wiley, **2**(2), s. 403-406 [cit. 2017-08-02]. DOI: 10.1002/app5.82. ISSN 20502680. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1002/app5.82>
- STROTHER, Jason, Korean is virtually two languages, and that's a big problem for North Korean defectors. In: *Public Radio International* [online]. May 19, 2015 [cit. 2017-08-02]. Dostupné z: <https://www.pri.org/stories/2015-05-19/korean-today-virtually-two-languages-and-thats-problem-north-korean-defectors>
- Thae Yong-ho: Interview with a North Korean defector - 101 East. In: *YouTube* [online]. 2017 [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=P_hkREbhpvo&t=33m18s
- The World Factbook: Country Comparison: GDP - Per Capita (PPP), 2007. Central Intelligence Agency [online]. Washington, D.C. [cit. 2017-08-02]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2004rank.html>
- *The Invisible Exodus: North Koreans in the People's Republic of China* [online], 2002. New York: Human Rights Watch. s. 28-32 [cit. 2017-08-02]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/reports/2002/northkorea/norkor1102.pdf>
- *Tchalpukča sinbjönpoho mit kwalličhegje käsönpangan* [online]. Jonginsi: Čchiančöngčhekjönguso, 2010, s. 24-25 [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: https://www.psi.go.kr/pds/PSI_2010-22_1297155917.pdf
- Tchalpukčatül "marünpiman"issö tangnjopjöng jupjöngjul nopcha, 2015. In: *DailyNK* [online]. Söul tchükpjölsi: Kim Jong-hun. 2015-02-24 [cit. 2017-06-03]. Dostupné z: <http://www.dailynk.com/korean/read.php?num=105605&cataId=nk00100>
- Tchalpuknanmintüre kjöngno, In: *Sadanpobin pukchaninkwönsiminjöhnap* [online]. [cit. 2017-08-02]. Dostupné z: <http://nkhrrscuefundkr.weebly.com/494574455251008-510604711144172-50416510774576845796.html>
- *Tchalpukmin pogönürjo ijong hjöngwang mit kwadže*, 2016. I, So-hüi. KDI Pukchankjöngdžeribju [online]. 3wölho. Sedžong tchükpjöłčáčchisi, s. 35-48 [cit. 2017-08-02]. Dostupné z: https://www.kdi.re.kr/forecast/forecasts_north.jsp?pub_no=14649#기사다운로드

- Tchonggjedžarjo. *Tchongilbu* [online]. Söul tchŭkpjŏlsi: Tchongilbu [cit. 2017-02-06]. Dostupné z: <http://www.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=3099>
- Tchongilbuga kojonghan tchalpukčanŭn mjötmöng? Tallang 1mjöng!. In: *Sisain* [online]. 2010 [cit. 2017-06-26]. Dostupné z: http://www.saejowi.org/bbs/zboard.php?id=0606&page=10&sn1=&divpage=1&sn=off&ss=on&sc=on&select_arrange=name&desc=asc&no=251
- Wöllam küsun jongsa tchŭkpjöl posangböp. In: *Ükchimunhön* [online]. 2003 [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: [https://ko.wikisource.org/wiki/월남귀순용사특별보상법_\(제 3742 호\)](https://ko.wikisource.org/wiki/월남귀순용사특별보상법_(제 3742 호))

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 - Příchozí uprchlíci dle pohlaví	18
Graf 2 - Míra nezaměstnanosti.....	98
Graf 3 – Doba setrvání v zaměstnání (v měs.).....	99
Graf 4 - Průměrná mzda (mil. KRW)	99

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - Počet příchozích uprchlíků podle jednotlivých let	17
Tabulka 2 - Počty uprchlíků v KR podle věku	19
Tabulka 3 - Velikost základní finanční podpory	63
Tabulka 4 - Sociální příspěvky a jejich výše	64
Tabulka 5 - Motivační bonusy a jejich výše	66
Tabulka 6 - Dotace na bydlení a jejich výše	68
Tabulka 7 - Finanční bonusy dle oblasti usídlení a jejich výše	69
Tabulka 8 - Počty uprchlíků v jednotlivých oblastech KR	69
Tabulka 9 - Míra nezaměstnanosti utečenců v průběhu let	97

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 – Možné cesty z KLDR do KR	26
--	----